

Landsmøtehefte 7

Næringspolitikk

Fellesforbundets landsmøte 2023

Innholdsfortegnelse

7	NÆRINGSPOLITIKK	3
7.1	GENERELLE RAMMEVILKÅR.....	3
7.1.1	DEN GENERELLE ØKONOMISKE POLITIKKEN	3
7.1.2	INDUSTRISATSING/AKTIV NÆRINGSPOLITIKK	5
7.1.3	OMSTILLING/UTFLAGGING	8
7.2	STATLIG EIERSKAP OG STATLIGE INVESTERINGSFOND	10
7.2.1	STATLIG EIERSKAP	10
7.2.2	STATLIGE INVESTERINGSFOND	12
7.3	ENERGI OG KLIMAPOLITIKK	14
7.3.1	DET GRØNNE SKIFTET	14
7.3.2	ELEKTRIFISERING AV OLJE- OG GASSVIRKSOMHETEN.....	19
7.3.3	NÆRINGSPOLITISKE VIRKNINGER AV OLJE- OG GASSVIRKSOMHET.....	25
7.4	STRØM – EN STRATEGISK RESSURS	30
7.5	REGIONALPOLITIKK OG HANDEL EU/EØS	67
7.5.1	TILKNYTNING EU/EØS	67
7.6	ANDRE FORSLAG OM NÆRINGSPOLITIKKEN	79
7.6.1	LOV OM GOD HANDELSSKIKK	79
7.6.2	DISTRIKTSPOLITIKK	80
7.7	BRANSJESPEISIFIKKE NÆRINGSPOLITISKE SPØRSMÅL.....	81
7.7.1	SAMFERDSEL OG BOMPENGER	81
7.7.2	FORSVAR OG FORSVARSINDUSTRI	83
7.7.3	BYGGFAG	86
7.8	SKATTE- OG AVGIFTSPOLITIKKEN	89
7.8.1	INNTEKTSFRADRAG FOR FAGFORENINGSKONTINGENT.....	89
7.8.2	INNTEKTSFRADRAG FOR ARBEIDSREISER	92
7.8.3	ANDRE FORSLAG OM SKATTE- OG AVGIFTSPOLITIKKEN.....	95

7 Næringspolitikk

7.1 Generelle rammevilkår

F-3001 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Rammeavtaler

Forutsigbarheten for industrien må ivaretas på en bedre måte enn i dag, og det uavhengig av hvem som sitter i regjering til enhver tid.

Begrunnelse:

Industrien må få lov til å konkurrere på så like vilkår som mulig, og næringspolitiske aspekter ved f.eks. forsvarsanskaffelser.

F-3002 Avd. 006 – Fellesforbundet

Rammeavtaler

Forutsigbarheten for industrien må ivaretas på en bedre måte enn i dag, og det uavhengig av hvem som sitter i regjering til enhver tid.

Begrunnelse:

De må få lov til å konkurrere på så like vilkår som mulig, og næringspolitiske aspekter ved f.eks. forsvarsanskaffelser og energileveranser.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2 og 6.

Forslagene tar til orde for å sikre forutsigbarheten for norsk industri gjennom tverrpolitisk stabilitet og likeverdige vilkår for norsk industri.

Representantskapets vurdering:

Fellesforbundet jobber aktiv politisk opp imot den til enhver tid sittende regjering og valgte Storting. Forbundet er imidlertid prisgitt partienes politiske prioriteringer. For selv om flere partier har politikk som gagnar industrien skorter det tidvis på evnen til å gjennomføre og prioritere industripolitikken i det daglige arbeidet.

I-3003 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene tiltres og anses dekket av forbundsledelsens daglige arbeid.

7.1.1 Den generelle økonomiske politikken

F-3004 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Redusere forskjeller i samfunnet

Begrunnelse:

Gjeldende prinsippprogram 3.2 er for lite ambisiøst når det sier vi skal

“motvirke økende forskjeller”, og foreslås endret til at vi skal “reducere forskjellene i samfunnet”. De nåværende forskjellene i samfunnet er allerede for høye, og det finnes nok av motvirkende krefter som jobber aktivt for å øke dem.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2.

Forslaget foreslår å endre prinsippprogrammets punkt 3.2 *Lønn og lønssystemer*. Forslaget ønsker endres fra "Fellesforbundet vil motvirke en utvikling i retning av store lønnsforskjeller og at enkelte grupper utnytter sin posisjon i arbeidsmarkedet eller i bedriftenes styrer til å skaffe seg sjøl store økonomiske fordeler" til "Fellesforbundet vil redusere forskjellene i samfunnet."

Representantskapets vurdering:

Prinsippprogrammets punkt 3.2 Lønn og lønssystemer omfatter hvordan lønn og lønnsvekst fordeles mellom ulike grupper i arbeidsmarkedet, mens forslaget omfatter forskjeller som oppstår både i og utenfor arbeidsmarkedet. Representantskapet vises til prinsippprogrammet kapittel 2 Utviklingstrekk og utfordringer avsnitt 18.

"Rettferdig fordeling av samfunnets goder er en kontinuerlig kamp. I Norge er jevnt over godene godt fordelt. Likevel har forskjellene økt de seinere åra. Noen har økt sine inntekter og formuer radikalt, mens andre grupper har blitt hengende etter. Inntektsforskjeller gjør også at enkelte lettere kan skaffe seg goder, som f.eks. kjøp av helsetjenester. Økende inntektsforskjeller er derfor ikke bare en trussel mot rettferdig fordeling, men mot hele velferdssamfunnet. Det er en stor utfordring å redusere forskjellene i samfunnet."

I-3005 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget tiltres og prinsippprogrammet kapitel 2. avsnitt 18 endres til: (ny tekst understreket og kursiv)

Rettferdig fordeling av samfunnets goder er en kontinuerlig kamp. I Norge er jevnt over godene godt fordelt. Likevel har forskjellene økt de seinere åra. Noen har økt sine inntekter og formuer radikalt, mens andre grupper har blitt hengende etter. Inntektsforskjeller gjør også at enkelte lettere kan skaffe seg goder, som f.eks. kjøp av helsetjenester. Økende inntektsforskjeller er derfor ikke bare en trussel mot rettferdig fordeling, men mot hele velferdssamfunnet. Det er en stor utfordring å redusere forskjellene i samfunnet, men for Fellesforbundet er det et mål å redusere disse forskjellene.

7.1.2 Industrisatsing/aktiv næringspolitikk

F-3006 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Stønad ved opplæring/omstilling

Fellesforbundet må jobbe for et enklere system hvor man kan søke om omstillingsmidler.

Begrunnelse:

Bedriften kan i dag søke om omstillingsmidler i situasjoner hvor eventuelt permitteringer er alternativet. Denne prosessen er imidlertid veldig byråkratisk og langdryg, og må bli enklere og mer effektiv.

F-3007 Avd. 006 – Fellesforbundet

Jobbe for forutsigbarhet og gode rammebetingelser for romfartsindustrien.

Begrunnelse:

Staten må bidra over statsbudsjettet med det som er nødvendig midler for at Norske leverandører til ESA (European Space Agency) kan økonomisk delta i deres utviklings program.

F-3008 Avd. 023 – Raufoss Jern og Metall

Næringspolitikk

Fellesforbundet må jobbe for at Norge skal ha et virkemiddelapparat som fortsatt utvikler oss som industrinasjon på strategiske punkter. En aktiv næringspolitikk for Norge må baseres på våre nasjonale fortrinn og eksisterende industri, ikke bare følge europeiske og globale trender for hva som skal være framtidens grønne industri. Mye av den eksisterende tradisjonelle industrien i Norge er allerede grønn. Den må videreutvikles, energieffektiviseres ytterligere, og det må legges til rette for knoppskyting. Norge må ha en strategi for både vareproduserende industri (Manufacturing) og bioøkonomi, og en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien. Dette innebærer en aktiv anbuds- og eierskapspolitikk, som sikrer oppdrag til norsk industri, bidrar til grønn omstilling, seriøse arbeidsforhold og reduksjon i lederlønninger som går over stakk og stein.

De siste årene har betydningen av kraft som næringspolitisk rammevilkår, dratt seg til. Fellesforbundet må kreve at kraftprisen forblir et norsk konkurransefortrinn, og at framtidig prioritering av kraftbruk og utbygging sees i sammenheng med samfunnsmessig nytte, både slik at eksisterende industri ikke mister konkurransekraft, og at det ikke skjer på bekostning av urfolksrettigheter eller naturens tåleevne. Kraft fra land til sokkel truer isolert sett norsk kraftbalanse og setter olja i direkte konkurranse om krafta med både gamle og nye næringer, i stedet for å underbygge dem. Samme er tilfellet med etableringen av datasentre, kryptogruver o.l., som nå truer tradisjonell industri.

Fellesforbundet må kreve fortgang i at oljeselskapene finansierer like stor kraftproduksjon ute på sokkelen som den selv trenger til utslippskuttene. Det kan gjøres uten å redusere nasjonens klimamål. Oljeindustrien må sjøl påta seg utviklingskostnadene for elektrifisering av sokkelen uten at dette skal

belastes innbyggerne, gjennom utbygging av f.eks. flytende havvind og flytende CCS-moduler.

Fellesforbundets overordnede mål må være at det skapes og videreutvikles gode arbeidsplasser over hele landet.

F-3009 Avd. 054 – Gjøvik Jern og Metall

Beholde industrien i Innlandet

Fellesforbundet skal jobbe for at bedrifter i innlandsregionen bevares.

Vi må forhindre at produksjon overføres til lavkostland, både politisk og sikre de gjennom tariffavtaler.

Alt for mange bedrifter som går med store eller middels overskudd flytter produksjon til utlandet og lavkostland for å tjene enda mer.

Dette fører til tapte skatteinntekter, tapte arbeidsplasser og tap av kompetanse.

En aktiv næringspolitikk for Norge må baseres på våre nasjonale fortrinn og eksisterende industri, ikke bare følge europeiske og globale trender for hva som skal være framtidens grønne industri. Mye av den eksisterende, tradisjonelle industrien i Norge, er allerede relativt grønn. Den må videreutvikles, energi-effektiviseres ytterligere, og det må legges til rette for knoppskyting. Norge må ha en strategi for både vareproduserende industri (Manufacturing) og bioøkonomi, og en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien.

F-3010 Avd. 650 – Fellesforbundet

Verdiskaping i landet i stedet for å sende råvarer til utlandet.

Det må være økt fokus på å foredle råvarer her istedenfor å sende råvarer ut.

Dette vil gi økt sysselsetting og verdiskapning. Og ikke minst må det jobbes for å kunne finne nye måter å kunne utnytte råvarer på.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 6, 23, 54 og 650.

Forslagene går på forenkling av systemet for omstillingsmidler, næringspolitikk og virkemiddelapparatet, konkurranseevne og nasjonale fortrinn og industristrategi for industri, bioøkonomi og at forbundet skal jobbe for at bedrifter i innlandsregionen, samt å hindre at produksjon overføres til lavkostland. Det er også forslag om økt verdiskapning og sysselsetting gjennom økt bearbeidingsgrad av norske råvarer og statlige bevilgninger for romfartsindustrien.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet viser til behovet for en satsing på fastlandsindustrien.

Handelsunderskuddet for fastlands-Norge bør fortsatt adresseres med en mer offensiv politikk for bygging av industri. Representantskapet mener at forutsigbarhet for konkurransedyktige rammebetingelser er en grunnleggende faktor for industri - og næringslivssatsing i Norge. Dette er forankret i forbundets prinsippprogram 3.7 avsnitt 77:

"Norsk næringsliv skal totalt sett ha like gode rammebetingelser som sine konkurrenter. Det gir flere utviklingsmuligheter både for den enkelte og for virksomhetene. Forutsigbarhet og stabile rammevilkår gir økt mulighet for investeringer og lokalisering av virksomheter, og er sentralt for næringslivets villighet til satsing i Norge. Det må legges til rette for videreforedling av våre råvarer og naturressurser."

For forslaget knyttet til omstillingsmidler vises det til prinsippprogrammets 3.7 avsnitt 80 hvor det er dekket inn:

"[...]Tiltak som kan forebygge nedlegging av lønnsomme bedrifter og redusere negative virkninger av omstillinger og nedlegginger er nødvendig, herunder behovet for omstillingsmidler."

For forslaget om at Norge må jobbe for et virkemiddelapparat som fortsatt utvikler oss som industrinasjon, vises det til LO sitt handlingsprogram 2022-25:

"LO vil ... at politikken og virkemiddelapparatet innrettes for å støtte opp under en bærekraftig industriell produksjon i Norge."

For forslaget om konkurranseevne og nasjonale fortrinn og en strategi for industri og bioøkonomi vises det til prinsippprogrammets 3.7 avsnitt 75:

"Et variert næringsliv har mange fordeler. Det gjør samfunnet mindre sårbart og mindre avhengig av noen få næringer. Et godt næringsliv er også avhengig av en godt fungerende offentlig sektor, og myndighetene skal utvikle vilkårene for å drive næringsvirksomhet i Norge."

For forslag om å hindre utflytting av produksjon til lavkostland vises det til prinsippprogram 3.7 avsnitt 77:

"Norsk næringsliv skal totalt sett ha like gode rammebetingelser som sine konkurrenter. Det gir flere utviklingsmuligheter både for den enkelte og for virksomhetene. Forutsigbarhet og stabile rammevilkår gir økt mulighet for investeringer og lokalisering av virksomheter, og er sentralt for næringslivets villighet til satsing i Norge. "

For forslaget om økt verdiskapning og sysselsetting gjennom økt bearbeidingsgrad av norske råvarer, vises det til det til prinsippprogrammet 3.7 avsnitt 77: *"At norske råvarer i størst mulig grad skal videreforedles av virksomheter i Norge."*

For forslaget knyttet til romindustrien viser representantskapet til statsbudsjettet for 2023, der bevilgningene til European Space Agency ble sikret fram til 2030.

Forslag som omfatter kraft, kraftprioritering og elektrifisering av sokkelen behandles under innstilling **I-3111** (7.4 Strøm – En strategisk ressurs) og **I-3044** (7.3.2 Elektrifisering av olje- og gassvirksomheten). Forslag som omfatter innlandsregionen behandles under innstilling **I-3129** (7.6.2 Distriktpolitikk).

I-3011 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene tiltres og anses dekket i prinsippprogrammet kapittel 3.7 - Hva slags næringsliv vil vi ha? og LOs handlingsprogram kapittel 3.8 - En aktiv næringspolitikk.

Intensjonen i forslaget for romindustri tiltres og anses dekket gjennom forbundsledelsens daglige arbeid.

7.1.3 Omstilling/utflagging

F-3012 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Fellesforbundet skal arbeide for å få innført «Lov om Sluttkompensasjon», der bedrifter tilgodeser den enkelte berørte i forbindelse med rasjonaliseringer/nedleggelser/ omstruktureringer etc. med en månedslønn per års ansettelse, som sluttkompensasjon.

I tillegg innplasseres et tilsvarende beløp i et lokalt næringsfond. Bedrifter som beviselig gjennomfører kompetansetiltak basert på de berørtes ønsker vil helt eller delvis få redusert kravet om sluttkompensasjonen. Gjøres gjeldende for konsernlignende selskaper først.

Begrunnelse:

Det skal være lov å drive gode bedrifter i Norge, men det skulle vært forbudt å legge ned lønnsomme arbeidsplasser helt eller stykkevis og delt.

Forbud er ikke mulig å få til hvis kapitalistene skal investere i Norge, så derfor kan ikke det gjøres. Men det kan gjøres litt mer attraktivt å tenke alternative løsninger, dersom det tillegges betydelige kostnader ved å legge ned lønnsomme arbeidsplasser.

F-3013 Avd. 009 – Østre Agder

Landsmøtet krever at det innføres Lov om Sluttkompensasjon der bedrifter tilgodeser den enkelte berørte i forbindelse med rasjonaliseringer/ nedleggelser/omstruktureringer etc. med en månedslønn per års ansettelse, som sluttkompensasjon. I tillegg innplasseres et tilsvarende beløp i et lokalt næringsfond. Bedrifter som beviselig gjennomfører kompetansetiltak basert på de berørtes ønsker vil helt eller delvis få redusert Sluttkompensasjonen. Gjøres gjeldende for konsernlignende selskaper først.

Begrunnelse:

Det skal være lov å drive gode bedrifter i Norge men det skulle vært forbudt å legge ned lønnsomme arbeidsplasser helt eller stykkevis og delt. Forbud er ikke mulig å få til hvis kapitalistene skal investere i Norge så derfor kan ikke det

gjøres. Men det kan gjøres litt mer attraktivt å tenke alternative løsninger dersom det tillegges betydelige kostnader ved å legge ned lønnsomme arbeidsplasser. Lov om sluttkompensasjon er et mangeårig krav i deler av arbeidslivet fordi bedrifter i Norge blir lagt ned fra tid til annen til fordel for bedrifter i konkurrerende land som har slike ordninger. I Norge ble en mild variant av dette innført i 2008, kalt omstillingslova. Den ble senere fjernet igjen av Solberg-Regjeringen. I den korte erfaringsperioden så kan vi ikke se at omstillingslova hadde noen særlig innvirkning på bedriftenes beslutninger om å legge ned lønnsomme bedrifter, så tiden er nå inne til å kreve innført Lov om sluttkompensasjon.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2 og 9.

Forslagene går ut på at det innføres en lov om sluttkompensasjon i forbindelser med rasjonalisering/nedleggelser/omstruktureringer med mer. Avdelingenes forslag er at det skal legges til grunn en kompensasjon for 1 månedslønn per års ansettelse og at det skal settes av en tilsvarende sum i lokalt næringsfond. Ordningen skal først innføres i konsernlignende selskaper.

Representantskapets vurdering:

Sluttkompensasjon i dagens system er lønn i oppsigelsestiden, sosiale ordninger i form av ledighetstrygd og arbeidsmarkedstiltak dersom arbeidstakeren ikke finner seg nytt arbeid.

Intensjonen i forslagene er å sikre arbeidstakere gjennom lov, økonomisk dersom det skjer rasjonalisering eller omstrukturering, samt ved nedleggelser av deres arbeidsplasser. Forslagene er vidtrekkende og av en størrelse som materielt langt vil overgå det som er i de tilsvarende ordningene for å føre andre arbeidstakere tilbake i arbeidslivet. Forslagene har ingen punkter til hvordan ordningen skal finansieres, om det skal dekkes av virksomhetene eller staten. Dersom det er tenkt en statlig finansiering vil staten da få ulike ordninger. Dersom ordningen skal finansieres av bedriftene, vil man på den ene eller andre måten kapitalisere dette opp i forkant av en eventuell rasjonalisering eller omstrukturering.

Som en del av den norske modellen er et omstillingsdyktig næringsliv et sentralt element.

Representantskapet viser til at omstillingsdyktighet forutsetter både et sikkerhetsnett for arbeidstakerne, og at fellesskapet er villige til å bruke midler for at disse arbeidstakerne skal komme seg over i nytt arbeid. En lov om sluttkompensasjon kan også gjøre slike omstillinger vanskeligere. Når det gjelder omstillinger vises det også til prinsippprogrammets punkt 3.1 avsnitt 28:

"Arbeids- og næringslivet har gjennomgått store forandringer og omstillinger. Mye tyder på at den utviklingen vil fortsette og med økende takt. De fleste arbeidstakere må regne med å skifte arbeid flere ganger gjennom sitt yrkesaktive liv. En slik omstilling må sikres innenfor rammene og målet om arbeid for alle. Arbeidsformidlingen og arbeidsmarkedsoplæringen må ha som mål å føre flest mulig raskest mulig tilbake til arbeidslivet."

I-3014 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslagene tiltres ikke.

7.2 Statlig eierskap og statlige investeringsfond

7.2.1 Statlig eierskap

F-3015 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Statlig Eierskap

Fellesforbundet skal jobbe for at staten har minst 50% statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av nasjonal interesse.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig å bevare nasjonal kontroll på viktige selskaper for Norge og fellesskapet.

F-3016 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Statlig Eierskap

Fellesforbundet må arbeide for at staten skal ha eierskap og full styring med all infrastruktur som trengs for å få samfunnet til å fungere effektivt. Om med infrastruktur så mener vi veier og gater, flyplasser, havner og farleder, jernbaner, kraftforsyning, telekommunikasjonsmidler, vann- og avløpsnett og avfallshåndtering.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig at staten har kontroll og eierskap på viktige samfunnsfunksjoner, ikke private profittjegere.

F-3017 Avd. 006 – Fellesforbundet

Statlig Eierskap

Vi vil ha minimum 51% statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av Nasjonal interesse.

Begrunnelse.

Vi mener det er viktig å bevare nasjonal kontroll på viktige selskaper for Norge og fellesskapet.

F-3018 Avd. 006 – Fellesforbundet

Fellesforbundet må arbeide aktivt for at Norge beholder sin eierandel i statlige selskaper.

Begrunnelse:

Vi mener at store industrilokomotiver bør være av nasjonal interesse og ha statlig eierskap for å ha nødvendig makt og kontroll over norsk teknologi. Vi mener nedsalg ikke er bra for norsk industri og utvikling av teknologi. Her må man verne norske interesser, arbeidsplasser og teknologien. Det gjør man ved å ha eierskapet statlig med over 50 % eierskap i selskapet.

F-3019 Avd. 007 – Vestfold

Statlige bedrifter med strategisk eierskap

Øk eierandel av statlige bedrifter med strategisk eierskap.

Begrunnelse:

Vi mener at store industrilokomotiver bør være av nasjonal interesse og ha statlig eierskap for å ha nødvendig makt og kontroll over norsk teknologi. Vi mener nedsalg ikke er bra for norsk industri og utvikling av teknologi. Her må man verne norske interesser, arbeidsplasser og teknologien. Det gjør man ved å ha eierskapet statlig med over 50% eierskap i selskapet. Har vi først solgt ut statlig eierskap, så er det nesten umulig å reversere det ved regjeringsskifte.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2 (2), 6 (2) og 7.

Forslagene dreier seg om å beholde statlig eierskap i strategisk viktige selskaper, eller at statens andel i strategiske selskaper skal økes til minimum 50 prosent eller mer. Videre er det forslag knyttet til at all infrastruktur (veier og gater, vann og avløp, renovasjon, telekom, kraftforsyning, flyplasser, jernbane, havner og farleder) skal ha statlig eierskap.

Representantskapets vurdering:

For forslaget om å beholde eierandeler i selskaper der staten eier, og forslagene om at statens andel økes til 50 prosent eller mer vises det til prinsippprogrammet 3.7 avsnitt 79 der det fremkommer:

"Det er viktig at en har en enhetlig strategi for det statlige eierskapet. Staten må framstå som en profesjonell eier, og staten må kunne variere graden av sitt eierskap med utgangspunkt i langsiktig tenking. Bedrifter som staten eier eller har store eierposter i må være ledende i det å ta samfunnsansvar."

Representantskapet legger til grunn at forskjellene mellom en eierpost på 33 versus 50 prosent eller mer, er at man med 50 prosent vil ha sterk innflytelse over styresammensetning og utbyttepolitikk. 33 prosent grensen gir negativt flertall, og muligheten til å blokkere vedtektsendringer, fisjoner og fusjoner, kapitalnedsettelse og kapitalforhøyelser. 33 prosent gir kontroll med hovedkontorfunksjon. Med hovedkontoret følger viktige stabsfunksjoner, forskning og utvikling, noe som gir viktige ringvirkninger. Det er hovedkontoret som tar beslutninger om produksjon eller innkjøp fra underleverandører.

Dagens eierskap i sentrale virksomheter som Aker Solutions ASA (6 prosent), Kongsberg Gruppen ASA (50 prosent), Nammo as (50 prosent), DNB ASA (34 prosent), Norsk Hydro ASA (34 prosent), Yara ASA (36 prosent), Telenor ASA (54 prosent) og Equinor (67 prosent) varierer betydelig. Å heve alle opp til 50 prosent eller mer, vil bety betydelige statlige oppkjøp. I den statlige eierskapspolitikken vil dette måtte avveies mot, det man allerede oppnår gjennom å ha kontroll på 33 prosent.

Forslag som omfatter statlig eierskap av infrastruktur behandles under **I-4167** (8.3.5 Andre forslag vedrørende velferdssystemet og samfunnsorganiseringen).

I-3020 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget om å beholde statens eierandel i strategiske selskaper tiltres.

Øvrige forslag tiltres ikke.

7.2.2 Statlige investeringsfond

F-3021 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Statlig Risiko Lån

Fellesforbundet skal jobbe for en opprettelse av et stort statlig fond som kan gi kapitallån til bedrifter som trenger risikokapital for fremtidige investeringer.

Begrunnelse:

Det kan være slik at større bedrifter som går godt kan trenge risikolån, for å kunne utvikle/forske på ny teknologi. Det kreves ofte mye kapital i slike sammenhenger, og her trenger alle å få en mulighet til støtte, gjennom et statlig fond, store som små.

F-3022 Avd. 006 – Fellesforbundet

Statlig Risiko Lån

Det er behov for et stort statlig fond som kan gi kapitallån til bedrifter som trenger risikokapital for fremtidige investeringer.

Begrunnelse:

Det kan være slik at større bedrifter som går godt kan trenge risikolån for å kunne utvikle/forske på ny teknologi. Det kreves ofte mye penger i slike sammenhenger, og her trenger alle å få en mulighet til støtte, store som små.

F-3023 Avd. 006 – Fellesforbundet

Vi krever at virkemiddelapparatet til dagens tilskudd og investeringsfond blir gjennomgått og revidert slik at flere aktører kan få tilgang til investeringskapital.

Begrunnelse:

Virkemiddelapparatet greier ikke å utnytte sin kapital fullt ut i sitt arbeide, da regelverket er innrettet slik at nåløyet er for trangt til å kunne få ut investeringskapital. Det er også av en slik art at man må bruke konsulenter for å kunne søke til disse fondene.

F-3024 Avd. 029 – Søre Sunnmøre

Forsking.

Fellesforbundet skal arbeide for at det over statsbudsjettet vert avsett betydelige større midler enn i dag til forsking og utvikling. Samtidig må meir av forskinga og utviklinga skje ute i bedriftene,

Grunngiving:

Dette vil styrke norsk industri og være med på å videreutvikle og trygge norske arbeidsplassar.

F-3025 Avd. 650 – Fellesforbundet

Risikoavlastning.

Det skal opprettes en ordning for å avlaste risiko for ny industribygging, videreutvikling og forsterking av bioøkonomi, teknologisk utvikling og industri. Bioøkonomi handler om å skape verdier og inntekter av alt som gror og som kan gjenskapes. Flere av FN's bærekraftsmål faller sammen med Norges naturgitte forutsetninger for økt verdiskaping og industrialisering. Vi er i fremste verdensklasse på kunnskap, forskning og anvendelse. Med god politisk drahjelp kan vi åpne døra til alle mulighetene. Satsing på bioøkonomi og ny industrialisering vil være til gagn for oss alle. Politiske virkemidler må på plass for å realisere mulighetene for økt verdiskaping fra både hav og land, og det vil bidra til å sikre vår felles velferd gjennom flere arbeidsplasser og inntekter til fellesskapet.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 6 (2), 29 og 650.

Forslagene dreier seg om opprettelse av statlig risikofond, en ordning for risikoavlastning for ny industribygging, en gjennomgang av virkemiddelapparatet slik at flere aktører kan få tilgang på investeringskapital samt forslag om økte bevilgninger til forskning og utvikling (FOU) som skjer ute i bedriftene.

Representantskapets vurdering:

Forslagene omhandler opprettelse av et fond for strategisk industriutvikling og verdiskaping i Norge. Representantskapet viser til at mange norske bedrifter opererer i markeder med store muligheter og hvor kravet til endringstakt og innovasjon er stor. Andre bedrifter opplever fallende markeder, hvor omstilling og nytenkning er nødvendig. Felles for mange av disse bedriftene er at de har kvalifisert arbeidskraft, men mangler kapital til videre satsing.

Representantskapet mener forslagsstillerne adresserer et sentralt tema om kapital til investeringer i industri. Det er avgjørende for framtidig industri å ha et kapitalmarked, inkludert statlig kapital, som treffer næringslivets behov og bidrar til å løfte vekstmodne selskaper med potensial for videreutvikling slik at disse kan bidra til økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.

Representantskapet mener det vil være mest hensiktsmessig og lettere å nå frem politisk gjennom å justere mandat og kapital i eksisterende virkemidler heller enn å få gjennomslag for å etablere nye fond. Samtidig kan nye fondsløsninger vurderes om de kan bidra bedre til målet om økt verdiskaping og økt sysselsetting i industrien.

For forslaget om at virkemiddelapparat skal gjennomgå viser representantskapet til at dette ble evaluert i slutten av forrige landsmøteperiode.

Representantskapet legger til grunn av Fellesforbundet fortsatt bidrar aktivt

ved å løfte fram industriens behov og potensialet ved et enda bedre virkemiddelapparat og kapitaltilgang for industrien.

Forslaget om økte bevilgninger til FOU er et annet sentralt punkt for å videreutvikle norsk industri. Her vises det til næringspolitiske prinsipper og føringer i prinsippprogrammets kapitel 3.7 avsnitt 82, hvor det framkommer at Fellesforbundet skal legge til grunn *"At det legges til rette for satsing på forskning og utvikling for å fremme vekst i norsk industri og næringsliv."*

I-3026 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene tiltres.

7.3 Energi og klimapolitikk

7.3.1 Det grønne skiftet

F-3027 Avd. 037 – Transport

MILJØ:

El.busser.

Fellesforbundet må jobbe for å utsette krav om innføring og bruk av el-busser i rutetransport til de miljømessige konsekvensene er utredet.

BEGRUNNELSE:

Elektrifiseringen av "Norge" går for fort i forhold til mangelfull konsekvensutredning av tilgjengeligheten av nødvendige ressurser og materialer. Forskning på andre nullutslippsalternativer må også prioriteres.

F-3028 Avd. 103 – Ringsaker

Det grønne skiftet – Nye muligheter og nye arbeidsplasser

Bioøkonomi blir av EU definert som bærekraftig produksjon og bearbeiding av biomasse til matvarer, helse- og fiberprodukter, industrielle produkter og energi. Norge har sterke kompetansemiljøer og industri som ligger i front på å utnytte biobaserte ressurser. En nasjonal satsing på bioøkonomi må videreutvikle eksisterende kompetansemiljøer og utvikle nye klynger av bedrifter og forskningsmiljøer innen utnyttelse av bioressursene.

Innlandet har store skogressurser og har fortsatt en stor industri innenfor foredling og bearbeiding av tre. Med en sterk jord- og skogbrukstradisjon bør Innlandet gis samme rolle i utvikling av den trebaserte Bioøkonomien, som Stavangerregionen fikk innenfor olje- og gassutviklingen.

Det må være et mål å legge ny bioindustri til områder nært ressursgrunnlaget. Dette fordi det er en kjensgjerning at transport av biomasse innebærer at man også frakter mye vann. Dette er ikke gunstig hverken miljømessig eller bedriftsøkonomisk. Bioindustrien kan utvikles med utgangspunkt i jordbruk og skogbruk, men også basert på restråstoffer og blå bioøkonomi, for eksempel landbasert fiskeoppdrett.

Fellesforbundet må kreve at det fra nasjonalt hold gis tilgang til risikokapital til satsing på industriprosjekter innen skog- og tre-næringa, samt at skog og naturressurser prioriteres til utvikling av industri i Norge. Norsk landbruk må styrkes og mer mat må lages på norske ressurser, med et klart mål om økt selvforsyning.

Et grønt skifte i det norske samfunn er avhengig av at alle grønne resurser tas i bruk. I utvikling av en grønn økonomi vil bioøkonomien være viktig, og avhengig av alt fra gode forskningsmiljøer til en innovativ industri. Fellesforbundet må jobbe for en sterkere satsing på utvikling av nye næringer innenfor Bio, samt en styrket satsing på utvikling av bioenergi og biovarme. Innlandet vil være sentralt i satsingen på den trebaserte bioøkonomien. Satsingen på virkemiddelapparatene for teknologiutvikling og forskning må styrkes, samt at skog og naturressurser prioriteres til utvikling av industri i Norge. Norsk Landbruk må gis rammer og muligheter for øke landets selvforsyning, som også vil sikre eksisterende og nye arbeidsplasser. Mye av den eksisterende tradisjonelle industrien i Norge er allerede grønn. Den må videreutvikles, energi-effektiviseres ytterligere, og det må legges til rette for knoppskyting. Norge må ha en strategi for både vareproduserende industri og bioøkonomi, samt en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien.

De siste årene har betydningen av kraft som næringspolitisk rammevilkår, dratt seg til. Fellesforbundet må kreve at kraftprisen forblir et norsk konkurransefortrinn, og at framtidig prioritering av kraftbruk og utbygging sees i sammenheng med samfunnsmessig nytte. Fellesforbundet kan aldri godta at etableringen av datasentre, kryptograver o.l., skal true tradisjonell industri. Fellesforbundets overordnede mål må være at det skapes og videreutvikles gode arbeidsplasser over hele landet. Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske eller finansielle kraftbørsen. Norge skal derfor ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge.

Prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

- Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.
- Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
- Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.
- Energiloven må endres slik at mylderet av rene salgsselskaper av kraft ikke lenger tillates, utover ett statlig selskap.

F-3029 Avd. 103 – Ringsaker

Mer kraftfulle miljøtiltak innenfor industri og annen næringsvirksomhet
Vår Industri og vårt Næringsliv er generelt flinke til å omstille seg. Men det er fortsatt mange ting å ta tak i. Skal en lykkes med det grønne skiftet, er stikkord gjenbruk, gjenvinning og kortreist.

Redusere matsvinn

Bruken av plastemballasje må reduseres markant.

I dag pakkes "alt mulig" inn i plast, og det gir ingen mening i at for eksempel trebearbeidende industri og landbruket pakker inn sine ellers miljøvennlige produkter i store mengder plast.

Matvarebransjen pakker altfor mange matvarer inn i plast. Rent konserveringsmessig har plast (foreløpig) et fortrinn, men også her må en forske på alternativ emballering av matvarer. Derfor bør det prioriteres tungt å bruke FoU-midler til å forske på mer miljøvennlige materialer til å erstatte plastbruk.

Andre viktige miljøtiltak;

Øke andelen trebygg/ økt bruk av tre. Dette binder også Co2.

Økt grad av videreforedling av vårt eget råstoff, framfor å sende det ut av landet.

Økt gjenvinning og resirkulering, samt mer gjenbruk av byggematerialer.

Energi-effektivisering; Både for Industri, Næring, Borettslag og Privathusholdninger

Det er mange måter å produsere sin egen strøm på, og da er det viktig at det offentlige bidrar med støtteordninger som gjør det gunstig å satse på egen energiproduksjon.

(Solcelleanlegg, bergvarme, etterisolering, passivhus, mini-kraftanlegg, mv)

F-3030 Avd. 185 – Flyarbeidernes Forening

Lufthavnenes miljøavtrykk

Fellesforbundet skal arbeide for at norske lufthavner blir lavutslippsoner.

Begrunnelse:

Gjennom økonomiske rammevilkår, incitament og miljømessige krav må lufthavnenes fly- og kjøretøybevegelser på bakken gjennomføres med lavest mulig forurensning og utslipp av klimagasser, slik at helsefaren lufthavnansatte daglig utsettes for, og påvirkning på miljøet lokalt, kan reduseres så mye som mulig.

F-3031 Avd. 185 – Flyarbeidernes Forening

Norsk industri konkurransefortrinn

Fellesforbundet skal bidra proaktivt til at norsk industri blir utsklippsfri, konkurransedyktig og bærekraftig nå, og i fremtiden.

Begrunnelse:

Uten fagbevegelsen som aktiv pådriver vil vi aldri kunne nå klimamålene, sikre bærekraftig sysselsetting, ivareta fremtidens verdiskapning, beskytte grunnleggende menneskerettigheter, og derigjennom trygge demokratiet og velferdsstatens framtid.

F-3032 Avd. 185 – Flyarbeidernes Forening
Sikre norsk luftfarts framtid

Fellesforbundet skal bidra aktivt til en bærekraftig utvikling av norsk luftfart.

F-3033 Avd. 250 – Hotell, Restaurant og Reiseliv

Oppdater klimaplanen – vi må være klimaløsere i praksis

- Tillitsvalgte og medlemmer må få en plattform for å dele gode løsninger
- Klimakonferanse hvert år for å sette fokusområder
- Kreve spesifikk etter- og videreutdanning i bedrift
- Lage et kursopplegg for tillitsvalgte med fokus på det grønne skiftet i regi av forbundet
- Være en pådriver politisk for å fremskynde det grønne skiftet

Begrunnelse:

Etter at Fellesforbundets klimaplan ble lansert i 2021 har det vært merkelig stille. Det er mange gode eksempler på hvordan ulike bedrifter og klubber i ulike bransjer jobber for å kutte klimagassutslipp og utvikle framtidens industri i denne planen.

Men hvor er oppfølgingen?

For alle våre medlemmer i ulike bransjer er dette en viktig sak. Som forbundsledelsen skriver i planen: "Vi kan ikke tillate oss den luksusen å peke på at noen andre skal gjøre jobben. Vi er noen. Vi er klimaløsere." Vel, det vises ikke ute blant medlemmene, i media eller som tema på arbeidsplassene.

F-3034 Avd. 647 – Glåmdal Fagforening

Teknologisk og grønt skifte

Vi må jobber for at produksjonen foregår med nærhet til ressursene, dette vil gjøre produksjon og transport mer bærekraftig.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd.37, 103 (2), 185 (3), 250 og 647.

Forslagene omhandler tiltak for klimaomstilling av næringslivet.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet slutter opp om klimaavtalen som ble inngått mellom 189 land i Paris 2015. De globale klimautslippene må drastisk reduseres dersom vi skal kunne begrense den globale temperaturstigningen til 2 grader i 2050. Norge må kutte CO₂-utslipp både nasjonalt og gjennom klimasamarbeidet vi har med Europa. Støre-regjeringen har satt seg som mål å halvere utslippene innen 2030. Det betyr at CO₂-utslippene må kuttes fra dagens nivå på rundt 49 millioner tonn til 23 millioner tonn millioner på bare sju år. Norge må kutte like mye utslipp hvert av de neste syv årene som vi har klart til sammen de siste tretti.

Utfordringen er overveldende, og problemene kan virke endeløse. Vi mener Fellesforbundet likevel skal gå i front som klimaløsere og se muligheter der

andre ser utfordringer. Landsmøtet i 2019 sa tydelig at vi som forbund må ansvar og markere oss i klimadebatten. Lavutslipp, grønn teknologiutvikling og sirkulære forretningsmodeller vil være «license to operate» når vi nærmer oss 2050. Det er ingen motsetning mellom utslippsreduksjoner og utvikling av våre bransjer. Fastlandsindustrien har f.eks. økt verdiskapingen sin med 30 prosent siden 1990, i samme periode har utslippene falt med 40 prosent. Fellesforbundets bidrag i klimadebatten må være å fremme løsninger for rettferdig omstilling, bransje for bransje. Vi må vise hvordan medlemmene våre hver dag bidrar til klimaomstilling på sine arbeidsplasser. Dette leverte vi i 2021 da Fellesforbundets klimaplan ble lansert. Avd. 250 hevder at oppfølgingen av planen har vært utilstrekkelig. Vi deler utålmodigheten, men vil påpeke at forbundsledelsen har profilert klimaplanen internt i Fellesforbundet, til andre LO-forbund, i partsfora hvor forbundet er representert og til myndighetene. Samtidig så deler vi avd. 250 sitt syn om at erfaringene fra arbeidsfolk som faktisk jobber med omstillingsprosesser hver dag må få større oppmerksomhet. En årlig konferanse for å sette fokusområder kan være det riktige neste skrittet for å følge opp klimaplanen. Tariff- og bransjerådene er godt egnede organer for å gjennomføre dette og koordinere arbeidet med å gjennomføre tiltakene i klimaplanen.

Gitt at transportomfanget er økende, spesielt rundt de største byene vil en sterk satsing på klimavennlige transportløsninger være en forutsetning for å oppnå klimamålene for 2030 og 2050. I 2021 slapp transportsektoren ut 16,2 millioner tonn CO₂. Det er en tredjedel av samlede norske CO₂-utslipp. Utslipp fra transportsektoren er ikke-kvotepliktige utslipp og skal oppnås med innenlandske utslippsreduksjoner, altså gjennom nasjonale og lokale tiltak. Elektrifisering av rutebussene bør være et slikt tiltak. Vi forstår bekymringen avd. 37 tar opp knytt til tilgang på ressurser og materialer. Samtidig mener vi løsningen må være å finne politiske og økonomisk akseptable løsninger. Det må i større grad legges til rette for god infrastruktur i kommunene. Spesielt i distriktene er rekkeviddeproblemer knyttet til infrastruktur for lading et hinder. Sjåførene må i større grad bli involvert i utformingen av elektrifiseringsplanene. Forsking på andre lavutslippsteknologier må støttes og kommunene må kunne vurdere andre lavutslippsalternativer for drivstoff der det er hensiktsmessig. Likevel mener representantskapet at kommunene som har iverksatt planer for elektrifisering må få Fellesforbundets støtte. Våre medlemmer i transportsektoren er for viktige for norsk klimapolitikk til at vi kan fremstå som bremseklosser for det grønne skiftet.

Veksten i luftfarten vil føre til økte klimautslipp, og tiltak som begrenser utslipp må derfor stimuleres. Representantskapet støtter forslaget fra avd. 185 om at forbundet må jobbe aktivt for en bærekraftig utvikling av norsk luftfart. Luftfarten tar allerede en stor belastning gjennom deltakelsen i EUs kvoteutslippssystem som priser CO₂-bruken og stimulerer til klimakutt og energisparing i alle deler av luftfartens operasjoner. Representantskapet støtter avdeling 185 sitt forslag at forbundet skal jobbe for at det tas i bruk ny teknologi som fører til at norske lufthavner blir lavutslippsoner. Dette samtidig styrke konkurransekraften og bidra til at helsefaren luftfartsansatte utsettes for reduseres. Kapasiteten for produksjon og distribusjon av fornybart drivstoff må forbedres ved å legges til rette for etablering av produksjonsanlegg med tilstrekkelig produksjonsvolum i nær tilknytning til de største lufthavnene.

En aktiv og bærekraftig forvaltning av skogressursene vil ifølge FNs klimapanel gi en høyere binding av CO₂ enn å la skogen stå urørt. Representantskapet mener derfor at verdikjeden for skog- og tre må være et satsingsområde i næringspolitikken. Norge har store skogressurser, og skog- og trenæringen er en av få komplette verdikjeder i Norge. Et konkurransefortrinn i Norge er at produksjon forgår med nærhet til ressursene. Representantskapet deler avd. 647 vurdering at dette må være retningsgivende for klima- og næringspolitikken, og bør trekkes fram som et argument for økt satsing på skogindustrien. En klimapolitikk som løfter frem bærekraftige produkter, vil gi muligheter for videreutvikling av norsk treforedlingsindustri. I dag eksporteres for mye av tømmeret ubearbeidet ut fra Norge. Det er ingen verdiskapende strategi. Representantskapet støtter forslaget fra avd. 103 som ber Fellesforbundet jobbe politisk for en nasjonal strategi for vareproduserende industri og bioøkonomi. Det vil være et viktig bidrag for å videreutvikle eksisterende kompetansemiljøer og utvikle nye klynger av bedrifter og forskningsmiljøer innen utnyttelse av bioressursene. Bioindustrien kan utvikles med utgangspunkt i jordbruk og skogbruk, men også basert på restråstoffer og blå bioøkonomi, som landbasert fiskeoppdrett. Representantskapet støtter avd. 103 på at det er nødvendig at staten medvirker på tiltakssiden med risikokapital og prosjektstøtte.

I Norge kaster vi 540 000 tonn med plast hvert år. Hele 40 prosent av norsk plastbruk kommer fra emballasje. Representantskapet støtter avd. 103 sitt forslag om å øke forskningsmidlene til alternativer for plastemballasje. Mange av Fellesforbundets medlemmer utgjør hver dag en viktig forskjell med å kreve tiltak i produksjon og tjenesteyting som reduserer plastbruken, øker gjenvinningen, og gjenbruket av materialer. For de delene av forslagene som omhandler energi viser representantskapet til innstillingen **I-3111** (7.4 Strøm – En strategisk ressurs) på energipolitikken hvor viktigheten av kraft til industrien vektlegges.

I-3035 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i den delen av forslaget fra avd. 37 som omhandler forskning også på andre nullutslippsalternativer for buss tiltres, øvrige deler av forslaget tiltres ikke.

Intensjonen i øvrige forslag tiltres.

7.3.2 Elektrifisering av olje- og gassvirksomheten

F-3036 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Nei til elektrifisering av norsk oljeindustri med netto kraft fra land

Fellesforbundet skal si nei til elektrifisering av norsk oljeindustri med netto kraft fra land.

Begrunnelse:

Stadig mer av kraftproduksjonen fra Norges fastland går til sokkelen og

planlegges også kanalisert til landanlegg (Melkøya). I Statnett og NVEs framskrivninger vil slik kraftoverføring nå opp i ca 20 TWh innen 2030. Samtidig pekes det mot et mulig underskudd på 3-7 TWh i den norske kraftbalansen mot slutten av 2020-årene.

En rekke interessenter for landbasert vindkraft presenterer seg nå som løsningen. I realiteten vil det innebære massivt beslag på urørt natur for å sende kraft ut til sokkelen (eller til utlandet som eksport). Hvis folk var klar over denne overordnede sammenhengen - om det ble sagt i samme setning - vil premisset aldri aksepteres.

Kraft fra land til sokkel truer isolert sett norsk kraftbalanse og setter olja i direkte konkurranse om krafta med nye næringer i stedet for å underbygge dem. Det er alt annet enn å "bygge ny industri på skuldrene av de gamle". Energikommisjonen (NOU 2023:3 - "Mer av alt, raskere") vil imidlertid ha fortgang i havvind, og anslår potensialet opp mot 20 Twh innen 2030. Fellesforbundet må kreve fortgang i at oljeselskapene finansierer like stor kraftproduksjon ute på sokkelen som den selv trenger til utslippskuttene. Det kan gjøres uten å skyve på nasjonens klimamål.

Oljeindustriens gigantiske finansielle muskler gjør den langt mer egnet enn noen andre til å påta seg utviklingskostnadene for flytende havvind, flytende CCS-moduler. Derfor er det viktigere enn noen gang at oljeindustriens elektrifisering/utslippskutt må bygge på slike miljømessig og industrielt mer interessante prosjekter som havvind og offshore karbonfangst. Stiller vi ikke krav om det, forsinker vi utviklingen av grønn industri i norsk leverandørindustri, og vinker farvel til maritime fortrinn vi allerede har.

F-3037 Avd. 007 – Vestfold
Elektrifisering av norsk sokkel

Fellesforbundet må arbeide politisk inn mot AP, Regjering og Stortinget for å stoppe elektrifisering av norsk sokkel og landanlegget på Melkøya.

Begrunnelse:

I dag er disse installasjonene selvforsynt med strøm gjennom egenproduserende gasskraftverk som er noe av det reneste i Europa og i verden når det kommer til klimagassutslipp.

I tillegg har vi i Norge kommet langt i å lage systemer og teknologi for karbonfangst og lagring som er i stadig utvikling, det bør derfor utredes videre alternativer for karbonfangst og lagring istedenfor elektrifisering av disse installasjonene.

Elektrifisering av sokkelen og Melkøya er å "grønnvaske" det nasjonale klimaregnskapet da gassen vil bli sendt til Europa istedenfor å brennes der med påfølgende klimagassutslipp, og vil derfor ikke ha noen effekt på det globale klimaet.

Elektrifisering vil føre til at fastlands Norge blir tappet for strøm som vil gi økt risiko for enda høyere strømpriser for husholdninger og bedrifter.

Dette vil også kunne føre til reservasjon mot å investere i grønn industri på fastlandet da det også vil føre til manko på kraft på fastlandet.

Kostnaden for elektrifisering av sokkelen er estimert til 50 mrd. kr og 13 mrd. kr for Melkøya. På grunn av skattereglene som gjelder for oljeselskapene, vil det norske folk måtte betale nesten 90 % av disse kostnadene.

Dette er vanvittig sløsing med fellesskapets penger for å grønnvaske det nasjonale klimaregnskapet, og må stoppes.

F-3038 Avd. 007 – Vestfold
Elektrifisering av sokkelen

Fellesforbundet må jobbe for å stoppe elektrifiseringen av sokkelen og store landanlegg.

Begrunnelse:

Det blir i dag spekulert i om vi får kraftmangel i Norge. Vi må da ikke bruke vanvittig mye TWh på å elektrifisere sokkelen og store landanlegg som stjeler en allerede miljøvennlig kraftforsyning.

F-3039 Avd. 025 – Fellesforbundet
Nei til elektrifisering av norsk oljeindustri med netto kraft fra land

Stadig mer av kraftproduksjonen fra Norges fastland går til sokkelen og planlegges også kanalisert til landanlegg (Melkøya). I Statnett og NVEs framskrivninger vil slik kraftoverføring nå opp i ca 20 TWh innen 2030. Samtidig pekes det mot et mulig underskudd på 3-7 TWh i den norske kraftbalansen mot slutten av 2020-årene.

En rekke interessenter for landbasert vindkraft presenterer seg nå som løsningen. I realiteten vil det innebære massivt beslag på urørt natur for å sende kraft ut til sokkelen (eller til utlandet som eksport). Hvis folk var klar over denne overordnede sammenhengen - om det ble sagt i samme setning - vil premisset aldri aksepteres.

Kraft fra land til sokkel truer isolert sett norsk kraftbalanse og setter olja i direkte konkurranse om krafta med nye næringer i stedet for å underbygge dem. Det er alt annet enn å "bygge ny industri på skuldrene av de gamle". Energikommisjonen (NOU 2023:3 - "Mer av alt, raskere") vil imidlertid ha fortgang i havvind, og anslår potensialet opp mot 20 Twh innen 2030. Fellesforbundet må kreve fortgang i at oljeselskapene finansierer like stor kraftproduksjon ute på sokkelen som den selv trenger til utslippskuttene. Det kan gjøres uten å skyve på nasjonens klimamål.

Oljeindustriens gigantiske finansielle muskler gjør den langt mer egnet enn noen andre til å påta seg utviklingskostnadene for flytende havvind, flytende CCS-moduler. Derfor er det viktigere enn noen gang at oljeindustriens elektrifisering/utslippskutt må bygge på slike miljømessig og industrielt mer interessante prosjekter som havvind og offshore karbonfangst. Stiller vi ikke

krav om det, forsinker vi utviklingen av grønn industri i norsk leverandørindustri, og vinker farvel til maritime fortrinn vi allerede har.

F-3040 Avd. 043 – Øvre Buskerud fagforening

Fellesforbundet må arbeide politisk inn mot AP, Regjering og Stortinget for å stoppe elektrifisering av Norsk Sokkel og Landanlegget på Melkøya,

Begrunnelse:

I dag er disse installasjonene selvforsynt med strøm gjennom egenproduserende gasskraftverk som er noe av det reneste i Europa og Verden når det kommer til klimagassutslipp.

I tillegg har vi i Norge kommet lang i å lage systemer og teknologi for karbonfangst og lagring som er i stadig utvikling, det bør derfor utredes videre alternativer for karbonfangst og lagring istedenfor elektrifisering av disse installasjonene.

Elektrifisering av Sökkelen og Melkøya er å grønn vaske det nasjonale klimaregnskapet da gassen vil bli sendt til Europa istedenfor å brennes der med påfølgende klimagassutslipp, og vil derfor ikke ha noen effekt på det globale klima.

Elektrifisering vil føre til at fastlands Norge blir tappet for strøm som vil gi økt risiko for enda høyere strømpriser for husholdninger og bedrifter.

Dette vil også kunne føre til reservasjon mot å investere i grønn industri på fastlandet da det også vil føre til manko på kraft på fastlandet.

Kostnaden for elektrifisering av sökkelen er estimert til 50mrd.kr og 13 mrd. For Melkøya. På grunn av skattereglene som gjelder for oljeselskapene, vil det norske folk måtte betale nesten 90 % av disse kostnadene.

Dette er vanvittig sløsing med fellesskapets penger for å grønn vaske det nasjonale klimaregnskapet og må stoppes.

F-3041 Avd. 050 – Vestfold Nord

Fellesforbundet må arbeide politisk inn mot AP, Regjering og Stortinget for å stoppe elektrifisering av Norsk Sokkel og Landanlegget på Melkøya,

Begrunnelse:

I dag er disse installasjonene selvforsynt med strøm gjennom egenproduserende gasskraftverk som er noe av det reneste i Europa og Verden når det kommer til klimagassutslipp.

I tillegg har vi i Norge kommet lang i å lage systemer og teknologi for karbonfangst og lagring som er i stadig utvikling, det bør derfor utredes videre alternativer for karbonfangst og lagring istedenfor elektrifisering av disse installasjonene.

Elektrifisering av Sökkelen og Melkøya er å grønn vaske det nasjonale klimaregnskapet da gassen vil bli sendt til Europa istedenfor å brennes der

med påfølgende klimagassutslipp, og vil derfor ikke ha noen effekt på det globale klima.

Elektrifisering vil føre til at fastlands Norge blir tappet for strøm som vil gi økt risiko for enda høyere strømpriser for husholdninger og bedrifter.

Dette vil også kunne føre til reservasjon mot å investere i grønn industri på fastlandet da det også vil føre til manko på kraft på fastlandet.

Kostnaden for elektrifisering av sokkelen er estimert til 50mrd.kr og 13 mrd. for Melkøya. På grunn av skattereglene som gjelder for oljeselskapene, vil det norske folk måtte betale nesten 90 % av disse kostnadene.

Dette er vanvittig sløsing med fellesskapets penger for å grønn vaske det nasjonale klimaregnskapet, og må stoppes.

F-3042 Avd. 065 – Fellesforbundet

Videre elektrifisering av sokkelen bør settes på pause frem til vi har fått på plass permanente løsninger som sørger for en stabil, lav og forutsigbar pris for strøm innad i Norge.

Slik markedet for strøm virker i dag er ikke bærekraftig over tid for Norske bedrifter. Det er også en enorm belastning for privat-forbrukeren som ikke vil kunne få forutsigbarhet for strømutgifter slik markedet fungerer i dag.

F-3043 Avd. 108 – Innherred Fagforening

Elektrifisering av sokkelen

Elektrifisering av sokkelen er et av tiltakene Norge kan gjøre for å redusere klima utslippene. Det må være en hovedregel at olje og gass selskapene får et ansvar med å bygge ut havvind for å gjøre denne nødvendige investeringen for å nå klima målene i paris avtalen. Blir dette løst med å koble på strøm fra land så vil dette bremse utviklingen av ny industrisatsning av havvind marked, og olje og gass selskapene slipper billig unna.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 7(2), 25, 43, 50, 65 og 108.

Forslagene omhandler ulike synspunkter på gjennomføringen av elektrifiseringen av norsk petroleumsvirksomhet.

Representantskapets vurdering:

Olje- og gassnæringa skal utviklast, ikkje avviklast. Noreg skal behalde sin leiande posisjon i verda som produsenten med dei lågaste utsleppa. Anlegga som elektrifiserast har lang levetid vil vere forretningsmessig tilpassa ein marknadssituasjon med stadig høgare CO₂-prisar. Elektrifisering av petroleuminstallasjonar og landanlegg vil gjere næringa meir konkurransedyktig internasjonalt.

Utsleppa på sokkelen må reduserast om Noreg skal klare sine klimamål. Oljeskattepakken, ein industripolitisk genistrek for aktiviteten i

leverandørindustrien var vilkårsbunden av at olje- og gassindustrien kutta utsleppa sine med 40 prosent innan 2030. I behandlinga av skattepakken på Stortinget i 2020, bad Stortinget regjeringa oppjustere målet til 50 prosent. Å kjøpe seg fri frå klimaforpliktingane gjennom kvotesystemet er ikkje lenger eit alternativ. Det europeiske kvotesystemet er nyleg reformert og marknads-mekanismen som sletter overskotskvoter frå marknaden er innstramma samanlikna med dagens ordning. Kvotetaket fell raskare. Resultatet er at alle kvotepliktige aktørar vil sjå det tvingande naudsynt å innføre tiltak som reduserer utslepp frå produksjon. Representantskapet ynskjer at oljeproduksjonen skal finne stad her i landet så lenge som mogleg. Det vil elektrifiseringa bidra til at skjer. Elektrifiseringa vil syte for ei langsiktig aktivitet i leverandørindustrien i møte mot skjerpa CO₂-priser.

Representantskapet er overtydd om at havvind vil være eit egna alternativ for fleire elektrifiseringsprosjekt. Me støtter derfor avd. 108 sitt forslag om at oljeselskapa bør oppmodast til å elektrifisera ved bruk av havvind der det er hensiktsmessig. Dette vil både kunne bøta på krafttapet frå land og understøtte ei industriell oppskalering av havvind i leverandørindustrien. Representantskapet meiner Noreg må nytte seg av elektrifiseringa som eit verkemiddel for å få fart på utviklinga av ein norsk havvindsindustri. Samstundes tek representantskapet inn over seg at det er dryge seks år til Stortinget forventar at olje- og gassutsleppa er halvert. Fellesforbundet ynskjer ikkje å sette arbeidsplassar opp mot kvarandre. Det er svært viktig å syte for at elektrifiseringa skjer på ein måte som ikkje svekker andre industrielle satsingar i fastlandsindustrien. Elektrifiseringa frå land må utnyttast som ein moglegheit til å byggja ut og forsterke straumnettet i samband med elektrifiseringsprosessen. På stader der det er naudsynt meiner me det må finnes heilt konkrete planer for utbygging av meir kraftproduksjon og eit forsterka straumnett. Spesielt i område med anstrengt kraftbalanse er dette ein viktig føresetnad for vurderinga om ein skal nytta straum frå fastlandet.

Representantskapet er overtydd om at det er mogleg å gjennomføre utsleppskutt, bevare eksisterande arbeidsplassar i leverandørindustrien og legge til rette for ny industri. Å avbryte planlagde elektrifiseringsprosjekt meiner me vil ha negative konsekvensar for arbeidsplassar og inntekter til velferdsstaten. Dette vil representantskapet åtvare i imot. Representantskapet viser til Fellesforbundets kraftutval som behandla elektrifisering av olje- og gassnæringa og konkluderte med følgande:

"Utvalget mener vi trenger økt tilgang på kraft for å sikre tilstrekkelig fornybar kraft til ny og eksisterende industri på fastlandet, samtidig som tiltak for å redusere klimagassutslipp fra norsk olje- og gassproduksjon gjennomføres.

Alle nye olje- og gassfelt må elektrifiseres der dette er mulig. Myndighetene må pålegge eierne i de ulike lisensene å samordne sine planer og løsninger slik at elektrifisering blir så kostnadseffektiv som mulig.

Klimaomstillingen på norsk sokkel er en del av den store omstillingen som norsk industri og næringsliv må gjennomføre. Vi må derfor gjennomføre de mest virkningsfulle klimatiltakene først, uavhengig av om de er på fastlandet

eller på norsk sokkel. Kraftpolitikken må sørge for at det sikres tilstrekkelig fornybar kraft.

Den nye sikkerhetssituasjonen i Europa innebærer at norsk gassproduksjon vil ha en avgjørende betydning for europeisk energisikkerhet i flere ti-år framover. Dette understreker hvor viktig det blir å fortsette utviklingen av løsninger som gir lavere utslipp fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel.

Elektrifisering av norsk sokkel må brukes som et virkemiddel og pådriver for utvikling av havvind. Samtidig vil kostnadseffektive muligheter for å bruke løsninger for fangst og lagring av CO₂ (CCS) skape nye industrielle muligheter i samvirke med vår olje- og gassproduksjon."

I-3044 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget frå avd. 108 som er dekt av tilrådingane til kraftutvalet tiltres. Dei andre forslaga tiltres ikkje.

7.3.3 Næringspolitiske virkninger av olje- og gassvirksomhet

F-3045 Avd. 057 – Nord Rogaland

Det grønne skiftet

Fellesforbundet anerkjenner at de pågår og alltid har pågått klimaforandringer.

Fellesforbundet anerkjenner også at klimaforandringene påvirkes av menneskelig aktivitet.

Men Fellesforbundet lever ikke i de illusjonene om at klimaforandringene vil føre verden mot et kommende ragnarok. FNs klimarapport sier også at man må slutte å omtale klimaforandringene som klima krise eller planetens død. Man anerkjenner at klimaforandringer er en utfordring, men en utfordring som menneskeheten kommer til å løse og leve med slik man har løst andre utfordringer menneskeheten har møtt på.

Dagens politiske klimaløsninger er ikke målrettede eller bærekraftige nok for å kunne effektivt redusere akselerasjonen av klimaforandringene. Dagens vestlige tilnærming er å prøve å redusere CO₂ bruken. Dette foreslås blant annet gjort med at venstrepartiene kappes om å være mest radikale i å redusere levestandarden til arbeiderklassen. En arbeiderklasse som de er ment til å representere. Dette er en navlebeskuende politikk som hverken er gjennomførbar, eller et reelt alternativ til løsning. Da ingen partier kommer til å bli valgt på bakgrunn av å gjøre levestandarden til sine innbyggere dårligere.

Me ser en framvekst av mer totalitære politiske bevegelser, der man må ha «tøffe politikere» som skal overstyre egen befolkning. For viss innbyggerne ikke vil redusere sin levestandard så må det påtvinges endringene. Det vokser seg fram et mantra om at «I klimaets navn er alt lov.» dette tar Fellesforbundet sterk avstand fra.

Fossil energi vil også være der i fremtiden:

Fossil energi er totalt dominerende som energikilde. Hele 90 prosent av verdens samlede energibehov dekkes i dag av fossile energikilder. Behovet for fossile energikilder forsvinner ikke med det første. Etterspørselen er faktisk på vei opp. Når utviklingslandene jobber seg oppover i levestandard og utvikler sin industri øker med det også energibehovet. De mest forurensede energikildene er ofte de billigste. Slik at det er totalt utopi å tro at energibehovet til dagens utviklingsland kommer til å basere seg på noe annet enn fossilt brennstoff. Mindre forurensende energikilder er noe kun den rike vestlige verden har råd til.

I sin iver etter å kutte lokale og regionale CO2 utslipp har det vestlige landene ført verden inn i en energikrise. Der de store taperne er utviklingslandene. For når Europa har gått fra en overkapasitet via en stabil energiforsyning gjennom fossilt som kull, gass samt atom og vasskraft. Til å basere seg på en totalt ustabil løsning med vind og sol, der man nå har en situasjon der etterspørselen er høyere enn produksjonen, og prisene drives opp. Ikke bare i Europa men også i resten av verden. Energi som skulle gått til utviklingsland går heller til Europa, da Europa betaler mer. For å ikke akselerere den negative spiralen med underskudd på energi i Europa, samt dekke behovet for fossile energi er det av avgjørende betydning at man opprettholder aktiviteten på den norske sokkelen. Med det også bevare Norges viktigste næring.

Norges olje- og gassnæring sysselsetter over 200 000 mennesker. Som i normalt år generere rundt 300 000 milliarder til staten, hvorav ca 45 milliarder går til kommuner og fylker. Norge er og vil være premissleverandøren for å utvikle næringen i carbon nøytral retning. Framtidens teknologi vil det være næringen i Norge som utvikler. Da fossil energi er den ledende energikilden, uansett målestokk. Er det avgjørende at Norsk olje- og gassvirksomhet utvikles. Da fossilt vil være etterspurt i mange ti år fremover. De teknologiske framskrittene som gjøres i industrien vil hjelpe oss til å oppnå gode resultater også for miljø og klima, men vi må satse på tiltak som virker, ikke eksperimenter og symbolpolitikk.

Fellesforbundet vil derfor jobbe for å gjenoppta all letevirksomhet på norsk sokkel. Bidra til å sette i gang den 26 konsesjonsrunden, og jobbe mot opprettelsen av petroleumsfrie soner.

Hva skal Fellesforbundet bidra med: Solidaritet og Sosialisme

Dagens politikk med å redusere etterspørsel på fossil energi og redusere levestandarden til folk for å redusere CO2 utslipp ikke er en reel løsning. Å få mennesker ut av fattigdom, å tilby utdanning så mennesker kan delta i og få lønnet arbeid. Slik at levestandardene heves og man får råd til å gå over til andre energikilder en dagens, slik at man har råd til mat på bordet. Har en enormt mye større påvirkning på klimaforandringene i et lengre perspektiv. Gjennom internasjonal solidaritet, gjennom å bistå våre kamerater i utviklingslandene. Med å bidra med erfaringer fra et liv i kamp fra den norske fagbevegelsen, på den måten bidra til at mennesker i land som er under utvikling kan få verdige og gode liv. Arbeiderbevegelsens sterkeste bidrag i det grønne skifte, er å jobbe for å heve levestandarden, verdigheten og

likestillingen til våre kamerater i verden. Arbeiderbevegelsen skal bidra med de vi kan best, men på et globalt nivå.

Menneskeverdet i det grønne skiftet

Fellesforbundet anerkjenner menneskeverdet over noe annet. Fellesforbundet ser derfor med stor uro på at klima er i ferd med å nå forrang foran menneskeverdet. I Arbeiderpartiets program for stortingsperioden står følgende: Klima og natur: rammen rundt all annen politikk. Man opphever klima og natur over alt annet, til og med menneskeverdet. Dette med å sette klima og natur først skaper en negativ effekt, man ser tendenser til at naturorganisasjoner nå er villig til å utøve vold mot sine medmennesker, i klimaets navn. Dette er en form for ekstremisme som Fellesforbundet tar sterk avstand fra, på lik linje med annen ekstremisme.

F-3046 Avd. 108 – Innherred Fagforening
Forsvar olje & gass uttalelse

Norsk petroleumsindustri representerer verdens reneste utvinning av fossil energi offshore. Vi står for under 2 % av den globale energiutvinningen, og vi sammen med Australia og Canada er de eneste som bruker ressursene til folkets gode gjennom å bygge en velferdsstat.

Fellesforbundet skal arbeide for at det er kunnskap og ikke følelser som avgjør om felter skal bygges ut.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 57 og 108.

Forslagene omhandler videreutvikling av olje- og gassvirksomheten. Avd. 57 fremmer forslag om å " jobbe for å gjennompta all letevirksomhet på norsk sokkel. Bidra til å sette i gang den 26 konsesjonsrunden, og jobbe mot opprettelsen av petroleumsfrie soner."

Representantskapets vurdering:

Norge har bygd opp en næringsklynge i verdensklasse rundt olje- og gassutvinningen. Næringsaktiviteten omfatter hele verdikjeden fra utdanning, forskning og utvikling, leverandørindustri til oljeselskaper og underleverandører til disse og myndighetens ressursforvaltning. Nesten 250 000 arbeidstakere har sitt daglig virke innenfor næringen, og den er representert i samtlige av landets kommuner. Næringen skaper ringvirkninger i andre næringer, som f.eks. hotell- og restaurantbransjen og bygge bransjen. Representantskapet mener det derfor er viktig å tilrettelegge for en sterk og god utvikling av vår verdensledende leverandørindustri med basis i olje- og gassvirksomheten på til havs. Vi ser en vekst og utvikling også i nord knyttet til olje og gass. Olje-feltene Norne, Skarv og Snøhvit-feltet har produsert i en rekke år allerede. Gassfeltet Aasta Hansteen har startet i Barentshavet. Goliat har produsert i noen år allerede. Flere står for tur, med Johan Castberg-feltet først i køen med planlagt produksjon tidlig 2024. Operatørselskapene har flere større letekampanjer på gang. Representantskapet er av den oppfatning at næringsutviklingen knyttet til olje og gassnæringen i nord vil bli enda

sterkere i årene som kommer. Representantskapet mener virksomheten offshore skal gi ringvirkninger på land, komme næringslivet i Nord-Norge til gode og slik bidra til økt sysselsetting verdiskaping både regionalt og nasjonalt. Representantskapet slår ring om leterefusjonsordningen. I dag blir olje- og gassnæringen «angrepet» fra alle kanter, et eksempel på det er enkelte politikeres utspill mot leterefusjonsordningen. Ordningen har bidratt til utvidet leteaktivitet og funn av verdifulle ressurser for samfunnet på norsk sokkel. Blant annet er Johan Sverdrup prosjektet et ektefødt barn av ordningen, og vil tilføre det norske fellesskapet enorme verdier som bidrag til vår felles framtidige velferd. I forslaget til revidert nasjonalbudsjett 2023 bruker regjeringen 372 milliarder oljekroner.

All olje- og gassaktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. I TFO 2023 forslaget er det en utvidelse for blokkene i Barentshavet og Norskehavet. Det er Fellesforbundet positiv til. Vi er derimot sterkt kritiske til at 26 konsesjonsrunde er utsatt denne stortingsperioden, spesielt når Europa trenger energi.

Representantskapet mener olje- og gassaktiviteten skal være forenlig med reiselivsnæringen og fiskeri og havbruksnæringen. Den norske petroleumsforsvaltningen har vist at vi klarer å utvikle begge næringer parallelt. I tillegg ser vi at teknologiutviklingen i næringene skaper nye muligheter på tvers. Norges olje og gass aktivitet er bygget på den havbaserte kompetansen innen fiskeri og maritim aktivitet. Nå ser vi at offshore teknologien skaper nye muligheter innen havbruk. Norske verft har utviklet skip til krevende maritime operasjoner og konstruksjonsskipene er på full fart inn i fornybarnæringer som havvind. Representantskapet vil understreke betydningen av strenge krav til sikkerhet. Regjeringen opprettholder ambisjonen om at Norge skal være verdensledende innen helse miljø og sikkerhet.

Det betyr også at fremtidens olje og gassutvinning skal være forenlig med reiseliv, fiskeri og havbruk. Målet med oppdateringen av den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet må være å etablere kunnskapsbaserte rammebetingelser for å balansere verdiskaping og næringsinteresser knyttet til reiselivs- og havnæringene; fiskeri, havbruk, skipsfart og petroleumsvirksomhet innenfor rammen av en bærekraftig utvikling.

Representantskapet slutter opp om den klimaavtalen som ble inngått i Paris 2015 og som Norge har forpliktet seg til. Det betyr at vi må kutte i våre CO₂-utslipp både nasjonalt og gjennom det klimasamarbeidet vi har med Europa. De globale klimautslippene må drastisk ned dersom vi skal kunne begrense temperaturstigningen til mellom 2 og 1,5 grad i 2050. Energi og utvikling henger sammen. Derfor må den globale energietterspørselen i større grad dekkes av fornybare energikilder og etterspørselen etter fossil energi må reduseres og gradvis fases ut. Representantskapet mener imidlertid en ensidig sluttdato eller for brå stopp i olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel og samtidig bygge ned ett av våre fremste kompetansemiljøer ikke vil fremskynde det "grønne skiftet", snarere tvert imot. Norsk sokkel er blant de oljeprodusentene som har det laveste utslippet pr. fat. Forskjellen er størst sammenlignet med olje produsert av oljesand. 100 fat produsert på det kommende Johan Sverdrup funnet produseres med det samme utslippet som

ett fat produsert av oljesand. Norge kan utvikle teknologi og arbeidsprosesser på norsk sokkel som kan brukes andre steder. Vi kan påvirke og styre produksjonsfasen. I forbruksfasen er utslippene like, uavhengig av kilder. Det er ikke der industriutvikling skjer. Norsk olje- og gassproduksjon har lave utslipp. Representantskapet mener næringen har betydelig potensial for utslippsreduksjon. Framover vil bruk av særlig olje til energiforbrenning fases ut til fordel for fornybare energikilder. Samtidig vil det fortsatt være behov for en rekke oljebaserte produkter, som plastikk, klær, maling, legemidler osv. i uoverskuelig framtid.

Derfor mener representantskapet at næringen må fortsette utviklingen av stadig lavere utslipp fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel. Representantskapet mener at det nettopp er den verdensledende kompetansen vi i dag har innenfor olje- og gass og leverandørindustrien som kan ta oss gjennom et grønt skifte og til et lavutslippssamfunn i 2050. Representantskapet viser til at Gro Harlem Brundtland definerte bærekraftig utvikling for FN i Brundtland-kommisjonen i 1987. Skal utviklingen være bærekraftig må den hvile på tre pilarer; økonomisk utvikling, sosial utvikling og miljø. Å legge all vekt på en pilar, holder ikke. Da er ikke utviklingen bærekraftig. Norge er per i dag det land i verden med desidert høyest CO₂-avgift ved olje og gassproduksjon, i tillegg til å være en del av EUs kvoteregime for CO₂. Vi er blant de landene i verden som har de laveste utslippene per fat. Olje og gass er en global handelsvare, og representantskapet mener følgelig det ville være uklokt å ensidig stenge den ned før markedet har fortalt oss at vi bør gjøre det. Den norske produksjonen som utgjør om lag 2 prosent av verdensmarkedet vil bli overtatt av andre. Representantskapet viser til at den norske halveringen i oljeproduksjon fra toppproduksjonen i 2001 har blitt erstattet av 8 ganger så høy produksjon av andre nasjoner. Representantskapet viser også til at etter de mest anerkjente prognosene til Det internasjonale energibyrået (IEA) vil olje- og gass i 2040 fortsatt dekke 60 prosent av energibehovet. Teknologi- og kompetanseoverføring fra olje- og gass til andre næringer er av stor betydning. Et nærliggende eksempel på dette er offshore-vind. Equinor sin Hywind Tampen flytende vindmølle ville aldri ha sett dagens lys uten kunnskapen de har med seg fra olje og gass. Den ville heller ikke sett dagens lys hvis ikke Equinor hadde kunnet bruke inntektene fra olje og gass til å finansiere andre fornybar satsinger. Representantskapet vil derfor understreke at det er så viktig at utviklingen mot lavutslippssamfunnet går skritt for skritt, og går riktig for seg. Gjør det ikke det, risikerer vi å aldri komme dit. Et annet eksempel på kunnskapsoverføring, slik Representantskapet ser det, er karbonfangst og lagring (CCS). Langskip med Northern Lights er vedtatt og snart klart til bruk. Det vil ha stor betydning for lavutslipps samfunn både her hjemme og i Europa.

I-3047 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget fra avd. 108, og den delen av forslaget fra avd. 57 som omhandler å jobbe for å gjenoppta all letevirksomhet på norsk sokkel, bidra til å sette i gang den 26. konsesjonsrunden, og jobbe mot opprettelsen av petroleumsfrie soner tiltres.

Øvrige deler av forslaget tiltres ikke.

7.4 Strøm – En strategisk ressurs

F-3048 Avd. 001 – Oslo-Akershus

Fellesforbundet må kreve kraftpriser som gjør at folk slipper å måtte "gå på sosialkontoret" med strømregninga si. Dette er uverdigg, usosialt og usolidarisk, og hører ikke hjemme i verdens rikeste land med sosialdemokratisk styring.

Fellesforbundet må kreve reversering av liberaliseringen av kraftmarkedet. Energilova av 1991 må endres eller fjernes! Fellesforbundet må kreve at det tas politisk styring i forvaltningen av våre vannkraftressurser for å sikre nasjonale interesser! Et markedsliberalistisk dvs. børsstyrt kraftmarked, helt uten politisk styring, ivaretar kun kapitalistenes og produsentenes interesser. Vannkrafta vår er folkeei, og forvaltningen og prissettingen av den må derfor skje av de folkevalgte.

Begrunnelse:

Strømmen er for dyr, for folk og bedrifter. Nok er nok.

F-3049 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Naturressurser må sikres nasjonal kontroll og eierskap.

Begrunnelse:

Det er naturressursene som gjør at vi kan oppnå Grunnlovens mål om at vi alle skal være fri og uavhengige, gjennom at vi utvinner og videreforedler naturressursene som vi kan benytte i eget land og handle med andre land.

Vi må aldri selge landet vårt stykkevis og delt, vi må eie landet vårt selv. For noen områder har vi «leid ut» enkelte av naturressursene våre, men sikret oss gjennom eksempelvis hjemfallsretten, at en slik utleie må aldri overstige 50 år.

Det er heller ikke all videreforedling av naturressursene som av ulike grunner kan foregå i Norge, og da kan vi «selge» videreforedlingen til andre land, men det må sikres at dette heller ikke selges for mer enn 50 år.

Vi skal – slik Grunnloven slår fast – være fri og uavhengige, og det må sikres gjennom at landets naturressurser forblir i landets eie og kontroll.

F-3050 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Ut av ACER, nei EUs 4. energimarkedspakke - ja til demokratisk kontroll

Begrunnelse:

Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske (Nordpool) eller finansielle (Nasdaq) kraftbørsen. Krafta skal være under demokratisk kontroll - ikke på børs.

Norge skal derfor også ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge. ACERs

forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) har i et svar til den norske regjeringa slått fast at dette vil være i strid med EUs energimarkedsregler.

For å sikre et handlingsrom som gjør det mulig, må Fellesforbundet derfor kreve at Norge sier nei til EUs 4. energimarkedspakke og går ut av Acer, og et vedtak om at Norge må ut av Acer må følges lojalt opp av den nye forbundsledelsen.

De fire prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

1. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.
2. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
3. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.
4. I stedet for å tillate at en rekke strømsalgsselskaper skummer fløte fra kraftkunder i form av milliarder av kroner, bør energiloven endres slik at rene salgsselskaper av kraft ikke er tillatt.

F-3051 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening
Strøm

Strøm må få status som en del av landets vitale infrastruktur. Prisene må settes politisk, og beregnes ut fra produksjonskostnad, ikke potensiell profitt.

Det må innføres en makspris på normalt forbruk av strøm til privatpersoner og bedrifter. Innbyggernes privatforbruk, bedriftenes behov og en ansvarlig magasinreserve må alle sikres før strøm kan eksporteres.

Vi trenger også mer utbredt enøk-støtte til privatpersoner og bedrifter.

Begrunnelse:

Gjennom hele strømpriskrisa har vi hatt kraftoverskudd i Norge. Norsk vannkraft koster 11,77 øre kWt å produsere. At vi da har blitt utsatt for prisenivået vi har hatt, og at magasinene har hatt lav fyllingsgrad, skyldes en feilslått politikk der prisene styres ut ifra hvilken pris man kan få for strømmen ellers i Europa, samt at man har solgt ut langt mer kraft enn hva som er forsvarlig.

Om lag 90 % av norsk strømproduksjon er i offentlig eie. At den da også skal styres offentlig bør være en selvfølgelighet.

Strømsøtte er et plaster på et kontinuerlig blødende sår. Disse pengene kommer fra de økte inntektene staten får fra de galopperende strømprisene. Staten tar med andre ord uhorvelig mye penger fra folk, og klientifiserer dem så ved å gi en relativt liten andel av disse pengene tilbake gjennom midlertidige løsninger, som må fornyes fortløpende. I stedet for at vi skal bli

flådd for så og stå med lua i hånda for å få tilbake nok til at vi forhåpentlig vis skal ha råd til å overleve, må staten slutte å flå oss.

Årsaken til den generelle prisveksten i landet er sammensatt, men det kan ikke være tvil om at strømprisene har deler av skylda. Bedrifter har enorme utgifter til strøm, og disse kostnadene blir sendt videre i alle ledd til det når forbrukerne.

Støttepakka som kom til bedrifter kunne potensielt nå ut til 20.000 av dem. Det er selvfølgelig positivt for dem det gjelder, men Norge hadde per januar 646 884 registrerte virksomheter, så det er med andre ord langt fra fullstendig dekkende.

Norge er bygget på at vi skal ha billig tilgang på grønn energi. Vi fyrer og lager mat med strøm. Strømmen må derfor ikke behandles som en profittvare, men som en del av landets infrastruktur.

Krig og usikre tider rammer Europa, men det hjelper ingen at vi betaler for mye for strømmen i Norge. Om man ønsker å vise støtte til Europa burde man heller vurdere å selge den strømmen vi har kapasitet til å eksportere billigere, ikke heve prisene her hjemme. Profittmaksimering er ikke solidaritet

F-3052 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Norges vannkraftressurser skal være i norsk eie

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

F-3053 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Energiforsyning

Vi sier nei til suverenitetsavståelse eller privatisering av kraftforsyningene.

Begrunnelse:

Det er viktig å beholde statlig kontroll over noe så viktig og verdifullt som våre kraftressurser

F-3054 Avd. 003 – Agder Fagforening

Jobbe for å få oss ut av Acer, ta tilbake styringen av vannkraften for å unngå dagens markeds styring av vannkraft. Få pris som står i stil til produksjonspris.

F-3055 Avd. 006 – Fellesforbundet

Vannkraft må tilbake til bedre politisk styring.

Begrunnelse:

Vannkraft er Norges fortrinn for konkurranse i industrien mot andre land, og befolkningens felles goder som ikke skal underkastes markedskreftene.

F-3056 Avd. 006 – Fellesforbundet

Norsk kraftproduksjon

Det må tas bedre politisk kontroll over norsk kraft slik at vi sikrer bedrifter og husholdninger forutsigbarhet.

Begrunnelse:

Markedsstyring på strøm skader bedrifter sin konkurransekraft som i lang tid har vært et fortinn. Strøm er viktig infrastruktur og kan ikke selges som en vare. Vi må få lave strøm priser for alle og en lik pris i hele landet.

F-3057 Avd. 006 – Fellesforbundet

Energipolitikk.

Fellesforbundet må kreve at den norske regjeringen driver en energipolitikk som også ivaretar privathusholdningers interesser og behov for elektrisk kraft. Fellesforbundet må kreve kraftpriser som gjør at folk slipper å måtte "gå på sosialkontoret" med strømmregninga si. Dette er uverdigg, usosialt og usolidarisk, og hører ikke hjemme i verdens rikeste land med sosialdemokratisk styring.

Begrunnelse:

Fellesforbundet må kreve reversering av liberaliseringen av kraftmarkedet. Fellesforbundet må kreve at det tas politisk styring i forvaltningen av våre vannkraftressurser for å sikre nasjonale interesser! Et markedsliberalistisk dvs. børsstyrt kraftmarked, helt uten politisk styring, ivaretar kun kapitalistenes og produsentenes interesser. Vannkrafta vår er folkeeie, og forvaltningen og prissettingen av den må derfor skje av de folkevalgte. Krafta i Norge må ikke selges ut av landet via børs, eie av all kraft produksjon må drives av norsk kapital, det skal ikke være mulig at oppkjøp skal kunne skje med utenlands kapital, vi kan selge overskuddskraft men ikke tappe ned bassenger for å tjene penger på dette. Norsk strøm må bli pris gunstig for norske bedrifter og husstander, gjerne ett levelig fast pris system, sekundærboliger kan gjerne ha ett annet system. Det bør gis støtte til bedrifter som er selv produserende av strøm

F-3058 Avd. 007 – Vestfold

Utbygging av gasskraftverk

Fellesforbundet fortsetter å jobbe aktivt for å påvirke myndighetene til å gjøre grep for ytterligere utbygging av gasskraft i Norge. Det forutsettes at dette kan skje mest mulig miljøvennlig.

Begrunnelse:

Avdelingen mener det er viktig at forholdene legges til rette for at Norsk Industri kan ligge i førersetet for å utvikle denne type industri. For denne type utviklingsmuligheter og for å skape arbeidsplasser er det av avgjørende betydning at det satses på teknologi og utvikling som gjør denne type produksjon og videreforedling av olje/gass som blir tatt opp på den norske sokkelen blir så miljøvennlig som mulig.

F-3059 Avd. 007 – Vestfold

Vindkraft

Fellesforbundet må si nei til vindkraft på land og arbeide politisk inn mot AP, stortinget og Regjering for kjernekraft som alternativ energiløsning isteden.

Begrunnelse:

Vindkraft er i ferd med å endre landet vårt dramatisk. Mange av våre flotteste landskap er rasert for alltid. I 2023 er vindkraft og energipolitikk et av de absolutt mest diskuterte tema i samfunnsdebatten. I tillegg til at vindkraft skader natur, samfunn og miljø, er regimet blitt et symbol for en politikk stadig flere forbinder med tvang og traumer og et korrumpert samfunn.

Vindkraftregimet og energi som spekulasjon har utløst et folkeopprør.

Fornybar energi fra sol og vind har de siste årene hatt en eventyrlig vekst, men dekker i dag under én prosent av det globale energibehovet. Om 30 år vil det stå for nesten 28 prosent det er simpelthen ikke nok!

Derfor må en satse på kjernekraft isteden: Kjernekraft er trygt. Langt færre mennesker dør på grunn av kjernekraft, enn av noen som helst annen energi. Kjernekraft er renere og forurensner mindre enn noen annen energiform. Kjernekraft er pålitelig, billig og ikke minst med et nesten ikke eksisterende karbonavtrykk.

Kjernekraft er en arealeffektiv energikilde. Kjernekraft produserer per areal mye mer strøm enn energikilder som for eksempel vindkraft. Et lite, modulært kjernekraftverk på størrelse med en fotballbane kan produsere like mye energi som 100 km² med vindmøller. Hvis vi skal bevare mest mulig natur samtidig som vi skal omstille oss til det grønne skiftet kommer vi ikke foruten kjernekraft.

F-3060 Avd. 007 – Vestfold

Norsk vannkraft

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt. Det må også sees på om det skal bygges ut mer vannkraft for å sikre en full tilgang på kraft i Norge.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste

kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er Norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de Norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

F-3061 Avd. 009 – Østre Agder

Naturressurser i Norge må sikres nasjonal politisk kontroll og eierskap.

Begrunnelse: Det er naturressursene som gjør at vi kan oppnå Grunnlovens mål om at vi alle skal være fri og uavhenige gjennom at vi utvinner og videreforedler naturressursene som vi kan benytte i eget land og handle med andre land. Vi må aldri selge landet vårt stykkvis og delt, vi må eie landet vårt selv. For noen områder har vi «leid ut» enkelte av naturressursene våre men sikret oss gjennom eksempelvis hjemfallsretten, en slik utleie må aldri overstige 50 år. Det er heller ikke all videreforedling av naturressursene som av ulike grunner kan foregå i Norge, og da kan vi «selge» videreforedlingen til andre land men det må sikres at dette heller ikke selges for mer enn 50 år. Vi skal – slik Grunnloven slår fast – være fri og uavhengige og det må sikres gjennom at landets naturressurser forblir i landets eie og kontroll.

F-3062 Avd. 009 – Østre Agder

Landsmøtet i Fellesforbundet krever at Regjeringen og Stortinget endrer energipolitikken fra å være markedsstyrt til politisk styrt slik at den underlegges full politisk kontroll og styring slik det også omtales i Hurdalsplattformen. Landsmøtet krever at Regjeringen snarest kommer i gang med reforhandlinger med EU, med sikte på å sikre norsk politisk styring og kontroll over vårt arvesølv. Elektrifisering av sokkelen må ikke foregå med landkraft. Norge trenger en energipolitikk som sikrer en større nasjonal og mer demokratisk kontroll med kraftproduksjonen slik at både næringsliv og privatpersoner sikres lave og forutsigbare energipriser.

Begrunnelse:

Norsk industri, øvrig næringsliv og husholdninger har - helt siden kraftsystemet ble etablert i Norge - nytt godt av forutsigbare og rimelige strømpriser. Norsk kraft har historisk sett vært et gode for fellesskapet og gitt oss store konkurransefordeler.

Steg for steg har ulike regjeringer overlatt styringa og kontrollen til det frie markedet, og strømmen vår har blitt til en vare. Denne utviklingen har vist seg å være svært skadelidende for norsk næringsliv, industri og husholdninger. Denne situasjonen vil også være en trussel for fremtidig industriutvikling basert på det grønne skiftet.

Regjeringen må snarest komme i gang med reforhandlinger med EU med sikte på å sikre norsk politisk styring og kontroll over vårt arvesølv. Det forventes at regjeringen kjemper for at krafta vår også i fremtiden skal være til stor fordel for norsk næringsliv, industri og husholdninger.

I Arbeiderpartiets partiprogram slås det fast at "Norge er rikt på naturressurser. Disse ressursene tilhører folket og fellesskapet. Forvaltningen av fellesskapets ressurser må være underlagt folkevalgt styring." Det er også naturlig å vise til Hurdalsplattformen som sier at "Innen enkelte områder er det avgjørende at fellesskapet bruker statlig eierskap for å sikre nasjonal kontroll. Dette gjelder spesielt våre energi- og naturressurser."

Bedrifter som skaper arbeidsplasser må få en strømpris på linje med det de hadde før strømpriskrisa, slik kan en bidra til å nå miljømålene for kloden vår. Husholdningene må sikres strøm til oppvarming, matlaging og hygiene til en akseptabel og forståelig pris.

Samtidig skal vi dele av vårt kraftoverskudd og sørge for gjensidig forsyningssikkerhet dersom uforutsette hendelser krever dette. I en tid med krig i Europa er det viktig at det velges løsninger der Norge viser solidaritet med land som trenger mer energi som vi blant annet gjør gjennom den enorme gasseksporten.

F-3063 Avd. 011 – Vestnorsk Transportarbeiderforening
Kontroll på strømpriskrisa

Vi ber Landsmøte fatte eit vedtak om at Fellesforbundet skal arbeide for at det straks sikrer krafta vår og straumprisen vår gjennom fleire tiltak som: Ta tilbake statleg/offentleg kontroll over omsetninga av norskprodusert straum og utveksling av straum med andre land. Det må opprettast makspriser for både bedrifter og private. Det må innførast minimum fyllingsgrad i vannkraftmagasina. Elektrifisering av norsk sokkel med tilhøyrande landanlegg skal komme av tiltak ute på sokkelen gjennom havvind og/eller co2 rensing. Fjerne fordyrande kommersielle strømselgerselskaper. Ei kraftig auke av stønad til energieffektiviserande tiltak for både private og bedrifter. Auke av stønad til kortreist straum frå solenergi til private og bedrifter. Stanse all produksjon av kryptovalutta som straumsparande tiltak. Kraftig auke i intensivene for utnytting av teknisk potensiale i eksisterande og ny vannkraft.

Begrunnelse:

Vi har alle opplevd den oppkonstruerte strømpriskrisa her i landet den siste tida. I første omgang har krisa ført til ei sterk auke i utgiftene til alle medlemmer både gjennom auka strømräkning, men også i auka varekostnader. No begynner det for alvor også å gå ut over arbeidsplasser etter konkurser. Andre selskaper flytter produksjon og arbeidsplassane ut av landet. Igjenn er det våre medlemmer som må tåle støyten. Norge har vert bygt på lave straumkostnader i lange tider, noko som har vert ei vesentleg årsak til at vi har hatt trygge og gode arbeidsplasser her til lands i konkurranse med utlandet. Slik det har vert i det siste har det utlandet som har hatt konkurransefordel mot Norge på grunn av billigare straum der.

F-3064 Avd. 012 – Fellesforbundet
strømprisene
Det må gjerest noe med de høye strømprisene som går ut over folks og bedrifters økonomi.

F-3065 Avd. 022 – Viken

Kontroll på strømpriskrisa

Vi har alle opplevd den oppkonstruerte strømpriskrisa her i landet den siste tida. I første omgang har krisa ført til ei sterk auke i utgiftene til alle medlemmer både gjennom auka strømrkning, men også i auka varekostnader. No begynner det for alvor også å gå ut over arbeidsplasser etter konkurser.

Andre selskaper flytter produksjon og arbeidsplassane ut av landet. Igjeenn er det våre medlemmer som må tåle støyten. Norge har vert bygt på lave straumkostnader i lange tider, noko som har vert ei vesentleg årsak til at vi har hatt trygge og gode arbeidsplasser her til lands i konkurranse med utlandet. Slik det har vert i det siste har det utlandet som har hatt konkurransefordel mot Norge på grunn av billigare straum der.

Vi ber derfor Landsmøte fatte eit vedtak om at Fellesforbundet skal arbeidet for at det straks sikrer krafta vår og straumprisen vår gjennom fleire tiltak som: Ta tilbake statleg/offentleg kontroll over omsetninga av norskprodusert straum og utveksling av straum med andre land. Det må opprettast makspriser for både bedrifter og private. Det må innførast minimum fyllingsgrad i vannkraftmagasina. Elektrifisering av norsk sokkel med tilhøyrande landanlegg skal komme av tiltak ute på sokkelen gjennom havvind og/eller co2 rensing. Fjerne fordyrande komersielle strømselgerselskaper. Ei kraftig auke av stønad til energieffektiviserande tiltak for både private og bedrifter. Auke av stønad til kortreist straum frå solenergi til private og bedrifter. Stanse all produksjon av kryptovalutta som straumsparende tiltak. Kraftig auke i intensivene for utnytting av teknisk potensiale i eksisterande og ny vannkraft.

F-3066 Avd. 023 – Raufoss Jern og Metall

Kraft

Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske eller finansielle kraftbørsen.

Norge skal derfor ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge. ACERs forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) har i et svar til den norske regjeringa slått fast at dette vil være i strid med EUs energimarkedsregler.

For å sikre et handlingsrom som gjør det mulig, må Fellesforbundet derfor kreve at Norge sier nei til EUs 4. energimarkedspakke og går ut av Acer. Prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

1. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.
2. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
3. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.
4. Energiloven må endres slik at mylderet av rene salgsselskaper av kraft ikke lenger tillates, utover ett statlig selskap.

F-3067 Avd. 025 – Fellesforbundet

Ut av ACER, nei EUs 4. energimarkedspakke - ja til demokratisk kontroll

Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske (Nordpool) eller finansielle (Nasdaq) kraftbørsen. Krafta skal være under demokratisk kontroll - ikke på børs.

Norge skal derfor også ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge. ACERs forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) har i et svar til den norske regjeringa slått fast at dette vil være i strid med EUs energimarkedsregler.

For å sikre et handlingsrom som gjør det mulig, må Fellesforbundet derfor kreve at Norge sier nei til EUs 4. energimarkedspakke og går ut av Acer, og et vedtak om at Norge må ut av Acer må følges lojalt opp av den nye forbundsledelsen.

De fire prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

- Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.
- Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
- Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.
- I stedet for å tillate at en rekke strømsalgsselskaper skummer fløte fra kraftkunder i form av milliarder av kroner, bør energiloven endres slik at rene salgsselskaper av kraft ikke er tillatt.

F-3068 Avd. 025 – Fellesforbundet

Prinsipper for utbygging og forvaltning av ny fornybar kraft

Norge vil trenge mer kraft både for å kutte utslipp og bygge ny industri.

Kraftpolitikken må understøtte produktiv, høyteknologisk industri og samtidig ta hensyn til natur og miljø. Derfor må Fellesforbundet gå inn for en tydelig prioritering, hvor det også stilles tydelige krav til norsk industrielt innhold i kraftkonsesjoner.

Oppgradering og mest mulig skånsom utvidelse av vannkraft, solenergi og havvind må komme i første rekke. Landbasert vindkraft legger for store beslag på urørt natur, og må komme i siste rekke med mindre det bygges på industrianlegg. Forbundet må også gå inn for mer forskning på og utredning av kjernekraft - i første rekke 4. generasjons saltsmeltereaktorer.

Fellesforbundet må gå inn for et absolutt forbud mot at eierskap eller konsesjoner til kraft og andre naturressurser ligger hos selskaper registrert i skatteparadis.

Samfunnet må også forbebygge overforbruk. Vi har ikke råd til å sløse vekk en av våre viktigste ressurser. Kryptovalutafabrikker og unødvendige datasentre må ikke få konsesjon til bruk av norsk fornybar kraft. Insentiver til sparing for husstander må tillate et rimelig basisforbruk og sette høyere avgifter på overforbruk.

F-3069 Avd. 025 – Fellesforbundet

Energieffektivisering - sterkere tiltak og høyere tempo

Framtidas behov for elektrisk kraft tilsier utbygging av fornybar energi, men Fellesforbundet må flagge at en stor del av målet kan oppnås gjennom å bygge energieffektive nybygg, og ikke minst gjennom en storstilt energirehabilitering av den eksisterende bygningsmassen. NVE anslår at potensialet for lønnsomme energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg er 13 TWh.

Dette innebærer aktiviteter som skifting av dører, vinduer og etterisolering, utskifting eller innkjøp av bedre utstyr for romoppvarming og ventilasjon, installering av solcellesystemer og solskjerming og nye lysinstallasjoner. Det er viktig at disse arbeidene utføres på en bærekraftig måte av fagfolk som innehar den rette kompetansen, og under trygge, gode og tariffmessige forhold.

Sysselsettingseffekten av å sette i verk slike tiltak er stor. Det vil kreve flere tusen årlige årsverk fram mot 2030, og dersom svikten i boligbygginga fortsetter vil det bli helt nødvendig å kanalisere arbeidskrafta derfra inn mot energirehabilitering.

Fellesforbundet må arbeide for et reelt taktomslag innen energieffektivisering, slik at Energikommisjonens uttalte potensial på 20 TWh spart for Norge som helhet, kan realiseres. Det må innføres virkemidler som gjør det lønnsomt å investere både for bedrifter og husholdninger, eventuelt i kombinasjon med konkrete krav.

F-3070 Avd. 027 – Innlandet Transportarbeiderforening

KRAFT

Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske eller finansielle kraftbørsen.

Norge skal derfor ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge. ACERs forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) har i et svar til den norske regjeringa slått fast at dette vil være i strid med EUs energimarkedsregler.

For å sikre et handlingsrom som gjør det mulig, må Fellesforbundet derfor kreve at Norge sier nei til EUs 4. energimarkedspakke og går ut av Acer.

Prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

1. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.
2. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
3. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.
4. Energiloven må endres slik at mylderet av rene salgsselskaper av kraft ikke lenger tillates, utover ett statlig selskap.

F-3071 Avd. 029 – Søre Sunnmøre

Energibruk og strømpris

Fellesforbundet skal arbeide for at det utbygges større lagringskapasitet i Norske vannkraftverk og oppgradering av eksisterende turbiner/kraftverk.

Norge skal ikke være avhengig av å importere inn strøm fra andre land. Forbundet skal også arbeide for at eksport av strøm kun kan være når det er overskott av kraft i Norge. Fellesforbundet skal arbeide for bedre støtteordninger til utbygging til private energikjelder eksempelvis solceller og vindkraft og til energibesparende tiltak

Begrunnelse:

Høye strømpriser setter familier, bedrifter og industrien vår i dårlig stand å til å få råd til å drifte uten å gå i underskudd og eventuelt konkurs hvor dette er høyst relevant. Statlig kontroll av kraften vår, hvor det satses stort på å forbedre kraftanleggene våre så vi har ren og nok strøm til den Norske befolkning som vi har råd til å betale. Å markedsføre kraften vår er å selge arvesølvet vårt.

F-3072 Avd. 036 – Sogn og Fjordane Transportarbeiderforening

Kontroll på strømpriskrisa.

Vi har alle opplevd den oppkonstruerte strømpriskrisa her i landet den siste tida. I første omgang har krisa ført til ei sterk auke i utgiftene til alle medlemmer både gjennom auka strømrkning, men også i auka varekostnader. No begynner det for alvor også å gå ut over arbeidsplasser etter konkurser. Andre selskaper flytter produksjon og arbeidsplassane ut av landet. Igjenn er det våre medlemmer som må tåle støyten. Norge har vert bygt på lave straumkostnader i lange tider, noko som har vert ei vesentleg årsak til at vi har hatt trygge og gode arbeidsplasser her til lands i konkurranse med utlandet. Slik det har vert i det siste har det utlandet som har hatt konkurransefordel mot Norge på grunn av billigare straum der.

Vi ber derfor Landsmøte fatte eit vedtak om at Fellesforbundet skal arbeidet for at det straks sikrer krafta vår og straumprisen vår gjennom fleire tiltak som: Ta tilbake statleg/offentleg kontroll over omsetninga av norskprodusert straum og utveksling av straum med andre land. Det må opprettast makspriser for både bedrifter og private. Det må innførast minimum fyllingsgrad i vannkraftmagasina. Elektrifisering av norsk sokkel med tilhøyrande landanlegg skal komme av tiltak ute på sokkelen gjennom havvind og/eller co2 rensing. Fjerne fordyrande komersielle strømselgerselskaper. Ei kraftig auke av stønad til energieffektiviserande tiltak for både private og bedrifter. Auke av stønad til kortreist straum frå solenergi til private og bedrifter. Stanse all produksjon av kryptovalutta som straumsparende tiltak. Kraftig auke i intensivene for utnytting av teknisk potensiale i eksisterande og ny vannkraft.

F-3073 Avd. 041 – Agder Transportarbeiderforening

Landsmøtet i Fellesforbundet krever at Regjeringen og Stortinget endrer energipolitikken fra å være markedsstyrt til politisk styrt slik at den underlegges full politisk kontroll og styring slik det også omtales i Hurdalsplattformen. Landsmøtet krever at Regjeringen snarest kommer i gang med reforhandlinger med EU, med sikte på å sikre norsk politisk styring og kontroll over vårt arvesølv. Elektrifisering av sokkelen må ikke foregå med landkraft. Norge trenger en energipolitikk som sikrer en større nasjonal og mer demokratisk kontroll med kraftproduksjonen slik at både næringsliv og privatpersoner sikres lave og forutsigbare energipriser.

Begrunnelse:

Norsk industri, øvrig næringsliv og husholdninger har - helt siden kraftsystemet ble etablert i Norge - nytt godt av forutsigbare og rimelige strømpriser. Norsk kraft har historisk sett vært et gode for fellesskapet og gitt oss store konkurransefordeler.

F-3074 Avd. 043 – Øvre Buskerud fagforening

Norge skal ta en aktiv rolle i den internasjonale forskningen og utviklingen av ny og sikker kjernekraftteknologi, også knyttet til thorium.

Begrunnelse:

Norge trenger betydelig mengde med ny kraft i årene som kommer. Vi kan ikke basere all ny kraft på variabel strøm som sol og vindkraft. Sett i lys av den massive motstanden mot vindmøller og store solparker på land og de store naturlinngrepene dette medfører må man se på sikre løsninger som gir forutsigbar og nok kraft, uten unødvendig store naturinngrep.

F-3075 Avd. 044 – Sandnes & Omegn

Naturvern / Vindkraft

Tenke på fremtidige generasjoner og fremtidig turisme. Være restriktive med å tillate vindmølle kraftverk på land, et absolutt krav må være offentlig eierskap. Det er mye snakk om hva vi skal leve av etter olja, vår vakre natur kan by på uante muligheter, dette må ikke spoles av den hensynsløse raseringen av natur i kjølvannet av vindkraft utbygging som vi har sett til nå. Sats på havvindmøller, det fremstår med dagens antakelser som mindre skadelig.

F-3076 Avd. 044 – Sandnes & Omegn

Strøm

Jobbe for å få oss ut av Acer, ta tilbake styringen av vannkraften for å unngå dagens styring av vannkraft markeder. Få fastpris som står i stil til produksjonspris.

F-3077 Avd. 050 – Vestfold Nord

Norge skal ta en aktiv rolle i den internasjonale forskningen og utviklingen av ny og sikker kjernekraftteknologi, også knyttet til thorium.

Begrunnelse:

Norge trenger betydelig mengde med ny kraft i årene som kommer. Vi kan ikke basere all ny kraft på variabel strøm som sol og vindkraft. Sett i lys av den massive motstanden mot vindmøller og store solparker på land og de store naturlinngrepene dette medfører må man se på sikre løsninger som gir forutsigbar og nok kraft, uten unødvendig store naturinngrep.

F-3078 Avd. 054 – Gjøvik Jern og Metall

Ut av ACER, nei til EUs 4. markedspakke - ja til balansert kraftutveksling Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske (Nordpool) eller finansielle (Nasdaq) kraftbørsen.

Norge skal derfor ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge. ACERs forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) har i et svar til den norske regjeringa slått fast at dette vil være i strid med EUs energimarkedsregler.

For å sikre et handlingsrom som gjør det mulig, må Fellesforbundet derfor kreve at Norge sier nei til EUs 4. energimarkedspakke og går ut av Acer, og et vedtak om at Norge må ut av Acer må følges lojalt opp av den nye forbundsledelsen.

De tre prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.

1. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
2. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.
3. I stedet for å tillate at en rekke strømsalgsselskaper skummer fløte fra kraftkunder i form av milliarder av kroner, bør energiloven endres slik at rene salgsselskaper av kraft ikke er tillatt.

F-3079 Avd. 057 – Nord Rogaland

Kraft og Strømpris

Strømmen i Norge er i hovedsak hentet ut fra vannkraftverkene våre. Strøm er noe alle er avhengig av i dette landet, og er en vare som ikke kan velges bort. Historisk har de lave produksjonskostnadene for vannkraft vært et konkurransefortrinn for Norsk næringsliv. Dette har gitt oss en innovativ og konkurransedyktig industri i verdensklasse, men nå er fremtiden til disse bedriftene i fare.

Stortinget har gjennom flere vedtak overlatt prisfastsettingen av strømmen til børs, samtidig som vi har lagt strømkabler til Europa via Tyskland og England, som er de to siste forbindelsene. Dette har gitt oss større eksponering for prissmitte, og særlig i Sør-Norge.

Strømmen egner seg ikke som en vare som blir styrt av markedskreftene, hvor man skal selge til høyeste tilbyder. De som bor og lever i Norge har ingen mulighet til å kjøpe fra andre energikilder, eller si nei til strømmen den dagen den blir for dyr. Høye strømpriser gir også alvorlige konsekvenser for våre bedrifters konkurranseevne, videre fremtid og mulighet for videre investeringer.

Norge har veldig gode forutsetninger for vannkraft. Dette fortrinnet bør utnyttes til det fulle. Vi må prioritere oppgradering og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg. Storkraft må prioriteres. Fellesforbundet vil også jobbe for utbygging av nye store flerårsmagasin for å sikre forsyningssikkerheten vår i tørrår. Det må bygges flere vannmagasin som f.eks Blåsjø i Suldal.

Fellesforbundet krever følgende tiltak:

- Prisdannelsen i kraftsystemet må settes med basis i produksjonskostnadene, ikke slik dagens børsdrevne marked fungerer, der prisen styres av høyeste budgiver i Europa.
- Krafta må frigjøres fra markedskreftene, og behandles som en del av samfunnets infrastruktur.
- Innføring av makspris evt. topris-system for både privatpersoner og bedrifter. - Prisnivå bør ses i sammenheng med produksjonskostnaden på norsk vannkraft.
- Regulere eksporten og innføre begrensninger på disponering av vannmagasiner.
- Strøm skal være en strategisk samfunnsressurs under demokratisk politisk kontroll. Strøm skal omsettes uten å bidra til finansielle spekulasjoner, og uakseptable profittmarginer til kraftprodusentene.

F-3080 Avd. 091 – Jæren

Strømpolitikk

Opprette Statlig eid strømselskap som selge strøm til forbrukere og næringsliv til kostpris

Sikre norsk kraft til kostpris til alle i Norge privat og industri

Kraften skal gis til de som har mest samfunnseffekt (industri som sysselsetter og forvalter strømmen til vårs beste)

Bremse det grønne skiftet til det er rom for det (nok strøm) og arbeidsfolk til å ta denne omstillingen.

Strøm, skal også i fremtiden være et særnorsk konkurransefortrinn.

Strøm skal ikke være en eksport vare, men en innsats faktor i norsk industri, strøm skal brukes i infrastruktur og være i offentlig eie og regulering.

Kraftprodusenter bør pålegges å sette av en prosentsats øremerket investering i effektivisering/oppgradering av allerede eksisterende vannkraft. Slik investering vil høyne strømproduksjonen i eksisterende vannkraft betraktelig. Samtidig vil det kun være minimalt med nye inngrep i naturen.

Forbud mot at noen heldige sjeler eller bedrifter skal tjene (som i utbetaling av penger) på strømstøtte fra Staten. I slike tilfeller er det behov for kun redusert strømstøtte.

F-3081 Avd. 091 – Jæren

Prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

1. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.
2. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.

3. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.

4. I stedet for å tillate at en rekke strømsalgsselskaper skummer fløte fra kraftkunder i form av milliarder av kroner, bør energiloven endres slik at rene salgsselskaper av kraft ikke er tillatt.

F-3082 Avd. 100 – Marinestasjonens Fagforening

Strøm. Fellesforbundet må jobbe for at vi har en fast lav pris på strøm som står i forhold til faktiske kostnader forbundet til produksjon. Prisen må under statlig kontroll og ikke styres av europeisk strømpris, markedet i europa.

F-3083 Avd. 108 – Innherred Fagforening

Norge må gå ut av ACER

Fram til Norge er ute av ACER, må Fellesforbundet jobbe mot at EUs energimarkedspakke 4 gjennomføres bit for bit, og jobbe mot Norges tilpassing til EUs energiunion.

F-3084 Avd. 108 – Innherred Fagforening

Makspris på strøm

Fellesforbundet må jobbe for en makspris på strøm for alle norske bedrifter for å sikre framtidig drift og trygge arbeidsplasser.

F-3085 Avd. 108 – Innherred Fagforening

Kraftpolitisks uttalelse

Gjeninnfør politisk kontroll over kraftpolitikken!

Fellesforbundet mener at Norge fritt kan etablere et prisregime for strøm som produseres og forbrukes i Norge.

Fellesforbundet går inn for et politisk regulert prisnivå ved at strømpriser i Norge skal baseres på de reelle kostnadene ved å produsere strøm i norske vannkraftverk. Det betyr dagens produksjonskostnad på 12 øre per kilowatttime, med tillegg for transport, kapitalkostnader, nyinvesteringer og oppgraderinger.

Som et strakstiltak mot strømpriskrisa går Fellesforbundet derfor inn for at strømmen fastsettes til mellom 30 og 50 øre per kilowatttime. Det skal samtidig motiveres til energisparing og energieffektivisering. For husholdningene må det innebære et topris-system med høyere kostnad for unødige overforbruk. Sammen med satsing på solenergi, varmepumper og geovarme vil dette gi både strømsparing og kortreist energi.

På mer varig basis innebærer dette å etablere et regulert og stabilt prisregime for norskprodusert strøm brukt i Norge. Alle land har sine særlige fortrinn. For å reetablere det historiske konkurransefortrinnet for industri og næringsliv med lavere strømpriser enn i andre land, må Norge kunne styre strømprisnivået innenlands.

Et kostnadsbasert prisregime på strøm vil sikre oversikt og forutsigbarhet både for produsenter, netteiere og forbrukere. Dette var også en grunnleggende forutsetning for den eksisterende energiloven. I Norge skal

strøm være samfunnsmessig infrastruktur som ingen skal kunne ta urimelig fortjeneste på.

For å sikre hovedmålet om et regulert og kostnadsbasert prisregime for strøm i Norge, vil Fellesforbundet prioritere tre av tiltakene i rapporten til Alternativ energikommisjon, avgitt 2. november 2022.

I. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.

Vannet i norske kraftmagasiner er eid av den norske staten via konsesjonsloven. Kraftmagasinene kan forvaltes av den norske myndigheter uavhengig av avtalene våre med andre land.

Disponeringen av kraftmagasinene skal skje ut fra hensynet til forsyningssikkerhet og slik at norske strømpriser igjen kan bli levelige for husholdningene og gi norsk næringsliv et viktig konkurransefortrinn.

II. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.

Norsk vannkraft er unik med en magasinkapasitet som utjevner nedbørsforskjeller. Den skiller seg på dette viset grunnleggende fra energikildene i det europeiske energimarkedet. Norsk vannmagasiner er avhengig av de naturgitte variasjonene i nedbørsmengdene, og må forvaltes med tilstrekkelig varsomhet for å sikre forsyningssikkerhet.

Økt produksjon av strøm i Norge vil ikke senke strømprisene, så lenge vi er en del av det europeiske strømprismarkedet. Overskuddskraft kan selvsagt eksporteres når behovet i det norske markedet er dekket. Den norske overskuddskraften er i det store bildet så begrenset at den ikke har noen større betydning for forbrukere og næringsliv i andre land. Selv i år med maksimal eksport av norsk vannkraft, som i 2021, utgjør norsk krafteksport rundt 0,5 prosent av det samlede elektrisitetsforbruket i Europa.

Til sammenlikning var effekten av økningen av norskprodusert gass til Europa i 2022 seks ganger så høy som den samlede norske krafteksporten året før. Dette tilsvarer om lag 100 TWh (terrawattimer). Norge er i øyeblikket den største leverandøren av naturgass til Europa.

III. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.

Med eksisterende avtaler og eksisterende utvekslingskapasitet styres eksport og import av kraft fra og til Norge av prisene i det europeiske strømprismarkedet utenfor Norge, og av utenlandsk etterspørsel etter norsk kraft. Dette er uholdbart, og viser at prisseffekten av de nye kablene, i det nåværende strømprisregimet, er vesentlig høyere enn det som ble lagt til grunn da beslutningene om bygging av kablene ble truffet.

Avtalen med Storbritannia om kabelen North Sea Link kan sies opp med ett års varsel. Avtalen som Statnett har inngått med det tyske nettselskapet Tennet (Statnetts motstykke i Tyskland) om driften av kabelen NordLink åpner for reforhandlinger når betydelige ulemper kan påvises.

EØS-avtalen så vel som en rekke EU-direktiver og forordninger har bestemmelser om at «allmenne hensyn» kan vektlegges for et medlemsland i EU og EØS-området. EØS-avtalens artikkel 112 om beskyttelsestiltak sier at «Dersom alvorlige, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som

kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor eller innen et distrikt, kan en avtalepart ensidig treffe egnede tiltak» som så er nærmere fastsatt i den påfølgende avtaleartikkel 113.

For Norges del bør strømpriser ute av kontroll åpenbart være grunnlag for å kunne gjøre inngrep i markedet ut fra «allmenne hensyn». Kraftselskapene har satt forsyningssikkerheten i fare ved å produsere for mye strøm i perioder der det skal prioriteres at vannmagasinene skal fylles opp. Det har ført til at norske myndigheter har åpnet for muligheten for strømrasjonering.

Med de tre hovedgrepene som Fellesforbundet nå foreslår, vil norske myndigheter kunne ta tilbake kontroll over kraftressursene våre, og tilby næringsliv og befolkning en forutsigbar og politisk regulert strømpris framover.

F-3086 Avd. 118 – Hardanger-Sunnhordland
Energipolitikk.

Utviklingen i norske elektrisitetspriser siden høsten 2021 har skapt bekymring blant Fellesforbundets medlemmer. Høye og uforutsigbare strømreregninger har skapt usikkerhet for framtiden, både for husholdningene og i mange av bedriftene hvor forbundet har medlemmer. Hvordan produksjon av tilstrekkelig kraft skal fremskaffes, organiseres, prises og omsettes er en stor debatt i både Norge og Europa. Det åpner for flere muligheter og nye perspektiver på hvordan det norske kraftsystemet skal utvikles.

Fellesforbundet må jobbe med krav om at norsk energipolitikk nå må innrettes for å sikre at det vi opplever nå, aldri skal skje igjen! Strøm til en forutsigbar pris som sikrer konkurransefortrinn, sammen med forsyningssikkerhet, ny industrireiseing og klimamål må være rådende for hvordan det norske kraftsystemet bør organiseres.

Prinsipielle utgangspunkt må være at:

- strøm skal være en strategisk samfunnsressurs under demokratisk politisk kontroll.
- prisdannelsen i kraftsystemet må settes med basis i produksjonskostnadene, ikke slik dagens børsdrevne marked fungerer, der prisen styres av høyeste budgiver i Europa.
- strøm er en strategisk innsatsfaktor for industrien og et grunnleggende gode for husholdningene, og skal omsettes uten å bidra til finansielle spekulasjoner og uakseptable profittmarginer til kraftprodusentene.

Norge vil sannsynligvis ha et kraftunderskudd i fra 2027, og derfor er det behov for en vesentlig økt kraftproduksjon i årene framover. Dette må skje samtidig med en forsterket satsing på utbygging av linjenettet slik at krafta kommer fram over hele landet.

Våre vannkraftressurser og vannmagasiner gir et godt utgangspunkt for å møte de nye utfordringene. Disse mulighetene må utnyttes. Vår kraftproduksjon skal skape muligheter, ikke sette begrensninger.

Vi trenger derfor økt tilgang på kraft for å:

- sikre tilstrekkelig fornybar kraft til ny og eksisterende industri på fastlandet, samtidig som tiltak for å redusere klimagassutslipp fra norsk olje- og gassproduksjon gjennomføres.
- gjennomføre en kraftfull satsing på grønn industriomlegging og industrietablering.
- utnytte vår kompetanse og øke leverandørindustriens markedsandeler innen vindkraftutbygging, både til lands og til havs.

Myndighetene må sikre at alle muligheter for økt kraftproduksjon utnyttes gjennom bl.a.

- Oppgradering, opprusting og utvidelse av vannkrafta
- Havvind i sameksistens med andre næringer og hensyn til natur og miljø.
- Vindkraft på land, Utbygging skal bare skje der det er lokal aksept

Fellesforbundet må være tydelige på at regjeringa følger opp anbefalinger.

F-3087 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Strøm skal ikke være en eksport vare, men en innsatsfaktor i norsk industri, strøm skal brukes i infrastruktur og i offentlig eie og regulering. Kraften skal gis til de som har mest samfunnseffekt (industri som sysselsetter og forvalter strømmen til vårs beste). Strøm skal igjen være et norsk konkurransefortrinn.

F-3088 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Miljøbevissthet

Kraftprodusenter bør pålegges å sette av en prosentsats øremerket investering i effektivisering/oppgradering av allerede eksisterende vannkraft. Slik investering vil høyne strømproduksjonen i eksisterende vannkraft betraktelig. Samtidig vil det kun være minimalt med nye inngrep i naturen.

F-3089 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Ta Norge ut av Acer. Maks tid 1 år på gjennomføring.
Ta Norge ut av EØS hvis ikke ordning av gjennomføres.

F-3090 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Avskaffe nåtidens strømselskaper og opprette Statlig eid strømselskap som selge strøm til produksjonskost medregnet faste kostnader (som f.eks lønn), vedlikeholds- og nyinvesteringskostnader.

Begrunnelse:

Vi må få tilbake Norske strømpriser som reguleres av Norge og ikke av EU.

Kraftprisene i Norge har økt siden høsten 2021 da de siste utenlandskablene ble åpnet. I tillegg så fikk vi opptrapping av krigen i Ukraina februar 2022 som forsterket dette.

Det er Staten som eier vannet som de ulike kraftverka produserer strøm av. Det er den norske forbruker som skulle dra nytte av denne billige resursen. Når vi nå har fått strøm som en vare inn i det Europeiske markedet blir strømprisen i Norge mangedoblet.

«I teorien er vi selvforsynt med strøm i ni av ti år fordi vi i et "normalår" produserer mer enn vi forbruker. Samtidig er vi sårbare for store variasjoner i nedbør og snøsmelting, sier Arild Tanem, direktør for energidisponering i Statkraft.

Overføringskapasiteten gjør at prisnivået i Norge påvirkes av nivået i andre land, det er det ingen tvil om. Krigen i Ukraina og Russlands kutt i gassleveranser har gitt svært høye energipriser i Europa og dermed også i Norge, siden vi er en del av et europeisk kraftmarked, sier Tanem».

F-3091 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Innføre makspris på strøm

F-3092 Avd. 266 – Hordaland Hotell og Restaurant

Bakgrunn:

De siste årene har vi sett strømprisene sette stadig nye rekorder, og legge stadig nye økonomiske byrder på familier og bedrifter i Norge. 2022 så strømpriser opp mot 300% høyere enn snittet de foregående årene, og et politisk Norge som virket handlingslammet i møte med denne utviklingen. Ren og billig kraft kombinert med et arbeidsliv preget av ordnede forhold og lite konflikt, har vært et av Norges sterkeste konkurransefortrinn i et internasjonalt marked. Den norske velferdsstaten har vært bygget på kontroll over felleskapets ressurser, og 3 partssamarbeidet. Det manglende evnen til å ta styring over de galopperende strømprisene viser at vi har mistet kontrollen over vannkraften vår. I Hotell og Restaurantbransjen har vi nettopp kommet ut av 2 år med nedstenginger og permitteringer. Reserveene er tømt for både ansatte og bedrifter. Dagens strømsituasjon sender enda flere av våre medlemmer inn i fattigdom, og er en direkte trussel mot våre arbeidsplasser.

Argumentasjon:

Strøm bør sees på som en grunnleggende infrastruktur som tilhører felleskapet, En resurs underlagt demokratisk styring, hvor det sikres en trygg tilgang til forutsigbare priser for både befolkning og bedrifter. For å ta tilbake kontrollen over strømprisene trengs det en omlegging av politikken i landet. Vi kan ikke bare møte denne krisen med avbøtende tiltak. Strømstøtten regjeringen innførte har lettet situasjonen for mange, men fjerner ikke årsaken til de unaturlig høye prisene.

1. Det bør opprettes et statlig eid strømselskap som sikrer alle borgere trygg tilgang til strøm til forutsigbare priser. Fortrinnet som ligger i offentlig eierskap av vannkraft må brukes til å konkurrere ned prisene på strøm. Det samme prinsippet som gjelder for offentlig eie av vannkraft bør også overføres til vindkraft.
2. Tilknyttingen til det internasjonale strømmarkedet har ført til at Norge importerer høye strømpriser. Det bør derfor innføres en makspris på 70 øre. Norge er i prinsippet selvforsynt på strøm, men for sikre strøm som et allment gode bør denne maksprisen kun gjelde normalforbruk. Det er ikke et offentlig ansvar å støtte luksusforbruk.
3. Omlegging til en grønnere industri vil kreve økt strømproduksjon. Norge med sin lange historie med kraftproduksjonen og rike tilgang på naturressurser, har en unik konkurransefordel her. En storstilt satsing på blant annet oppgradering av eksisterende vannkraft og utbygging av

havvind vil kunne sikre både kraftforsyning og arbeidsplasser i lang tid fremover. Dette fordrer igjen at naturressurser forblir i felleskapets hender.

4. ENOVA disponere årlig over 5 milliarder kroner. Støtteordningene de forvalter kan bidra til en betydelig energieffektivisering, og dermed lavere strømforbruk, men den høye graden av egeninnsats gjør de uaktuelle for mange vanlige arbeidstakere. Insentivene for både privatpersoner og borettslag bør styrkes betraktelig for å gjøre de tilgjengelig for flere.

Konklusjon:

Dagens situasjon er ikke bærekraftig. De høye strømprisene er også en stor årsak til den kraftige prisstigningen vi har hatt de siste årene. Høye priser på strøm øker både produksjonskostnader og driftskostnader for bedrifter. Dette legger igjen større press på å kutte kostnader andre plasser. Noe som igjen fører til kutt i arbeidsplasser. Vi står nå i fare for å ødelegge Norges andre konkurransefortrinn i partsamarbeidet og det lave konfliktnivået i arbeidslivet. Arbeidernes naturlige krav om betydelige økte lønninger for å holde tritt med prisstigningen, møter mostands i bedriftenes ønske om kostnadskontroll i en krevende situasjon. Får vi ikke forutsigbarhet og varige løsninger på strømkrisen, så er det lett å se for seg mange konflikter i lønnskampene fremover. Strøm er felleskapets eiendom, og bør være underlagt demokratisk kontroll. Vi forventer nå politisk handling for å sikre dette prinsippet.

F-3093 Avd. 600 – Bygningsarbeidernes fagforening

Energieffektivisering

Byggebransjen og energieffektivisering

Framtidas behov for elektrisk kraft tilsier en utbygging av fornybar energi, men Fellesforbundet avd 600 Bygningsarbeidernes fagforening mener at en stor del av målet kan oppnås gjennom å bygge energieffektive nybygg, og ikke minst gjennom en storstilt energirehabilitering av den eksisterende bygningsmassen. NVE anslår at potensialet for lønnsomme energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg er 13 TWh.

Dette innebærer aktiviteter som skifting av dører, vinduer og etterisolering, utskifting eller innkjøp av bedre utstyr for romoppvarming og ventilasjon, installering av solcellesystemer og solskjerming og nye lysinstallasjoner. Det er viktig at disse arbeidene utføres på en bærekraftig måte av fagfolk som innehar den rette kompetansen, og under trygge, gode og tariffmessige forhold.

Sysselsettingseffekten av å sette i verk slike tiltak er stor. Det vil kreve flere tusen årlige årsverk fram mot 2030, og dersom svikten i boligbygginga fortsetter vil det bli helt nødvendig å kanalisere arbeidskrafta derfra inn mot energirehabilitering.

Fellesforbundet må arbeide for et realt taktomslag innen energieffektivisering. Det må innføres virkemidler som gjør det lønnsomt å investere både for bedrifter og husholdninger, eventuelt i kombinasjon med konkrete krav.

F-3094 Avd. 600 – Bygningsarbeidernes fagforening

Kraftpolitisk uttalelse

Gjeninnfør politisk kontroll over kraftpolitikken!

Fellesforbundet mener at Norge fritt kan etablere et prisregime for strøm som produseres og forbrukes i Norge.

Fellesforbundet går inn for et politisk regulert prisnivå ved at strømpriser i Norge skal baseres på de reelle kostnadene ved å produsere strøm i norske vannkraftverk. Det betyr dagens produksjonskostnad på 12 øre per kilowatttime, med tillegg for transport, kapitalkostnader, nyinvesteringer og oppgraderinger.

Som et strakstiltak mot strømpriskrisa går Fellesforbundet derfor inn for at strømmen fastsettes til mellom 30 og 50 øre per kilowatttime. Det skal samtidig motiveres til energisparing og energieffektivisering. For husholdningene må det innebære et topris-system med høyere kostnad for unødige overforbruk. Sammen med satsing på solenergi, varmepumper og geovarme vil dette gi både strømsparing og kortreist energi.

På mer varig basis innebærer dette å etablere et regulert og stabilt prisregime for norskprodusert strøm brukt i Norge. Alle land har sine særlige fortrinn. For å reetablere det historiske konkurransefortrinnet for industri og næringsliv med lavere strømpriser enn i andre land, må Norge kunne styre strømprisnivået innenlands.

Et kostnadsbasert prisregime på strøm vil sikre oversikt og forutsigbarhet både for produsenter, netteiere og forbrukere. Dette var også en grunnleggende forutsetning for den eksisterende energiloven. I Norge skal strøm være samfunnsmessig infrastruktur som ingen skal kunne ta urimelig fortjeneste på.

For å sikre hovedmålet om et regulert og kostnadsbasert prisregime for strøm i Norge, vil Fellesforbundet prioritere tre av tiltakene i rapporten til Alternativ energikommisjon, avgitt 2. november 2022.

1. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge. Vannet i norske kraftmagasiner er eid av den norske staten via konsesjonsloven. Kraftmagasinene kan forvaltes av den norske myndigheter uavhengig av avtalene våre med andre land. Disponeringen av kraftmagasinene skal skje ut fra hensynet til forsyningssikkerhet og slik at norske strømpriser igjen kan bli levelige for husholdningene og gi norsk næringsliv et viktig konkurransefortrinn.

2. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet. Norsk vannkraft er unik med en magasinkapasitet som utjevner nedbørsforskjeller. Den skiller seg på dette viset grunnleggende fra energikildene i det europeiske energimarkedet. Norsk vannmagasiner er avhengig av de naturgitte variasjonene i nedbørsmengdene, og må forvaltes med tilstrekkelig varsomhet for å sikre forsyningssikkerhet.

Økt produksjon av strøm i Norge vil ikke senke strømprisene, så lenge vi er en del av det europeiske strømprismarkedet. Overskuddskraft kan selvsagt eksporteres når behovet i det norske markedet er dekket. Den norske overskuddskraften er i det store bildet så begrenset at den ikke har noen større betydning for forbrukere og næringsliv i andre land. Selv i år med maksimal eksport av norsk vannkraft, som i 2021, utgjør norsk krafteksport rundt 0,5 prosent av det samlede elektrisitetsforbruket i Europa. Til sammenlikning var effekten av økningen av norskprodusert gass til Europa i 2022 seks ganger så høy som den samlede norske krafteksporten året før. Dette tilsvarer om lag 100 TWh (terrawattimer). Norge er i øyeblikket den største leverandøren av naturgass til Europa.

3. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft. Med eksisterende avtaler og eksisterende utvekslingskapasitet styres eksport og import av kraft fra og til Norge av prisene i det europeiske strømprismarkedet utenfor Norge, og av utenlandsk etterspørsel etter norsk kraft. Dette er uholdbart, og viser at priseffekten av de nye kablene, i det nåværende strømprisregimet, er vesentlig høyere enn det som ble lagt til grunn da beslutningene om bygging av kablene ble truffet. Avtalen med Storbritannia om kabelen North Sea Link kan sies opp med ett års varsel. Avtalen som Statnett har inngått med det tyske nettselskapet Tennet (Statnetts motstykke i Tyskland) om driften av kabelen NordLink åpner for reforhandlinger når betydelige ulemper kan påvises. EØS-avtalen så vel som en rekke EU-direktiver og forordninger har bestemmelser om at «allmenne hensyn» kan vektlegges for et medlemsland i EU og EØS-området. EØS-avtalens artikkel 112 om beskyttelsestiltak sier at «Dersom alvorlige, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor eller innen et distrikt, kan en avtalepart ensidig treffe egnede tiltak» som så er nærmere fastsatt i den påfølgende avtaleartikkel 113.

For Norges del bør strømpriser ute av kontroll åpenbart være grunnlag for å kunne gjøre inngrep i markedet ut fra «allmenne hensyn». Kraftselskapene har satt forsyningssikkerheten i fare ved å produsere for mye strøm i perioder der det skal prioriteres at vannmagasinene skal fylles opp. Det har ført til at norske myndigheter har åpnet for muligheten for strømrasjonering. Med de tre hovedgrepene som Fellesforbundet nå foreslår, vil norske myndigheter kunne ta tilbake kontroll over kraftressursene våre, og tilby næringsliv og befolkning en forutsigbar og politisk regulert strømpris framover.

Norge må gå ut av ACER.

Fram til Norge er ute av ACER, må Fellesforbundet jobbe mot at EUs energimarkedspakke 4 gjennomføres bit for bit, og jobbe mot Norges tilpassing til EUs energiunion.

F-3095 Avd. 647 – Glåmdal Fagforening

Energi/ Strøm:

Fellesforbundet må jobbe for at Norge skal ha et virkemiddelapparat som fortsatt utvikler oss som industrinasjon på strategiske punkter. En aktiv

næringspolitikk for Norge må baseres på våre nasjonale fortrinn og eksisterende industri, ikke bare følge europeiske og globale trender for hva som skal være framtidens grønne industri. Mye av den eksisterende tradisjonelle industrien i Norge er allerede grønn. Den må videreutvikles, energieffektiviseres ytterligere, og det må legges til rette for knoppskyting. Norge må ha en strategi for både vareproduserende industri (Manufacturing) og bioøkonomi, og en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien. Dette innebærer en aktiv anbuds- og eierskapspolitikk, som sikrer oppdrag til norsk industri, bidrar til grønn omstilling, seriøse arbeidsforhold og reduksjon i lederlønninger som går over stokk og stein.

De siste årene har betydningen av kraft som næringspolitisk rammevilkår, dratt seg til. Fellesforbundet må kreve at kraftprisen forblir et norsk konkurransefortrinn, og at framtidig prioritering av kraftbruk og utbygging sees i sammenheng med samfunnsmessig nytte, både slik at eksisterende industri ikke mister konkurransekraft, og at det ikke skjer på bekostning av urfolksrettigheter eller naturens tåleevne. Kraft fra land til sokkel truer isolert sett norsk kraftbalanse og setter olja i direkte konkurranse om krafta med både gamle og nye næringer, i stedet for å underbygge dem. Samme er tilfellet med etableringen av datasentre, kryptograver o.l., som nå truer tradisjonell industri.

Fellesforbundet må kreve fortgang i at oljeselskapene finansierer like stor kraftproduksjon ute på sokkelen som den selv trenger til utslippskuttene. Det kan gjøres uten å redusere nasjonens klimamål. Oljeindustrien må sjøl påta seg utviklingskostnadene for elektrifisering av sokkelen uten at dette skal belastes innbyggerne, gjennom utbygging av f.eks. flytende havvind og flytende CCS-moduler.

Fellesforbundets overordnede mål må være at det skapes og videreutvikles gode arbeidsplasser over hele landet.

Kraft!

Norge skal ha kraftutveksling med naboland, men ikke et markedssystem som fører til at vi importerer høye priser fra utlandet gjennom prissmitte via den fysiske eller finansielle kraftbørsen.

Norge skal derfor ha kontroll med eksport av kraft - ikke bare av såkalt forsyningssikkerhet, men også av hensyn til kraftprisen i Norge. ACERs forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) har i et svar til den norske regjeringa slått fast at dette vil være i strid med EUs energimarkedsregler.

For å sikre et handlingsrom som gjør det mulig, må Fellesforbundet derfor kreve at Norge sier nei til EUs 4. energimarkedspakke og går ut av Acer.

Prinsippene som må ligge til grunn for norsk, demokratisk kontroll over norsk kraft, er følgende:

Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge.

Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.

Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft.

Energiloven må endres slik at mylderet av rene salgsselskaper av kraft ikke lenger tillates, utover ett statlig selskap.

F-3096 Avd. 650 – Fellesforbundet

Strømvtaale mellom EØS-Land. (ACER AVTALEN)

Handlingsrommet innenfor EØS-avtalen må avklares for å sikre norsk næringsliv. Vi må få på plass normale kraftpriser slik at vi beholder det konkurransefortrinnet dette har vært for norsk næringsliv. Kan ikke være sånn at vi må ha støtteordninger for å overleve når staten håver inn milliarder.

F-3097 Avd. 650 – Fellesforbundet

Politisk styring av energi.

Strøm skal være en strategisk samfunnsressurs under demokratisk politisk kontroll. Prisdannelsen i kraftsystemet må settes med basis i produksjonskostnadene, ikke slik dagens børsdrevne marked fungerer, der prisen styres av høyeste budgiver i Europa. Strøm er en strategisk innsatsfaktor for industrien og et grunnleggende gode for husholdningene, og skal omsettes uten å bidra til finansielle spekulasjoner og uakseptable profittmarginer til kraftprodusentene.

F-3098 Avd. 650 – Fellesforbundet

Makspris.

Det må gjøres en nedskrivning av strømprisene over statsbudsjettet med 100% for strømpriser over 50 øre/kWh til samtlige strømforbrukere i Norge. Dersom prisnivået fremover ikke sikrer stabile, forutsigbare og konkurransedyktige priser.

F-3099 Avd. 650 – Fellesforbundet

Fastprisavtale.

Det er i utgangspunktet positivt at bedriftene får tilbud på strøm til fastpris. Men, fastprisordningen må være tilpasset bedriftenes forbruksmønster. Kjøpe og seige til spotpriser kombinert med likt strømforbruk alle dager fungerer ikke. Og det må tilbys nok volum, slik at bedriftene kan sikre mer av forbruket med en fastprisavtale.

F-3100 Avd. 724 – Wallboard Fagforening

Strømprisene i Norge må bestemmes ut fra hvor mye det koster å produsere strømmen, og ikke av bud på en internasjonal kraftbørs.

Begrunnelse:

- Spotprisene på strøm i Sør-Norge har i senere år vært både 10, 20, og 30 ganger så høye som typiske produksjonskostnader for strøm i Norge.
- Konesjonskraftprisen for 2023, er av OED fastsatt til 11,77 øre/kWh.
- Strøm er en strategisk ressurs, og de skyhøye markedsprisene på strøm i Sør-Norge, viser at prismekanismene i kraftmarkedet nå har utspilt sin rolle.

F-3101 Avd. 730 – Fellesforbundet
Jobbe for å få oss ut av Acer

Ta tilbake styringen av vannkraften for å unngå dagens ubrukelige styring av vannkraft markeder. Få fastpris som står i stil til produksjonspris.

F-3102 Avd. 747 – Unionen Fagforening
Strøm/energi

Strømpris- og energikrisen i Norge må løses både på kort og lang sikt. Tiltakene med prisstøtte som regjeringen har kommet med er gode kortsiktige tiltak. Men det er viktig å finne gode løsninger som kan stå seg i mange år. Stortinget har vedtatt å tilslutte seg til Paris-avtalen og forpliktet seg til å samarbeide om å omstille Europa til nullutslipp i 2050. For å klare dette må det til en elektrifisering av samfunnet, avkarbonisering av eksisterende industri og etablering av ny industri og næring.

Dette tilsier et behov for en rask økning i tilgangen på fornybar kraft.

Omstilling til framtidens arbeidsplasser fører til større etterspørsel etter kraft enn dagens strømmnett har kapasitet til å levere.

Det må derfor investeres massivt i sentral-, regional- og distribusjonsnettet i form av både nybygging og vedlikehold for å møte behovet for kraft, redusere prisforskjeller mellom prisområdene og styrke forsyningssikkerheten. Det må også etableres kraftinfrastruktur offshore som gjør satsing på havvind lønnsomt uten å presse opp norske kraftpriser. Et kraftnett offshore må også bidra til elektrifisering av norsk olje- og gassvirksomhet.

Produksjonen i Norge må økes. Det er et stort potensial i å oppgradere og utvide eksisterende vannkraftverk, landvind, havvind, solkraft og alternative fornybare energikilder.

Ny vannkraft, inkludert småkraft, har et stort potensial, men vi mener at ny utbygging ikke må gå på bekostning av vernet vassdrag. Vindkraft er konfliktfylt i samfunnet, men en kommer ikke utenom også å benytte seg av denne energikilden. Dette må skje i samarbeid med lokale myndigheter, og kommunene må kunne si nei til vindkraftprosjekter.

I tillegg er det nødvendig med en tydelig offentlig satsing på energieffektivisering, med statlig støtteordninger som gjør det lønnsomt å investere i egenprodusert fornybar energi, samt ordninger som bidrar til mer effektiv bruk av strøm i bygg. Det må og etableres støtteordninger som ivaretar og inkluderer privathusholdninger.

Samtidig som kraftsystemene endrer seg er det også nødvendig å vurdere endringer i måten kraft omsettes på. Dagens markeder er i stor grad regulert etter gårsdagens kraftmiks og det må etableres reguleringer som reduserer de enorme forskjellene mellom produksjonskostnader og salgspris på kraft.

Energipakke fire fra EU (utvidelse av pakke tre, ACER, som ble vedtatt av stortinget i 2018) består av åtte direktiv og forordninger. I pakken kreves det at minst 70% av maks kapasitet på utenlandskablene stilles til rådighet.

Denne pakken må Stortinget stemme nei til når den skal behandles.

Fellesforbundet skal jobbe for:

- At strøm skal være en strategisk samfunnsressurs under demokratisk politisk kontroll
- At vi må sikre sluttbrukerne forutsigbare priser som ivaretar konkurranseevnen til næringslivet og som er akseptable for

husholdningene. -Det må utvikles et toprissystem for strøm til forbruker – en pris for vanlig bruk og høyere pris for overforbruk

- At prisdannelsen i kraftsystemet må settes med basis i produksjonskostnadene, ikke slik dagens børsdrevne marked fungerer, der prisen styres av høyeste budgiver i Europa
- At det opprettes et statlig strømselskap som skjermer husholdningene og bedrifter fra uforutsigbare svingninger
- At det stimuleres til energisparing
- At det legges til rette for større bruk og bedre tilbud av fastpriskontrakter som sikrer husholdninger og bedrifter mot uforutsigbare svingninger
- At strømvættaler skal være oversiktlige og forståelige
- At stortinget stemmer nei til energipakke fire fra EU

F-3103 Avd. 762 – Rørleggernes forening og målekantor
Energieffektivisering

Byggebransjen og energieffektivisering

Framtidas behov for elektrisk kraft tilsier en utbygging av fornybar energi, men Fellesforbundet avd. 762 Rørleggernes forening mener at en stor del av målet kan oppnås gjennom å bygge energieffektive nybygg, og ikke minst gjennom en storstilt energirehabilitering av den eksisterende bygningsmassen. NVE anslår at potensialet for lønnsomme energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg er 13 TWh.

Dette innebærer aktiviteter som bytting av dører, vinduer og etterisolering, utskifting eller innkjøp av bedre utstyr for romoppvarming og ventilasjon, installering av solcellesystemer og solskjerming og nye lysinstallasjoner. Det er viktig at disse arbeidene utføres på en bærekraftig måte av fagfolk som innehar den rette kompetansen, og under trygge, gode og tariffmessige forhold.

Syssetsettingseffekten av å sette i verk slike tiltak er stor. Det vil kreve flere tusen årlige årsverk fram mot 2030, og dersom svikten i boligbygginga fortsetter vil det bli helt nødvendig å kanalisere arbeidskrafta derfra inn mot energirehabilitering.

Fellesforbundet må arbeide for et reall taktomslag innen energieffektivisering. Det må innføres virkemidler som gjør det lønnsomt å investere både for bedrifter og husholdninger, eventuelt i kombinasjon med konkrete krav.

F-3204 Avd. 764 – Malernes Forening

Kraftpolitisk uttalelse

Gjeninnfør politisk kontroll over kraftpolitikken!

Fellesforbundet mener at Norge fritt kan etablere et prisregime for strøm som produseres og forbrukes i Norge.

Fellesforbundet går inn for et politisk regulert prisnivå ved at strømpriser i Norge skal baseres på de reelle kostnadene ved å produsere strøm i norske vannkraftverk. Det betyr dagens produksjonskostnad på 12 øre per

kilowatttime, med tillegg for transport, kapitalkostnader, nyinvesteringer og oppgraderinger.

Som et strakstiltak mot strømpriskrisa går Fellesforbundet derfor inn for at strømmen fastsettes til mellom 30 og 50 øre per kilowatttime. Det skal samtidig motiveres til energisparing og energieffektivisering. For husholdningene må det innebære et topris-system med høyere kostnad for unødig overforbruk. Sammen med satsing på solenergi, varmepumper og geovarme vil dette gi både strømsparing og kortreist energi.

På mer varig basis innebærer dette å etablere et regulert og stabilt prisregime for norskprodusert strøm brukt i Norge. Alle land har sine særlige fortrinn. For å reetablere det historiske konkurransefortrinnet for industri og næringsliv med lavere strømpriser enn i andre land, må Norge kunne styre strømprisnivået innenlands.

Et kostnadsbasert prisregime på strøm vil sikre oversikt og forutsigbarhet både for produsenter, netteiere og forbrukere. Dette var også en grunnleggende forutsetning for den eksisterende energiloven. I Norge skal strøm være samfunnsmessig infrastruktur som ingen skal kunne ta urimelig fortjeneste på.

For å sikre hovedmålet om et regulert og kostnadsbasert prisregime for strøm i Norge, vil Fellesforbundet prioritere tre av tiltakene i rapporten til Alternativ energikommisjon, avgitt 2. november 2022.

I. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge. Vannet i norske kraftmagasiner er eid av den norske staten via konsesjonsloven. Kraftmagasinene kan forvaltes av den norske myndigheter uavhengig av avtalene våre med andre land.

Disponeringen av kraftmagasinene skal skje ut fra hensynet til forsyningssikkerhet og slik at norske strømpriser igjen kan bli levelige for husholdningene og gi norsk næringsliv et viktig konkurransefortrinn.

II. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet. Norsk vannkraft er unik med en magasinkapasitet som utjevner nedbørsforskjeller. Den skiller seg på dette viset grunnleggende fra energikildene i det europeiske energimarkedet. Norsk vannmagasiner er avhengig av de naturgitte variasjonene i nedbørsmengdene, og må forvaltes med tilstrekkelig varsomhet for å sikre forsyningssikkerhet.

Økt produksjon av strøm i Norge vil ikke senke strømprisene, så lenge vi er en del av det europeiske strømprismarkedet. Overskuddskraft kan selvsagt eksporteres når behovet i det norske markedet er dekket. Den norske overskuddskraften er i det store bildet så begrenset at den ikke har noen større betydning for forbrukere og næringsliv i andre land. Selv i år med maksimal eksport av norsk vannkraft, som i 2021, utgjør norsk krafteksport rundt 0,5 prosent av det samlede elektrisitetsforbruket i Europa.

Til sammenlikning var effekten av økningen av norskprodusert gass til Europa i 2022 seks ganger så høy som den samlede norske krafteksporten året før. Dette tilsvarer om lag 100 TWh (terrawattimer). Norge er i øyeblikket den største leverandøren av naturgass til Europa.

III. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft. Med eksisterende avtaler og eksisterende utvekslingskapasitet styres eksport og import av kraft fra og til Norge av prisene i det europeiske strømprismarkedet utenfor Norge, og av utenlandsk etterspørsel etter norsk kraft. Dette er uholdbart, og viser at priseffekten av de nye kablene, i det nåværende strømprisregimet, er vesentlig høyere enn det som ble lagt til grunn da beslutningene om bygging av kablene ble truffet.

Avtalen med Storbritannia om kabelen North Sea Link kan sies opp med ett års varsel. Avtalen som Statnett har inngått med det tyske nettselskapet Tennet (Statnetts motstykke i Tyskland) om driften av kabelen NordLink åpner for reforhandlinger når betydelige ulemper kan påvises.

EØS-avtalen så vel som en rekke EU-direktiver og forordninger har bestemmelser om at «allmenne hensyn» kan vektlegges for et medlemsland i EU og EØS-området. EØS-avtalens artikkel 112 om beskyttelsestiltak sier at «Dersom alvorlige, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor eller innen et distrikt, kan en avtalepart ensidig treffe egnede tiltak» som så er nærmere fastsatt i den påfølgende avtaleartikkel 113.

For Norges del bør strømpriser ute av kontroll åpenbart være grunnlag for å kunne gjøre inngrep i markedet ut fra «allmenne hensyn». Kraftselskapene har satt forsyningssikkerheten i fare ved å produsere for mye strøm i perioder der det skal prioriteres at vannmagasinene skal fylles opp. Det har ført til at norske myndigheter har åpnet for muligheten for strømrasjonering.

Med de tre hovedgrepene som Fellesforbundet nå foreslår, vil norske myndigheter kunne ta tilbake kontroll over kraftressursene våre, og tilby næringsliv og befolkning en forutsigbar og politisk regulert strømpris framover.

Norge må gå ut av ACER.

Fram til Norge er ute av ACER, må Fellesforbundet jobbe mot at EUs energimarkedspakke 4 gjennomføres bit for bit, og jobbe mot Norges tilpassing til EUs energiunion.

F-3105 Avd. 765 – Trondheim

Energieffektivisering

Byggebransjen og energieffektivisering

Framtidas behov for elektrisk kraft tilsier en utbygging av fornybar energi, men Fellesforbundet avd 765 mener at en stor del av målet kan oppnås gjennom å bygge energieffektive nybygg, og ikke minst gjennom en storstilt energirehabilitering av den eksisterende bygningsmassen. NVE anslår at

potensialet for lønnsomme energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg er 13 TWh.

Dette innebærer aktiviteter som skiftning av dører, vinduer og etterisolering, utskifting eller innkjøp av bedre utstyr for romoppvarming og ventilasjon, installering av solcellesystemer og solskjerming og nye lysinstallasjoner. Det er viktig at disse arbeidene utføres på en bærekraftig måte av fagfolk som innehar den rette kompetansen, og under trygge, gode og tariffmessige forhold.

Sysselsettingseffekten av å sette i verk slike tiltak er stor. Det vil kreve flere tusen årlige årsverk fram mot 2030, og dersom svikten i boligbygginga fortsetter vil det bli helt nødvendig å kanalisere arbeidskrafta derfra inn mot energirehabilitering.

Fellesforbundet må arbeide for et realt taktomslag innen energieffektivisering. Det må innføres virkemidler som gjør det lønnsomt å investere både for bedrifter og husholdninger, eventuelt i kombinasjon med konkrete krav.

F-3106 Avd. 768 – Trondheim Bygning

Energieffektivisering

Byggebransjen og energieffektivisering

Framtidas behov for elektrisk kraft tilsier en utbygging av fornybar energi, men Fellesforbundet avd 768 Trondheim Bygning mener at en stor del av målet kan oppnås gjennom å bygge energieffektive nybygg, og ikke minst gjennom en storstilt energirehabilitering av den eksisterende bygningsmassen. NVE anslår at potensialet for lønnsomme energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg er 13 TWh.

Dette innebærer aktiviteter som skifting av dører, vinduer og etterisolering, utskifting eller innkjøp av bedre utstyr for romoppvarming og ventilasjon, installering av solcellesystemer og solskjerming og nye lysinstallasjoner. Det er viktig at disse arbeidene utføres på en bærekraftig måte av fagfolk som innehar den rette kompetansen, og under trygge, gode og tariffmessige forhold.

Sysselsettingseffekten av å sette i verk slike tiltak er stor. Det vil kreve flere tusen årlige årsverk fram mot 2030, og dersom svikten i boligbygginga fortsetter vil det bli helt nødvendig å kanalisere arbeidskrafta derfra inn mot energirehabilitering.

Fellesforbundet må arbeide for et realt taktomslag innen energieffektivisering. Det må innføres virkemidler som gjør det lønnsomt å investere både for bedrifter og husholdninger, eventuelt i kombinasjon med konkrete krav.

F-3107 Avd. 768 – Trondheim Bygning

Kraftpolitisk uttalelse

Gjeninnfør politisk kontroll over kraftpolitikken!

Fellesforbundet mener at Norge fritt kan etablere et prisregime for strøm som produseres og forbrukes i Norge.

Fellesforbundet går inn for et politisk regulert prisnivå ved at strømpriser i Norge skal baseres på de reelle kostnadene ved å produsere strøm i norske vannkraftverk. Det betyr dagens produksjonskostnad på 12 øre per kilowatttime, med tillegg for transport, kapitalkostnader, nyinvesteringer og oppgraderinger.

Som et strakstiltak mot strømpriskrisa går Fellesforbundet derfor inn for at strømmen fastsettes til mellom 30 og 50 øre per kilowatttime. Det skal samtidig motiveres til energisparing og energieffektivisering. For husholdningene må det innebære et topris-system med høyere kostnad for unødige overforbruk. Sammen med satsing på solenergi, varmepumper og geovarme vil dette gi både strømsparing og kortreist energi.

På mer varig basis innebærer dette å etablere et regulert og stabilt prisregime for norskprodusert strøm brukt i Norge. Alle land har sine særlige fortrinn. For å reetablere det historiske konkurransefortrinnet for industri og næringsliv med lavere strømpriser enn i andre land, må Norge kunne styre strømprisnivået innenlands.

Et kostnadsbasert prisregime på strøm vil sikre oversikt og forutsigbarhet både for produsenter, netteiere og forbrukere. Dette var også en grunnleggende forutsetning for den eksisterende energiloven. I Norge skal strøm være samfunnsmessig infrastruktur som ingen skal kunne ta urimelig fortjeneste på.

For å sikre hovedmålet om et regulert og kostnadsbasert prisregime for strøm i Norge, vil Fellesforbundet prioritere tre av tiltakene i rapporten til Alternativ energikommisjon, avgitt 2. november 2022.

1. Vannet i norske kraftmagasiner skal forvaltes slik at det sikres forsyningssikkerhet og gunstige priser for strømkunder i Norge. Vannet i norske kraftmagasiner er eid av den norske staten via konsesjonsloven. Kraftmagasinene kan forvaltes av den norske myndigheter uavhengig av avtalene våre med andre land. Disponeringen av kraftmagasinene skal skje ut fra hensynet til forsyningssikkerhet og slik at norske strømpriser igjen kan bli levelige for husholdningene og gi norsk næringsliv et viktig konkurransefortrinn.

2. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet. Norsk vannkraft er unik med en magasinkapasitet som utjevner nedbørsforskjeller. Den skiller seg på dette viset grunnleggende fra energikildene i det europeiske energimarkedet. Norsk vannmagasiner er avhengig av de naturgitte variasjonene i nedbørsmengdene, og må forvaltes med tilstrekkelig varsomhet for å sikre forsyningssikkerhet.

Økt produksjon av strøm i Norge vil ikke senke strømprisene, så lenge vi er en del av det europeiske strømprismarkedet. Overskuddskraft kan selvsagt eksporteres når behovet i det norske markedet er dekket. Den norske overskuddskraften er i det store bildet så begrenset at den ikke har noen større betydning for forbrukere og næringsliv i andre land. Selv i år med maksimal eksport av norsk vannkraft, som i 2021, utgjør norsk krafteksport rundt 0,5 prosent av det samlede elektrisitetsforbruket i Europa.

Til sammenlikning var effekten av økningen av norskprodusert gass til Europa i 2022 seks ganger så høy som den samlede norske krafteksporten året før. Dette tilsvarer om lag 100 TWh (terrawattimer). Norge er i øyeblikket den største leverandøren av naturgass til Europa.

3. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene. Staten styrer utveksling av strøm og salg av overskuddskraft. Med eksisterende avtaler og eksisterende utvekslingskapasitet styres eksport og import av kraft fra og til Norge av prisene i det europeiske strømprismarkedet utenfor Norge, og av utenlandsk etterspørsel etter norsk kraft. Dette er uholdbart, og viser at priseffekten av de nye kablene, i det nåværende strømprisregimet, er vesentlig høyere enn det som ble lagt til grunn da beslutningene om bygging av kablene ble truffet.

Avtalen med Storbritannia om kabelen North Sea Link kan sies opp med ett års varsel. Avtalen som Statnett har inngått med det tyske nettselskapet Tennet (Statnetts motstykke i Tyskland) om driften av kabelen NordLink åpner for reforhandlinger når betydelige ulemper kan påvises.

EØS-avtalen så vel som en rekke EU-direktiver og forordninger har bestemmelser om at «allmenne hensyn» kan vektlegges for et medlemsland i EU og EØS-området. EØS-avtalens artikkel 112 om beskyttelsestiltak sier at «Dersom alvorlige, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor eller innen et distrikt, kan en avtalepart ensidig treffe egnede tiltak» som så er nærmere fastsatt i den påfølgende avtaleartikkel 113.

For Norges del bør strømpriser ute av kontroll åpenbart være grunnlag for å kunne gjøre inngrep i markedet ut fra «allmenne hensyn». Kraftselskapene har satt forsyningssikkerheten i fare ved å produsere for mye strøm i perioder der det skal prioriteres at vannmagasinene skal fylles opp. Det har ført til at norske myndigheter har åpnet for muligheten for strømrasjonering. Med de tre hovedgrepene som Fellesforbundet nå foreslår, vil norske myndigheter kunne ta tilbake kontroll over kraftressursene våre, og tilby næringsliv og befolkning en forutsigbar og politisk regulert strømpris framover. Norge må gå ut av ACER.

Fram til Norge er ute av ACER, må Fellesforbundet jobbe mot at EUs energimarkedspakke 4 gjennomføres bit for bit, og jobbe mot Norges tilpassing til EUs energiunion.

F-3108 Avd. 850 – Oslo Grafiske Fagforening Politisk kontroll over krafta

Det har vært en rekke landsomfattende aksjoner i protest mot strømpriskrisa og for politisk kontroll over krafta. Det er nå på tide at regjeringen lytter til den massive kritikken og tar politisk kontroll.

EUs børskontrollerte strømpriser er ikke til å leve med for husholdninger i et land der oppvarming er basert på strøm. Strømprisen er motoren i den dyrtida som skaper reallønnsnedgang og fattigdom. Strømprisen svekker kommuneøkonomien og dermed velferden. Strømprisen er også en utfordring for idrett, kultur og frivillig sektor. Vi ser at bedrifter legges ned, flyttes ut av landet og bedrifter tjener mer på å selge strøm enn å produsere. Strømprisene bremser videreutvikling av eksisterende bedrifter og hindrer nye prosjekter.

Vannkraft har vært en strategisk samfunnsressurs som har kommet folk, næringsliv og fellesskapet til gode på linje med vann, vei og avløp. Strøm har blitt til en vare. Nå tar kraftprodusentene i Sør-Norge opp til 30-40 ganger så mye betalt som de 12 øre kilowatten som krafta koster å produsere.

Prissettingen skal skje der betalingsviljen er høyest. Taperne er husholdningene, næringsliv, landbruk og industri.

Regjeringens satsing på fastprisavtaler har vist seg å ikke være en løsning for det store flertall av bedrifter. Økt arbeidsledighet og permitteringer blir resultatet. Det trengs et sterkt grunnplanpress for å presse regjering og storting til å skifte kurs og utfordre handlingsrommet i EØS-avtalen.

Fellesforbundet avd. 850, Oslo grafiske fagforening krever:

1. Makspris 35 – 50 øre per kilowatt-time (for industri, landbruk og offentlig velferd).
2. Topprissystem for husholdninger med rimelig makspris for ordinært forbruk.
3. Norske strømpriser frikobles fra det europeiske strømprissystemet.
4. Norge skal ha full kontroll over kraftflyten i utenlandsforbindelsene.

F-3109 Avd. 851 – Østfold Fagforening

Vindkraft – Vindmøller på havet ikke på land.

Norge skal satse på Havvind, det skal ikke bygges vindmøller på land

Begrunnelse:

Vindmøller til havs kan bli Norges nye industrieventyr. Her finnes det gode utviklingsmuligheter og Norge har de teknologiske kunnskapsmiljøene til å utvikle gode løsninger for havvind.

Norge har nok kraft i vassdragene, og teknologiske løsninger kan effektivisere allerede utbygd vannkraft. Norge har ikke behov av vindmøller hverken til havs eller på land. Det er derfor ikke nødvendig med rasering av norsk natur og ødeleggelse av norsk fauna med utbygging av vindmøller på land.

Vi vil ikke bygge vindkraft på land for at byer som München skal bli klimanøytrale ved utbygging av vindkraft i norsk natur, som de ikke en gang skal bruke, men kjøpe seg klimanøytral. De land som har behov for vindkraft på land får bygge dette på eget territorium, ikke i norsk natur.

F-3110 Avd. 851 – Østfold Fagforening

Nei til norsk deltagelse i EU's energijunion ACER – Nei til energipakke 4

Norge må si nei til Norsk deltagelse i EU's energijunion ACER – Stans av all videre utbygging av kabler til andre EU land. Allerede fattede vedtak om ACER må reverseres. Nye energipakker skal ikke vedtas.

Begrunnelse

Dette forslaget ble vedtatt på landsmøtet i 2019, men forbundets ledelse valgte å se bort fra dette vedtaket som ble vedtatt mot innstillingen. God

organisasjonskultur tilsier at siste vedtak gjelder, og skulle vært Fellesforbundets politikk og ikke feiet under teppet.

I denne landsmøteperioden har det uomtvistelig vist seg at dette forslaget inneholder løsningen som er å foretrekke. Fellesforbundets eget energikutvalg har i realiteten også konkludert med det samme. Som en løsning uten at det står der, men vil være et nødvendig resultat av kavene.

Strømprisene er ute av nasjonalkontroll og EU domstolen har tydelig klarlagt ACERS overnasjonale myndighet. Forsyningssikkerheten er heller ikke ivaretatt. Dette er nå godt dokumentert.

Tilslutning til ACER og videre utbygging av kabler til land i EU undergraver norsk selvråderett og fører til høyere strømpriser for industri og privathusholdninger. Strømmen er vårt arvesølv og skal brukes nasjonalt til det beste for privathusholdning og industrien med lavere priser enn Europa slik vi har gjort det gjennom historien.

Vannkraften har vært grunnlaget for industribyggingen og derigjennom den norske velstandsutviklingen i by og bygd. Denne rollen skal norsk vannkraft fortsatt fylle.

At politiske miljøer og kraftbransjen nå vil rasere store deler av kraftkrevende industri og legge ned tusenvis av arbeidsplasser gjennom tilknytning til energiunionen ACER kan vi ikke sitte å se på. Lo har allerede laget en rapport som viser at strømprisene vil øke og norsk industri legges ned dersom det bygges flere kabler.

Fellesforbundet må støtte et initiativ for å få utredet om Stortingets vedtak i Acersaken er i strid med grunnloven når det gjelder kravet til $\frac{3}{4}$ dels flertall når selvråderett skal avstås.

Oppsummering:

Det er kommet forslag fra avd.1, 2 (5), 3, 6 (3), 7 (3), 9 (2), 11, 12, 22, 23, 25 (3), 27, 29, 36, 41, 43, 44 (2), 50, 54, 57, 91 (2), 100, 108 (3), 118, 176 (5), 266, 600 (2), 647, 650 (4), 724, 730, 747, 762, 764, 765, 768 (2), 850 og 851 (2).

Forslagene omkring strøm er omfattende og inneholder en rekke dimensjoner med kraftsystemets utforming. Forslagene går på hvordan tilstrekkelig kraft skal eies, produseres, fremskaffes, organiseres, prises og omsettes i Norge, samt forslag knyttet til energiøkonomisering. Videre er det forslag knyttet til muligheter for regulering av mellomlandsforbindelsene og forslag knyttet til EU-byrået ACER samt EUs fjerde energipakke.

Representantskapets vurdering:

Forbundsstyret satte i møte 29. og 30. november 2022 ned et utvalg, «Kraftutvalget», som skulle angi Fellesforbundets langsiktige mål for norsk kraftpolitikk, herunder vurdere:

- Løsninger som sikrer at tilgangen på strøm fortsatt gir norsk næringsliv et konkurransefortrinn.
- Løsninger som sikrer langsiktighet og forutsigbarhet på pris for husholdninger og bedrifter.
- Kraftsystemets struktur og virkemåte.
- Betydningen av offentlig eierskap og muligheten for politisk kontroll.
- Kriterier og virkemidler for å avveie behovet for utbygging av ny kraft mot andre interesser.
- Kraftprisens betydning for grønn omstilling.
- Kriterier for prioritering av kraftbruken.

Kraftutvalget sa i sin oversendelse til forbundsstyret:

Utvalget anser at alle anbefalinger som gis er i tråd med Fellesforbundets prinsippprogram. Utvalget ber imidlertid forbundsledelsen fremme forslag til språklige og tidsmessig oppdatering av prinsippprogrammet på enkelte av punktene som omhandler kraftspørsmål, slik at det bedre er tilpasset de utfordringene som bl.a. klimautfordringene skaper også i kraftpolitikken.

Forbundsstyret behandlet i sitt møte, 28. februar 2023, utvalgets enstemmige rapport, «Strøm – en strategisk ressurs», og fattet følgende vedtak: «Forbundsstyret legger til grunn at rapporten vil danne grunnlag for forbundsledelsens daglige politiske arbeid og inngå som en del av den pågående debatten fram mot landsmøtet i 2023.»

Representantskapet viser her i sin helhet til Kraftutvalgets enstemmige anbefaling om Fellesforbundets langsiktige mål for norsk kraftpolitikk og gjengir nedenfor rapportens sammendrag og anbefalinger:

Utviklingen i norske elektrisitetspriser siden høsten 2021 har skapt bekymring blant Fellesforbundets medlemmer. Høye og uforutsigbare strømregninger gir usikkerhet for framtiden, både for husholdningene og i mange av bedriftene hvor forbundet har medlemmer.

Hvordan produksjon av tilstrekkelig kraft skal fremskaffes, organiseres, prises og omsettes, er en stor debatt i både Norge og Europa. Situasjonen åpner for nye perspektiver og muligheter for hvordan det norske kraftsystemet skal videreutvikles.

Kraftutvalget, nedsatt av forbundsstyret i Fellesforbundet, gir i denne rapporten våre innspill til den pågående debatten, og til forbundets ståsted i kraftpolitikken.

Fellesforbundets kraftutvalg krever at norsk energipolitikk nå må innrettes for å sikre at det vi opplever nå, aldri skal skje igjen! Strøm til en forutsigbar pris som sikrer konkurransefortrinn, sammen med forsyningssikkerhet, ny industrireiseing og klimamål må være førende for hvordan det norske kraftsystemet bør organiseres.

Utvalgets prinsipielle utgangspunkt og anbefalinger er at:

- Strøm skal være en strategisk samfunnsressurs under demokratisk politisk kontroll.
- Prisdannelsen i kraftsystemet må settes med basis i produksjonskostnadene, ikke slik dagens børsdrevne marked fungerer, der prisen styres av høyeste budgiver i Europa.
- Strøm er en strategisk innsatsfaktor for industrien og et grunnleggende gode for husholdningene, og skal omsettes uten å bidra til finansielle spekulasjoner og uakseptable profittmarginer til kraftprodusentene.

Det trengs videre utredning for å gi fullgode svar på hvordan detaljene i et framtidig system skal utformes. Regjeringens strømprisutvalg må derfor gjøre rede for ulike modeller for prisfastsetting av strøm og hvilket handlingsrom som eksisterer for de ulike alternativene.

Utvalget legger til grunn at det sannsynligvis blir kraftunderskudd i Norge fra 2027, og mener derfor det er behov for en vesentlig økt kraftproduksjon i årene framover. Dette må skje samtidig med en forsterket satsing på utbygging av linjenettet, slik at krafta kommer fram over hele landet.

Våre vannkraftressurser og vannmagasiner gir et godt utgangspunkt for å møte de nye utfordringene. Disse mulighetene må utnyttes. Vår kraftproduksjon skal skape muligheter, ikke sette begrensninger.

Utvalget mener vi trenger økt tilgang på kraft for å:

- Sikre tilstrekkelig fornybar kraft til ny og eksisterende industri på fastlandet, samtidig som tiltak for å redusere klimagassutslipp fra norsk olje- og gassproduksjon gjennomføres.
- Gjennomføre en kraftfull satsing på grønn industriomlegging og industrietablering.
- Utnytte vår kompetanse og øke leverandørindustriens markedsandeler innen vindkraftutbygging, både til lands og til havs.

Utvalget mener at myndighetene må sikre at alle muligheter for økt kraftproduksjon utnyttes gjennom blant annet:

Oppgradering, opprusting og utvidelse av vannkrafta:

- Vi må hente ut alt potensiale som ligger i mulighetene ved opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraft.
- Vi må gjennomgå tidligere vernevedtak og vurdere utbygging av magasinkapasitet, både i regulerte og ikke-regulerte områder.

Havvind gir muligheter for et nytt industrieventyr for Norge.

- Utbygging må skje i sameksistens med andre næringer og hensyn til natur og miljø.
- Vi må sikre at prosjektene fører til aktivitet i norsk leverandørindustri.
- Aktørene må gjøres ansvarlige for utvikling og bruk av CCS og fornybare løsninger.
- Virkemidlene for havvind må klargjøres og satsingen må forseres, slik at havvind kan gi et vesentlig bidrag til kraftbalansen allerede før 2030.
- Trollvind må få klarsignal, og lignende prosjekter må stimuleres og støttes.

Vindkraft på land

- Vindkraftpolitikken må være ansvarlig, og hensynet til urørt natur og arts mangfold må ivaretas.
- Utbygging skal bare skje der det er lokal aksept. Regelverk og behandlingskapasitet må innrettes for å realisere slike vindkraftprosjekter raskt.
- Skattesystemet må endres slik at vertskommunene sitter igjen med mer av verdiskapingen ved vindkraftutbygging.
- Det er viktig å styrke kommunenes rolle i planlegging og utbygging gjennom effektive prosesser som bidrar til å redusere konfliktnivået.

Utviklingen framover vil i større grad være preget av store prissvingninger som skyldes at en økt andel krafta vil komme fra fornybare kilder med naturgitte og uregulerbare produksjonssvingninger. Verdien og behovet for å maksimere nytten i vannmagasinene øker.

Utvalget legger til grunn at dagens mellomlandsforbindelser opprettholdes, men at:

- Når «levetiden» for kablene løper ut, må eventuell videreføring og oppgradering vurderes i en samfunnsøkonomisk sammenheng, på samme måte som ved nyetableringer.
- Norge må arbeide for et system som i større grad vektlegger det enkelte lands fortrinn og behov for forsyningssikkerhet. For Norge er det viktig at avtalene for utveksling ivaretar verdien av våre flerårsmagasiner og effekten vi kan oppnå blant annet gjennom økt bruk av pumpekraft.
- Hvordan mellomlandsforbindelsene skal brukes må gjennomgås i samarbeid med våre naboland, og vil påvirkes av de endringene som skjer i Europa.
- Tiltak som kan redusere prissmitten gjennom utveklingskablene må utredes nærmere.

Både husholdninger og bedrifter trenger en mer forutsigbar pris enn hva vi har i dagens situasjon. Legitimiteten og den politiske oppslutningen om det norske kraftsystemet krever en forståelse og aksept for hvordan prisen på strøm fastsettes.

Staten må derfor ta en langt mer sentral plass for å sikre forutsigbare strømpriser.

Utvalget mener derfor at:

- Det må legges til rette for større bruk og bedre tilbud av fastpriskontrakter som sikrer husholdninger og bedrifter mot uforutsigbare svingninger.
- Det må etableres et kraftsystem som sikrer sluttbrukerne forutsigbare priser som ivaretar konkurranseevnen til næringslivet, og er akseptable for husholdningene.
- Det norske systemets manglende evne til å etablere hensiktsmessige fastpriskontrakter viser at det må tas kraftfulle grep i hvordan omsetningen av kraft organiseres.

- Det må opprettes et statlig strømselskap som skjermer husholdningene og bedrifter fra uforutsigbare svingninger.
 - o Selskapet skal tilby fastpriskontrakter og prissikringsavtaler til husholdninger og bedrifter som ikke ordinært har løst sitt kraftbehov gjennom langsiktige kraftavtaler.
 - o Selskapet kan selge kraft direkte til sluttbrukerne.

Gjennom det statlige selskapet vil politisk styring av strømprisen forsterkes, uten å etablere generelle støtteordninger eller tilskudd over statsbudsjettet. De som bygger ut ny fornybar produksjon, som vind og sol, må få avkastning på sine investeringer. Da trenger de langsiktige kontrakter hvor utbyggerne skjermes mot stor prisvariasjon. Dette kan igjen sikres ved at det inngås langsiktige fastpriskontrakter med store strømkjøpere.

Det statlige strømselskapet skal inngå lange kontrakter med vindkraftprodusenter på land og til havs, og tilsvarende lange kontrakter med eksisterende vannkraftprodusenter med magasinkapasitet. Utvalget legger til grunn at selskapet over tid ikke skal være avhengig av overføringer fra staten, og at selskapet drives slik at det dekker sine egne kostnader.

Utvalget anbefaler at:

- Det innføres et nytt system for dagens strømløyper til husholdningene. Målsettingen med dette systemet skal være å sikre husholdninger et nødvendig strømforbruk til en politisk fastsatt pris.
- Grensen for forbruket må settes slik at den ivaretar både fordelingshensyn og motiverer til energieffektivisering
- Det store potensialet for energieffektivisering utnyttes gjennom tidenes største ENØK-satsing.

Etter utvalgets syn skal verdier og velferd først og fremst skapes gjennom bruken av kraft, ikke gjennom salg av kraft. I den store omstillingen vi nå står foran, mener utvalget det er viktig å synliggjøre forskjellen mellom et offentlig og privat eierskap. Hensikten og målsettingen med offentlig eierskap må være å sikre lokal og nasjonal vekst og verdiskaping, ikke maksimalt overskudd for det enkelte selskap eller eier. Dette må i større grad prege driften av selskapene som i dag sørger for kraftproduksjon på vegne av stat og kommuner.

Kraftutvalget behandlet ikke uttrykkelig spørsmålet knyttet til EU-byrået ACER eller EUs fjerde energipakke. Representantskapet legger til grunn at dette spørsmålet blir behandlet i en av uttalelsene fra landsmøtet.

I-3111 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Representantskapet tiltrer anbefalingene fra «Kraftutvalget» som gis i rapporten «Strøm – en strategisk ressurs» og instiller på at landsmøtet vedtar en uttalelse om kraftpolitikk.

I tråd med «Kraftutvalgets» anbefaling foreslår representantskapet følgende endringer i Fellesforbundets prinsippprogram (*ny tekst i kursiv og understreket, tekst som utgår er gjennomstreknet*):

Avsnitt 16:

For å opprettholde et konkurransedyktig næringsliv er fornyelse og omstilling nødvendig. Kompetansen i bedriftene må stadig utvides og forskning og utvikling må få høy prioritet. Graden av videreforedling av våre ressurser må økes. Norge vil være en stor energinasjon både med bakgrunn i våre vind- og vannkraftressurser, men også fordi vi vil ha olje- og gassressurser mesteparten av det 21. århundre. Utfordringen blir å sørge for at energien gir utvikling for næringslivet i Norge, samtidig som ressursene gir oss valutainntekter og bidrar til forbedring av det globale klima.

Avsnitt 88:

I arbeidet med miljø- og energipolitikk legger Fellesforbundet følgende prinsipper og retningslinjer til grunn: (siste kulepunkt endres slik)

- At langsiktig tilgang på kraft sikrer en pris som gir næringslivet forutsigbarhet og et konkurransefortrinn. ~~til konkurransedyktige priser er nødvendig for å sikre næringslivets utvikling.~~

7.5 Regionalpolitikk og handel EU/EØS

7.5.1 Tilknytning EU/EØS

F-3112 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Fellesforbundet skal arbeide for å få sagt opp EØS-avtalen.

Begrunnelse:

Det har blitt framstilt som om EØS-avtalen er nødvendig for at norsk eksportindustri skal få solgt sine varer til EU-markedet. Etter vår oppfatning er alt prat om «eksportindustriens markedsadgang», bare en tildekning av EØS-avtalens egentlige formål: å knytte norsk utvikling til EU. Trusselen om utflagging og tap av arbeidsplasser har vært brukt foran begge EU-avstemminger, og har vist seg å være falske skremsler.

Tilbud og etterspørsel styrer markedet og i stor grad også arbeidsmarkedet. Fagbevegelsens gamle motto om at «lønns- og arbeidsforhold ikke skal være konkurransefaktor» et stadig vårt være eller ikke være. Hensikten med EU-s fri flyt er nettopp å skape et overtall av arbeidssøkere for å få ned lønningene og svekke fagbevegelsen og dens evne til å forsvare kostbare velferdsgoder.

Det vi har vært igjennom av strømkriser i Europa, har vist at den frykten vi har hatt for å bli en del av et felles europeisk strømmarked og bli en del av ACER, har gitt de effektene vi har fryktet, til gangs. Vi må selv ha kontroll over våre ressurser og kunne gjøre det vi selv ønsker med det vi selv eier og produserer, uten at det er i brudd med noen EØS-, -EU eller ACER og andre bestemmelser vi har forpliktet oss til gjennom avtaler som EØS.

EØS er en tvangstrøye som vi snarest mulig bør kvitte oss med!

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-3113 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

EØS avtalen og et seriøst arbeidsliv

Fellesforbundet skal jobbe for at ILO konvensjoner, tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning gis forrang i forhold til EØS avtalen. Det vil si arbeidslivet tas ut av EØS bestemmelsene. Dersom det ikke gis aksept for dette innenfor EØS avtalen, skal forbundet jobbe for at EØS avtalen sies opp og erstattes av en handelsavtale.

Begrunnelse:

EØS avtalen setter en rekke begrensninger på hvilke tiltak som kan settes inn mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Vi har sett igjennom en rekke år nå at EØS tilpassede tiltakspakker ikke virker.

Slik utviklingen innen byggfagene, verkstedindustrien, transportsektoren og en rekke andre bransjer er nå, så er disse bransjene i ferd med å bli ødelagt av useriøsitet, kriminelle aktører og sosial dumping. Den norske modellen i ferd med å raseres. Sist ut er ESAs overkjøring av Norsk Høyesterett i RKL saken, men en rekke andre saker viser også at det er det samme.

Vi må ta tilbake styringen av det norske arbeidslivet her skal vi bestemme selv, helt uten begrensninger fra EØS avtalen og EUs dømmende organer.

F-3114 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

EØS avtalen – regulering av EU selskaper på grensen

Fellesforbundet skal jobbe for at utenlandske selskaper reguleres på grensen etter Sveitsisk modell. Utenlandske selskaper fra EU skal betale depositum, registrere hvilke arbeidstagere som skal utføre arbeidet. Og søke etter folk på NAV før de bruker utenlandske arbeidstakere i utsatte bransjer og der arbeidsledigheten er høy.

Begrunnelse:

Selskaper fra EU-land som tar oppdrag i Sveits, må betale et depositum som et bevis på seriøsitet. EU-selskapene må dessuten levere en navneliste over de arbeiderne som skal jobbe i Sveits åtte dager før de ankommer. EU-selskapene må også tilby arbeid via sveitsisk arbeidsformidling først, dersom det er mer enn seks prosent arbeidsløshet i bransjen. Arbeidsløse i landet har altså forrang. Ordningene kalles «The Swiss flanking measures».

F-3115 Avd. 007 – Vestfold
EØS og ACER

Fellesforbundet må arbeide politisk inn mot AP, regjeringen og Stortinget for å ta Norge ut av EØS avtalen og Acer, og erstatte dette med en handelsavtale og samarbeidsavtaler med EU.

Begrunnelse:

Sosial dumping har blitt et økende problem i norsk arbeidsliv på 2000-tallet. EØS-avtalens frie bevegelse og konkurranseregler begrenser mulighetene for nasjonal kontroll og et ryddig arbeidsliv – fra bemanningsbransjen til kabotasje og taxi. Seriøsitetsmodellene for offentlige anskaffelser blir også utfordret av EØS-regelverket. Selv der man har godt lovverk og tariffavtaler blir disse ofte ikke håndhevet som følge av konkurransesituasjonen både mellom bedrifter og mellom arbeidere fra hele EØS-området.

Dette har rammet Fellesforbundet hardt, spesielt i arbeidslivspolitikken og nå også på energipolitikken.

EØS-avtalen har også hatt betydelige konsekvenser for norsk energipolitikk.

EUs energibyrå ACER, via EØS-tilsynet ESA, og Reguleringsmyndigheten for energi (RME) kan treffe beslutninger som har inngripende betydning for både de som handler med strøm og for de som eier og drifter grensekryssende strømforbindelser. Vedtakene, som gjøres utenfor norsk parlamentarisk kontroll, kan ha stor betydning for den strømprisen som vårt næringsliv og husholdninger må betale.

Lisboatraktaten i 2009 ga EU en traktathjemmel for en felles energipolitikk, med sammenkobling av europeiske strømmnett som et sentralt formål. EUs tredje energimarkedspakke operasjonaliserte dette med pålegg om ikke å begrense strømflyten, politisk uavhengige reguleringsmyndigheter i landene (som «norske» RME) og opprettelsen av energibyrået ACER. EU-kommisjonen fulgte opp med en melding om energiunionen i 2015, der energi omtales som en femte frihet i det indre markedet. Kommisjonens ambisjon for Norge er tydelig nok: «EU vil fortsette å innlemme Norge fullt ut i unionens indre energipolitikk.» Meldingen la grunnlaget for fjerde energimarkedspakke («ren energi»-pakken), som ytterligere snevrer inn handlingsrommet for nasjonale reguleringer og styrker Acers håndhevingsapparat.

Hver gang det henvises til det berømte handlingsrommet i EØS avtalen enten det gjelder arbeidslivspolitikken eller energipolitikken viser erfaringene at det er betydelige begrensninger for våre folkevalgte politikere.

Handel med EU uten EØS? 95 prosent av EUs import kommer utenfra EØS, det vil si fra andre land enn Norge, Island og Liechtenstein. Over 150 land handler med EU uten en EØS-avtale. Med andre ord: nesten alle land som handler med EU gjør det.

EØS-avtalen er blitt mye mer omfattende siden den ble behandlet av Stortinget i 1992 og vedtatt innført 1 januar 1994. LO Kongressen sa NEI til

EU Medlemskap i 1994, men bit for bit har Norge blitt innlemmet i EU gjennom nå over 13.000 direktiver som er innført i norsk lov. Storbritannias folk sa nei i Avstemming til Medlemskap i EU, da de ble foreslått EØS avtale lik Norges svarte de at det er jo det samme som vi vil ut av! Og Storbritannia fikk også på plass en handelsavtale med EU som viser at det går an! Hvorfor skal Norge være best i klassen på en skole vi ikke går?

F-3116 Avd. 010 – Fellesforbundet

Fellesforbundet vil si opp EØS-avtalen og erstatte den med en handelsavtale som sikrer Norge markedsadgang til EU.

Begrunnelse:

EØS-avtalen truer norske lønns- og arbeidsvilkår

Folket har to ganger, i 1972 og 1994 sagt nei til norsk medlemskap i EU. Nå ser vi at EØS-avtalen har blitt en abonnementsordning på direktiver fra EU, som overstyrer norske tariffavtaler og arbeidslovgivning.

EØS-avtalen bygger på prinsippet om fri flyt av varer, tjenester, arbeid og kapital. Det strider med fagbevegelsens grunnleggende idé om et organisert og regulert arbeidsliv.

Norsk arbeidervernlovgivning har de siste tiårene blitt tilpasset EU, med frislipp av bemanningsbransjen og flere midlertidige stillinger som konsekvens.

Mange arbeidere rammes hardt av lavlønnskonkurransen i EØS-området. Etter østutvidelsen av EU i 2004, har arbeidsgivere utnyttet billig arbeidskraft fra land med lavere lønnsnivå enn i Norge, til også å presse ned lønns- og arbeidsvilkårene her til lands.

Fagbevegelsens kritikk av EØS-avtalen er ikke sjåvinistisk eller ekskluderende, men handler om solidaritet mellom arbeidsfolk. Mange av våre medlemmer er arbeidsinnvandrere fra EU. Når vi vil regulere arbeidskraftimporten fra EØS handler det ikke om å stenge grensene, men å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for både norske og utenlandske arbeidstakere.

I 2017 krevde LO-kongressen at norske tariffavtaler og arbeidslovgivning skal ha forrang for EU-regler. Men det har ikke vært tilfelle i årene etterpå.

Tariffnemndas avgjørelse om at utenlandske verftsarbeidere ikke skal få dekket reise, kost og losji, viser at EØS-avtalen overstyrer norske tariffavtaler.

ACER og integrasjonen til det europeiske strømmarkedet har ført til økte strømpriser i Norge. Utenfor EØS-avtalen kan vi ta kontroll over kraftpolitikken.

Fellesforbundets landsmøte i 2019 stilte derfor krav om å utrede alternativer til EØS-avtalen, inkludert en handelsavtale som sikrer markedstilgang for norsk industri.

F-3117 Avd. 016 – Midtnorsk Transportarbeiderforening

EØS og fagbevegelsen

Det indre markedet i EØS er en pådriver for en nyliberalistisk kapitalisme, via traktater, direktiver, forordninger og pålegg, ofte i strid med nasjonale lover og opparbeidede rettigheter. EØS er ikke et klassekompromiss. EØS er udemokratisk fordi folkestyret undergraves, og usolidarisk fordi fagbevegelsen svekkes. EØS bidrar til å styrke høyresida og arbeidskjøpernes makt. Erstattes EØS-avtalen med en likeverdig handelsavtale, kan vi kvitte oss med EU-direktiver om utstasjonering, tjenester og vikarbyråer. Vi kan da kreve at våre bestemmelser for reise-, kost og losji skal gjelde alle arbeidstakere i Norge, kreve at virksomheter med tariffavtaler skal prioriteres ved offentlig oppdrag, samt holde Norge utenfor Acer og reversere EUs jernbanepakke fire. Fellesforbundet må arbeide for en ny handelsavtale som ivaretar norsk industri, norske arbeidsplasser, kampen mot sosial dumping, og sikrer naturressursene våre.

Fellesforbundet skal føre en kamp mot EØS.

F-3118 Avd. 025 – Fellesforbundet

Erstatt EØS-avtalen med en bilateral handelsavtale

EØS-avtalen er ingen vanlig handelsavtale; den har underlagt Norge EUs markedsliberale politikk, med mål om mest mulig fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tjenester. Som en del av EUs indre marked og underlagt EUs konkurranseregler blir det stadig vanskeligere å kjempe for Fellesforbundets formålsparagraf;

“Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn.”

EØS-avtalen tvinger Norge fra å avstå fra selvbestemmelse på en rekke sentrale områder som for eksempel bekjempelse av sosial dumping (ESAs klage på seriositetsregelverk ved offentlig anskaffelser, ESAs nylig opprettede sak på de nye innleiereglene, med mer), på tariffområdene våre (Holship-dommen, bestemmelser om RKL, med mer) og på kraftpolitikken vår (regulering av krafteksport gjennom utenlandskablene, ACER, med mer).

Som en del av en overnasjonal konstruksjon med en grunnlovsfestet nyliberal politikk og med manglende mulighet til demokratisk kontroll, vil fagbevegelsen stadig skyves på defensiven og handlingsrommet for en offensiv kamp for våre medlemmers interesser svekkes. Argumentene om at vi trenger EØS-avtalen for å få solgt varene våre står seg ikke lenger. Tvert imot taler argumentet om “arbeidsplasser” nå for motsatt ståsted, ettersom en rekke arbeidsplasser trues av importert høypris på kraft.

Dagens situasjon viser det absurde ved at vi er underlagt et nyliberalt kraftregime som er i ferd med å føre til en industridød i landet, ved at vårt fremste konkurransefortrinn, billigere kraft enn våre internasjonale konkurrenter, forsvinner. Skal vi legge ned norske eksportarbeidsplasser fordi

vi ikke kan utfordre en EØS-avtale vi blir påstått å være avhengig av for å få solgt varene våre?

Det siste halvannet året har gjort Norge til Europas viktigste leverandør av gass, og er dermed i en sterkere forhandlingsposisjon til å forhandle bilaterale avtaler med våre handelspartnere i og utenfor EU. Fellesforbundet vil derfor jobbe for andre økonomiske avtaler med EU og våre handelspartnere som ikke påtvinger oss nyliberale reformer og avståelse fra sjølråderett.

Forbundet krevde i 2019 en utredning om handlingsrommet og om alternativene til EØS innen 2023-Landsmøtet - for nå å kunne ta stilling til hvilket avtaleforhold vi bør ha med EU. I stedet fikk vi en utredning som vektlegger erfaringene med EØS men som ikke skal utrede alternativer. Og i stedet for å foreligge i god tid før Landsmøtet i 2023, kommer utredningen etter LM (!) I mellomtiden har hele Norge lidd under EUs kraftmarked på en måte som skader både økonomi og folk, og som bryter alle forutsetningene for Acer-tilslutningen. Vi har utredet og ventet nok. Det er ingenting som lengre taler for at forbundet skal støtte en videreføring av EØS-avtalen.

F-3119 Avd. 037 – Transport

EØS og Acer:

Fellesforbundet må arbeide politisk inn mot AP, Regjering og Stortinget for å ta Norge ut av EØS-avtalen og Acer, og erstatte dette med handelsavtale og samarbeidsavtaler med EU.

Begrunnelse:

Sosial dumping har blitt et økende problem i norsk arbeidsliv på 2000-tallet. EØS-avtalens frie bevegelse- og konkurranseregler begrenser mulighetene for nasjonal kontroll og et ryddig arbeidsliv - fra bemanningsbransjen til kabotasje og taxi.

Seriøsitetsmodellene for offentlige anskaffelser blir også utfordret av EØS-regelverket. Selv der man har godt lovverk og tariffavtaler, blir disse ofte ikke håndhevet som følge av konkurransesituasjonen både mellom bedrifter og mellom arbeidere fra hele EØS-området.

Dette har rammet Fellesforbundet hardt, spesielt i arbeidslivspolitikken og nå også energipolitikken.

EUs energibyrå Acer, via EØS-tilsynet ESA, og reguleringsmyndighetene for energi (RME) kan treffe beslutninger som har inngripende betydning for både de som handler med strøm og for de som eier og drifter grensekryssende strømforbindelser. Vedtakene, som gjøres utenfor norsk parlamentarisk kontroll, kan ha stor betydning for den strømpris som vårt næringsliv og husholdninger må betale.

F-3120 Avd. 057 – Nord Rogaland

EØS-avtalen undergraver den Norske modellen og norsk arbeidsliv.

Den norske arbeidslivsmodellen baserer seg på et velorganisert arbeidsliv, der partene samarbeider om sunn utvikling av bedrifter og institusjoner, og

forhandler seg frem til løsninger alle kan leve med. Videre forutsetter modellen at myndighetene sammen med partene søker å legge til rette for et seriøst og velfungerende arbeidsliv.

EØS-avtalen er ingen vanlig handelsavtale; den har underlagt Norge EUs markedsliberale politikk, med mål om mest mulig fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tjenester. Som en del av EUs indre marked og underlagt EUs konkurranseregler blir det stadig vanskeligere å kjempe for Fellesforbundets formålsparagraf;

“Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn.”

Forbundet krevde i 2019 en utredning om handlingsrommet og om alternativene til EØS innen 2023-Landsmøtet - for nå å kunne ta stilling til hvilket avtaleforhold vi bør ha med EU. I stedet fikk vi en utredning som vektlegger erfaringene med EØS men som ikke skal utrede alternativer. Og i stedet for å foreligge i god tid før Landsmøtet i 2023, kommer utredningen etter LM (!) I mellomtiden har hele Norge lidd under EUs kraftmarked på en måte som skader både økonomi og folk, og som bryter alle forutsetningene for Acer-tilslutningen. Vi har utredet og ventet nok. Det er ingenting som lengre taler for at forbundet skal støtte en videreføring av EØS-avtalen.

Vi deler synspunktene til de avdelinger i Fellesforbundet som har uttalt seg mot EØS avtalen, og krever at EØS-avtalen sies opp.

F-3121 Avd. 108 – Innherred Fagforening
Ut av EØS

EØS-avtalen har underlagt Norge EUs markedsliberale politikk, med mål om mest mulig fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tjenester. Som en del av EUs indre marked og underlagt EUs konkurranseregler blir det stadig vanskeligere å kjempe for Fellesforbundets formålsparagraf;

“Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn.”

EØS-avtalen tvinger Norge fra å avstå fra selvbestemmelse på en rekke sentrale områder som for eksempel bekjempelse av sosial dumping (ESAs klage på seriositetsregelverk ved offentlig anskaffelser, ESAs klage på de nye innleiereglene, med mer), på tariffområdet vårt (Holshipdommen, bestemmelser om reise, kost og losji, med mer) og på kraftpolitikken vår (regulering av krafteksport gjennom utenlandskablene, ACER, med mer). Som en del av en overnasjonal konstruksjon med en grunnlovsfesta nyliberal politikk og med manglende mulighet til demokratisk kontroll, vil fagbevegelsen

stadig skyves på defensiven og handlingsrommet for en offensiv kamp for våre medlemmers interesser svekkes. Argumentene om at vi trenger EØS-avtalen for å få solgt varene våre står seg ikke lenger, og dagens situasjon viser det absurde ved at vi er underlagt et nyliberalt kraftregime som er i ferd med å føre til en industridød i landet, ved at vårt fremste konkurransefortrinn, billigere kraft enn våre internasjonale konkurrenter, forsvinner. Skal vi legge ned norsk industriarbeidsplasser fordi vi ikke kan utfordre en EØS-avtale vi er avhengig av for å få solgt varene våre?

Det siste halvannet året har vist oss at Norge som Europas viktigste leverandør av gass er i en sterk forhandlingsposisjon til å forhandle bilaterale avtaler med våre handelspartnere i og utenfor EU. Fellesforbundet vil derfor jobbe for andre økonomiske avtaler med EU og våre handelspartnere som ikke påtvinger oss nyliberale reformer og avståelse fra sjølråderett.

F-3122 Avd. 600 – Bygningsarbeidernes fagforening

EØS

EØS-avtalen har underlagt Norge EUs markedsliberale politikk, med mål om mest mulig fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tjenester. Som en del av EUs indre marked og underlagt EUs konkurranseregler blir det stadig vanskeligere å kjempe for Fellesforbundets formålsparagraf;

“Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn.”

EØS-avtalen tvinger Norge fra å avstå fra selvbestemmelse på en rekke sentrale områder som for eksempel bekjempelse av sosial dumping (ESAs klage på seriositetsregelverk ved offentlig anskaffelser, ESAs klage på de nye innleiereglene, med mer), på tariffområdet vårt (Holshipdommen, bestemmelser om reise, kost og losji, med mer) og på kraftpolitikken vår (regulering av krafteksport gjennom utenlandskablene, ACER, med mer). Som en del av en overnasjonal konstruksjon med en grunnlovsfesta nyliberal politikk og med manglende mulighet til demokratisk kontroll, vil fagbevegelsen stadig skyves på defensiven og handlingsrommet for en offensiv kamp for våre medlemmers interesser svekkes. Argumentene om at vi trenger EØS-avtalen for å få solgt varene våre står seg ikke lenger, og dagens situasjon viser det absurde ved at vi er underlagt et nyliberalt kraftregime som er i ferd med å føre til en industridød i landet, ved at vårt fremste konkurransefortrinn, billigere kraft enn våre internasjonale konkurrenter, forsvinner. Skal vi legge ned norsk industriarbeidsplasser fordi vi ikke kan utfordre en EØS-avtale vi er avhengig av for å få solgt varene våre?

Det siste halvannet året har vist oss at Norge som Europas viktigste leverandør av gass er i en sterk forhandlingsposisjon til å forhandle bilaterale avtaler med våre handelspartnere i og utenfor EU. Fellesforbundet vil derfor jobbe for andre økonomiske avtaler med EU og våre handelspartnere som ikke påtvinger oss nyliberale reformer og avståelse fra sjølråderett.

F-3123 Avd. 850 – Oslo Grafiske Fagforening

EØS

EØS-avtalen har underlagt Norge EUs markedsliberale politikk, med mål om mest mulig fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tjenester. Som en del av EUs indre marked og underlagt EUs konkurranseregler blir det stadig vanskeligere å kjempe for Fellesforbundets formålsparagraf;

“Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn.”

EØS-avtalen tvinger Norge fra å avstå fra selvbestemmelse på en rekke sentrale områder som for eksempel bekjempelse av sosial dumping (ESAs klage på seriøsitetsregelverk ved offentlig anskaffelser, ESAs klage på de nye innleiereglene, med mer), på tariffområdet vårt (Holshipdommen, bestemmelser om reise, kost og losji, med mer) og på kraftpolitikken vår (regulering av krafteksport gjennom utenlandskablene, ACER, med mer). Som en del av en overnasjonal konstruksjon med en grunnlovsfesta nyliberal politikk og med manglende mulighet til demokratisk kontroll, vil fagbevegelsen stadig skyves på defensiven og handlingsrommet for en offensiv kamp for våre medlemmers interesser svekkes. Argumentene om at vi trenger EØS-avtalen for å få solgt varene våre står seg ikke lenger, og dagens situasjon viser det absurde ved at vi er underlagt et nyliberalt kraftregime som er i ferd med å føre til en industridød i landet, ved at vårt fremste konkurransefortrinn, billigere kraft enn våre internasjonale konkurrenter, forsvinner. Skal vi legge ned norsk industriarbeidsplasser fordi vi ikke kan utfordre en EØS-avtale vi er avhengig av for å få solgt varene våre?

Det siste halvannet året har vist oss at Norge som Europas viktigste leverandør av gass er i en sterk forhandlingsposisjon til å forhandle bilaterale avtaler med våre handelspartnere i og utenfor EU. Fellesforbundet vil derfor jobbe for andre økonomiske avtaler med EU og våre handelspartnere som ikke påtvinger oss nyliberale reformer og avståelse fra sjølråderett.

F-3124 Avd. 851 – Østfold Fagforening

EØS avtalen – regulering av EU selskaper på grensen

Fellesforbundet skal jobbe for at utenlandske selskaper reguleres på grensen etter Sveitsisk modell. Utenlandske selskaper fra EU skal betale depositum, registrere hvilke arbeidstagere som skal utføre arbeidet. Og søke etter folk på NAV før de bruker utenlandske arbeidstakere i utsatte bransjer og der arbeidsledigheten er høy.

Begrunnelse:

Selskaper fra EU-land som tar oppdrag i Sveits, må betale et depositum som et bevis på seriøsitet. EU-selskapene må dessuten levere en navneliste over de arbeiderne som skal jobbe i Sveits åtte dager før de ankommer. EU-selskapene må også tilby arbeid via sveitsisk arbeidsformidling først, dersom det er mer enn seks prosent arbeidsløshet i bransjen. Arbeidsløse i landet har altså forrang. Ordningene kalles «The Swiss flanking measures».

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2 (3), 7, 10, 16, 25, 37, 57, 108, 600, 850 og 851.

Forslagene kan deles inn i tre hovedkategorier:

- Forslag om at Fellesforbundet skal arbeide for å få sagt opp EØS-avtalen, og erstatte den med andre avtaler med EU
- Forslag om at Fellesforbundet skal arbeide for å ta arbeidsliv ut av EØS-avtalen, og kreve at avtalen sies opp om det ikke går
- Andre forslag som impliserer at Norge går ut av EØS

Representantskapets vurdering:

Landsmøtet 2019 vedtok en fyldig EØS-uttalelse, med inngående drøftinger av dilemmaer, fordeler og ulemper ved Norges tilknytning til EØS. Uttalelsen munnet ut i følgende krav:

«Fagbevegelsen må forlange en europapolitikk som har som mål å sikre både den beste markedsadgangen til Europa og det beste arbeidslivet i Europa. En god europapolitikk må bygge på en engasjert og kunnskapsrik debatt. Det er nå 25 år siden EØS-avtalen ble inngått. Nye generasjoner har kommet til, med nye forventninger og prioriteringer. Klimautfordringene stiller nye krav til internasjonalt samarbeid, samtidig som EU-samarbeidet har blitt dypere og omfatter et større mangfold av land enn for 25 år siden.

EØS-avtalen har skapt problemer i det norske arbeidsmarkedet. Det dreier seg både om konflikter mellom norske reguleringer og EØS-retten og om sosial dumping og lavlønnskonkurranse. Samtidig har avtalen sikret vårt eksportrettede næringsliv en full og forutsigbar markedsadgang til Europa. Brexit-prosessen i Storbritannia viser at det i dag neppe er et realistisk alternativ å reforhandle de grunnleggende elementene i EØS-avtalen.

Alternativet til EØS må derfor enten bygge på:

- WTO-regelverket og vår handelsavtale med EU fra 1973, som eventuelt kan utvikles til en handelsavtaleløsning tilsvarende avtalene EU har med Canada og Sveits, eller
- fullt medlemskap i EU.

Vi trenger også mer kunnskap om:

- norske myndigheters evne og mulighet til å påvirke utformingen av EUs regelverk/direktiver.
- norske myndigheter i tilstrekkelig grad utnytter mulighetene som ligger ved implementeringen, utformingen og praktisering av regelverket hvorvidt ESA og EFTA-domstolens kompetanse innenfor arbeidslivsområdet er en hensiktsmessig del av EØS-avtalen, eller om dette kan løses på en bedre måte.
- hvordan det organiserte arbeidslivet, tariffavtalenes betydning og tiltak mot sosial dumping og useriøsitet i Norge kan utvikles og styrkes med dagens EØS-avtale.

Fellesforbundet må derfor kreve at det gjennomføres en offentlig utredning om disse punktene, og som også viser hvilke alternativer vi har til dagens

EØS-avtale, som samtidig vil sikre våre bedrifter en full og forutsigbar markedsadgang til Europa.»

I etterkant av landsmøtet skrev forbundsledelsen brev til statsminister Erna Solberg, og ba om igangsetting av en slik offentlig utredning. Statsministeren svarte 13. mars 2020, med blankt avslag på kravet om utredning. Etter regjeringsskiftet høsten 2021 kom saken igjen på agendaen, og i mai 2022 nedsatte regjeringen et utvalg med følgende svært omfattende mandat:

«Et offentlig utvalg skal utrede erfaringene med EØS-avtalen og andre relevante avtaler med EU (EØS-samarbeidet) de siste ti år. Regjeringen ønsker at utredningen (heretter «EØS-utredningen») omfatter særlig følgende tema:

- Sentrale utviklingstrekk i EØS-samarbeidet de siste ti år.*
- Betydningen av det indre marked og annet samarbeid innen rammen av EØS-avtalen for norsk økonomi og næringsliv, herunder for utviklingen av norsk industri i det grønne skiftet.*
- Konsekvenser av EØS for norske borgere og norsk samfunnsliv, på bred basis.*
- En analyse av hvordan EØS-avtalen og fri bevegelse av arbeidskraft har påvirket det norske arbeidsmarkedet, den norske arbeidslivsmodellen og mulighetene for et anstendig arbeidsliv, inkludert spørsmål som sosial dumping og kabotasje i transportnæringen.*
- Handlingsrommet i EØS-samarbeidet, og hvordan dette kan utnyttes bedre, både hva gjelder norsk medvirkning når EUs politikk og regelverk utformes, i gjennomføringen av EØS-regelverk nasjonalt og gjennom ivaretagelse av nasjonale interesser innenfor gjennomførte EØS-regler. Utvalget vil her blant annet kunne se hen til de vurderingene som er gjort i rapporten «Departementenes EØS-arbeid», juni 2021. Utvalgets bes også drøfte reservasjonsretten.*
- En vurdering av kravet om EØS-relevans som grunnlag for å avgjøre hvilke deler av EUs regelverk som må inntas i EØS-avtalen, herunder blant annet EØS-komiteens rolle i den sammenheng.*
- En analyse av erfaringene med EØS-avtalen i et demokrati-perspektiv, inkludert spørsmål som i hvilken grad EØS-samarbeidet omfatter politiske beslutninger som tillå nasjonale myndigheter og i hvilken grad EØS-avtalen avgrenser Norges muligheter til å ha nasjonale særregler på ulike felter.*
- Juridiske og institusjonelle konsekvenser av EØS-samarbeidet, herunder utviklingstrekk med betydning for topilarsystemet i EØS, inkludert kostnader ved å opprettholde topilarsystemet. Utvalget bes blant annet om å drøfte utviklingen av EU-byråer og gi en vurdering av de ulike tilknytningsformene til EU-byråene.*

- En gjennomgang av fordeler og ulemper ved EØS-avtalens dynamiske karakter.
- EØS-samarbeidet som mulig plattform for utenriks- og sikkerhetspolitisk samarbeid med EU, særlig i lys av utviklingen i EU-samarbeidet etter Russlands krig mot Ukraina. Utvalget bør også drøfte graden av merverdi utover det transatlantiske og europeiske utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet Norge har i NATO.
- EØS-samarbeidets rolle i krisehåndtering og beredskap, herunder helseberedskap, inkludert avveininger mellom nasjonale kapasiteter og internasjonale samarbeidsløsninger som EØS-samarbeidet. Utvalget bør belyse erfaringene Norge gjorde med EØS-samarbeidet under covid-pandemien.
- EØS-samarbeidets betydning for å løse de globale klima- og miljøutfordringene, samt Norges muligheter til å stille strengere klima- og miljøkrav enn EU-regelverket krever. Utredningen bør også belyse i hvilken grad EØS-avtalen påvirker norske myndigheters muligheter til å oppfylle nasjonale målsetninger om å kutte utslipp raskt, for eksempel innen skogpolitikken.
- EØS-samarbeidets betydning for norsk energipolitikk og forsyningssikkerhet.
- EØS-samarbeidets rolle for bekjemping av grensekryssende kriminalitet
- En analyse av hvordan konkurranseregelverket og reglene som følger av EØS-avtalens bestemmelser om offentlige anbud virker i det norske samfunnet og politiske målsettinger reglene ev. kan komme i konflikt med.
- En gjennomgang av hvordan EØS påvirker norsk distriktpolitikk og lokaldemokrati (primær- og fylkeskommuner), inkludert mulighetene for å videreutvikle ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift.
- En vurdering av erfaringene Storbritannia, Sveits og Canada har fra sitt avtalebaserte samarbeid med EU.
- EØS-avtalens relevans for det nordiske samarbeidet og i hvilken grad nordisk samarbeid er avhengig av EØS-rammeverket.

Utvalget står fritt til å identifisere andre problemstillinger som er relevante for hovedoppdraget. Utredningen skal være poengtert, kortfattet og lett tilgjengelig også for ikke-spesialister. Den bør inneholde operative tilrådninger for hvordan norske myndigheter best kan ivareta norske interesser i samarbeidet med EU.»

Line Eldring, leder av Fellesforbundets samfunnspolitiske avdeling, er oppnevnt som leder av utvalget. Utvalget skal overlevere sin utredning innen 1. april 2024.

Representantskapets vurdering er at det er svært positivt at Fellesforbundet har fått gjennomslag for kravet om en offentlig utredning av Norges erfaringer med EØS. Dette skal selvsagt ikke forhindre forbundet fra å delta i de løpende debattene og prosessene om EØS-relaterte saker i perioden mens utredningen pågår.

Representantskapet viser til den pågående offentlige utredningen og innstiller på at det nå ikke skal tas stilling til forslagene om at Fellesforbundet skal endre sitt syn på Norges tilknytning til EU/EØS.

I-3125 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Det vises til den pågående offentlige utredningen, og tas nå ikke stilling til forslagene om at Fellesforbundet skal endre sitt syn på Norges tilknytning til EU/EØS.

7.6 Andre forslag om næringspolitikken

7.6.1 Lov om god handelsskikk

F-3126 Avd. 650 – Fellesforbundet

Lov om god handelsskikk må innføres i Norge, og industrien må også sikres muligheter for å kunne ha distribusjon av varene.

Konsentrasjonen av innkjøpsmakt, kontroll med distribusjon og etter hvert også helt eller delvis kontroll over produksjonen påvirker verdikjeden for mat og dagligvarer. Det blir merkevende for industrien og en rekke leverandører å få mulighet til å tilby sine produkter til oss som forbrukere når matmakten i så stor grad er samlet på kun tre dagligvarekjeder.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 650.

Forslagene dreier seg om at lov om god handelsskikk må innføres og at industrien må sikres muligheten til å ha distribusjonsleddet for varene.

Representantskapets vurdering:

Lov om god handelsskikk ble kunngjort 17.04 2020 og har virket siden 01.01 2021. Hovedhensikten med loven er at den skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivareta forbrukernes interesser ved å fremme redelighet, forutberegnelighet og lojalitet i kontraktsforhold mellom næringsdrivende i dagligvarebransjen.

Representantskapet er kjent med at dagligvarebransjen de siste årene har integrert seg bakover i verdikjeden, inkludert transport fra produsent eller oppkjøp av eller oppbygging av egne matprodusenter. Om industrien skal stå for varetransport gjennom leveranser til engros/detaljledd eller om engros/detaljledd henter varene hos produsent, vil være opp til partene og forhandlinger mellom disse. Representantskapet viser her til lovens intensjon om at den skal fremme redelighet, forutberegnelighet og lojalitet i kontraktsforhold mellom næringsdrivende i dagligvarebransjen.

I-3127 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget tiltres og anses dekket gjennom forbundsledelsens daglige arbeid.

7.6.2 Distriktpolitikk

F-3128 Avd. 118 – Hardanger-Sunnhordland

Distriktpolitikk.

Arbeide for ein meir desentralisert distriktpolitikk for å oppretthalda og utvikla distrikta. Dette spesielt med tanke på å sikre arbeidsplassar både for landbruk og industri, i det offentlege, skule og utdanning, infrastruktur og kommunikasjon ol.

Herunder synest me det er viktig at oppdrettsnæringa får rette insentiv for å oppretthalda og utvikla næringa vidare til fortsett å vera gode og trygge arbeidsplassar i Norge. Tenker særleg på grunnrenteskatten.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 118.

Forslaget inneholder å opprettholde aktivitet i distrikts-Norge med tanke på å opprettholde arbeidsplasser i landbruk og industri. Forslaget omhandler også oppdrett og grunnrenteskatt.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener at Norge må føre en industri- og næringspolitikk som tar hele landet i bruk. Dette legger grunnlaget for velferdsstaten og bidrar til mindre forskjeller. Alle næringer skal ha mulighet til å vokse fram i Norge. Delen om grunnrenteskatt i forslaget behandles under kapittel 7.8 - Skatte- og avgiftspolitikken.

I-3129 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget tiltres.

7.7 Bransjespesifikke næringspolitiske spørsmål

7.7.1 Samferdsel og bompenger

F-3130 **Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening**
Samferdsel
Nei til bompengefinansiering av alle veiprosjekt.

Begrunnelse:

Når staten bygger nye veier, blir størstedelen av kostnadene lempet over på brukerne, og i noen tilfeller faller dette svært uheldig ut. Dette rammer særlig de med lav lønn og andre utsatte svake grupper, noe som er usosialt, og dette burde tas over skatteseddelen.

F-3131 **Avd. 006 – Fellesforbundet**
Samferdsel
Nei til bompengefinansiering av alle veiprosjekt.

Begrunnelse:

Når staten bygger nye veier blir nå en langt større andel av kostnadene lempet over på bruker, og i noen tilfeller faller dette svært uheldig ut. Dette rammer særlig de med lav lønn og andre utsatte grupper, og dette burde tas over skatteseddelen.

F-3132 **Avd. 009 – Østre Agder**
Nei til bompengefinansiering av veier.

Begrunnelse: Alle skatter og avgifter må ha som hovedmål å sette og holde kapitalen i bevegelse slik at det opprettholdes, videreutvikles og skapes arbeidsplasser som sikrer målet om arbeid til alle. Bompengefinansiering er for mange av våre medlemmer bare en ekstraskatt som kommer på toppen av alle andre utgifter som rammer de som må bruke bil til og fra arbeidet samt at det rammer småbarnsfamilier som må frakte barn med bil til og fra barnehage, skole og fritidsaktiviteter.

F-3133 **Avd. 032 – Transport Nord**
Jobbe for mer midler til veinettet i Nord-Norge.

Fellesforbundet må jobbe for at det brukes mer midler til veinettet i Nord-Norge.

Spesielt E6 på strekningen Fauske – Bognes.

Begrunnelse: Veiene i store deler av Nord-Norge holder lav standard. Det er høy risiko for ulykker og stengte veier. Og det finnes få alternativer. Dette går utover flere av fellesforbundet sine medlemmer, men kanskje aller mest yrkessjåfører som tilbringer sin arbeidsdag på disse veiene. E6 på strekningen Fauske – Bognes peker seg spesielt ut da det er mange gamle og utdaterte tunneler som gang på gang har blitt nedprioritert i NTP.

F-3134 Avd. 650 – Fellesforbundet

Rettferdig beskatning av vei utbygging i Norge.

Bompenger rammer i dag skjevt både geografisk og sosialt.

Forbruker andel skal ikke være mer en max 50% av anleggskostnaden, og skal avsluttes når det enkelte veiprojekt er nedbetalt.

Innkrevning av bompenger skal driftes av det offentlige.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 6, 9, 32 og 650.

Forslagene omhandler Nei til bompengefinansiering av vegprosjekter, rettferdig beskatning av veiutbygging (bompengandel) og arbeide for mer midler til vegnettet i Nord-Norge.

Representantskapets vurdering:

Bruk av bompenger er og har vært – et omstridt tema i mange år. Det er ingen tvil om at bompenger utgjør en vesentlig kostand for mange, både privatpersoner som er avhengig av bil og også for næringstransport.

Bompenger har i hovedsak to funksjonsområder: Delvis finansiering av veg-/tunnel- og bro-prosjekter og som et trafikkregulerende tiltak i byer og bynære områder, der store deler av avgiften har gått til å styrke kollektivtransporten.

Reduksjon av bompenger har vært et av mange virkemidler for å gjøre det mer attraktivt å kjøre nullutslippskjøretøy. En fjerning av bompengene vil totalt sett bety at det må hentes inn ca. 13 milliarder i andre skatter og avgifter, og i byene blir det mindre attraktivt å reise kollektivt. Samtidig er det, som tidligere nevnt, en vesentlig utgift for mange og den har en svært usosial innretning.

Representantskapet anerkjenner likevel behovet for en viss bompengefinansiering eller brukerbetaling med sosial profil.

Det er et stort behov for mere midler til veinettet i Nord-Norge og i resten av landet. Skuffelsen var stor under behandlingen av vegsektoren i forrige statsbudsjett da flere store og viktige vegprosjekter ble stoppet av regjeringen. Nord-Norge er en landsdel med særlige utfordringer knyttet til værforhold – store avstander og få – om ingen – omkjøringsmuligheter dersom de mest utsatte veiene blir stengt for kortere eller lengre perioder. Den dårlige vegstandarden er også utfordrende for viktige næringer, og en stor belastning for sjåførene som har vegen som sin arbeidsplass.

I-3135 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslagene om fjerning av bompenger tiltres ikke.

Intensjonen i øvrige forslag tiltres.

7.7.2 Forsvar og forsvarsindustri

F-3136 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Forsvar

Forsvarsbudsjettet må opp på 2% av BNP.

Begrunnelse:

Dette for å sikre et godt og troverdig Forsvar, og rammevilkår for vår forsvarsindustri.

F-3137 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret

F-3138 Avd. 006 – Fellesforbundet

Fellesforbundet må arbeide aktivt for at det Norske forsvaret utvikler og produserer strategisk forsvarsmateriell i Norge.

Begrunnelse:

Det Norske forsvaret har i samarbeid med industrien, over tid utviklet løsninger som har vist seg meget konkurransedyktige internasjonalt. Det er av stor betydning for industrien at dette nasjonale samarbeidet fortsetter. Samarbeidet gir det Norske forsvaret mulighet til å utvikle og ta i bruk teknologi som er spesielt godt egnet for Norske forhold, og som hevder seg godt internasjonalt.

F-3139 Avd. 006 – Fellesforbundet

Norge må oppfylle minimum 2,5% av BNP til forsvars budsjettet.

Begrunnelse:

Det forventes at alle land tilsluttet NATO bidrar med minst 2% BNP.

F-3140 Avd. 006 – Fellesforbundet

Gjenkjøp

Det er en forutsetning for norsk forsvarsindustri at det legges vekt på å få gode gjenkjøpsavtaler i forbindelse med kjøp av forsvarsmateriell fra utlandet – en praksis som med noen få unntak gjelder i alle andre land.

Begrunnelse:

Når det norske forsvaret gjør store investeringer gjennom utenlandske leverandører, binder dette opp store deler av forsvarsbudsjettet, og kjøp fra nasjonale leverandører begrenses. For å sikre forsvarsleveranser som er godt tilpasset norske forhold og en leve- og konkurransedyktig norsk forsvarsindustri, understrekes viktigheten av norsk deltakelse i slike programmer. Gode gjenkjøpsavtaler bidrar til dette.

F-3141 Avd. 006 – Fellesforbundet

Eksport

Forutsigbarhet i eksportregelverket for forsvarsmateriell og praktiseringen av dette er en viktig rammebetingelse for norsk forsvarsindustri.

Begrunnelse:

Dette har med gode og forutsatte rammebetingelser for Norsk forsvarsindustri å gjøre.

F-3142 Avd. 006 – Fellesforbundet

Fellesforbundet må arbeide aktivt for og beskyttelse av Norges grunnleggende sikkerhets interesser i forbindelse med produksjon, teknologi, utvikling og materiale.

Begrunnelse:

Det er nødvendig for beskyttelse av Norges sikkerhetsinteresser å ha en konkurransedyktig forsvars industri innenfor visse strategiske områder til Norsk forsvarsindustri, dersom de skal være en foretrukken strategisk partner for forsvaret. Verftsindustrien får oppdrag for forsvaret. Man ser en urolig verden med krig i Europa, slik at det er viktigere enn noen gang å sikre sitt land og være i stand til å klare seg selv i krisetider.

F-3143 Avd. 007 – Vestfold

Forsvarsmateriell

Fellesforbundet må arbeide aktivt for at det Norske forsvaret utvikler og produserer strategisk forsvarsmateriell i Norge.

Begrunnelse:

Det norske forsvaret har over tid samarbeidet med industrien for å utvikle løsninger som har vist seg å være meget konkurransedyktige internasjonalt. Det er av stor betydning for industrien at dette samarbeidet fortsetter. Samarbeidet gir det norske forsvaret mulighet til å utvikle og ta i bruk teknologi som er spesielt godt egnet for norske forhold, og som hevder seg internasjonalt.

F-3144 Avd. 007 – Vestfold

Privatisering

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den forrige regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-3145 Avd. 023 – Raufoss Jern og Metall

Forsvarsindustri

Det er meget viktig at vi opprettholder statlig eierskap, og at det gis langtidskontrakter til forsvarsindustrien. Dette er for å styrke og verne om fremtiden til oss selv og våre allierte og for å forsvare våre demokratier.

Forsvarsindustrien bidrar sterkt til verdiskapning, både direkte og indirekte i sivil sektor, og må derfor ha nok kraft til å sikre arbeidsplasser, og for å forsyne landet vårt og våre allierte med forsvarsmateriell.

I fremtiden må vi sikre gjenkjøpsavtaler som skaper samarbeid og økonomisk trygghet, som igjen vil gi ringvirkninger langt utenfor våre landegrenser.

Den geopolitiske situasjonen viser at et sterkt NATO-samarbeid er viktig for både forsvarsindustrien og den nasjonale sikkerheten.

Vedlikehold av forsvarsmateriell og utstyr må ikke settes ut på anbud, men fortsatt utføres av forswarets egne verksteder.

F-3146 Avd. 043 – Øvre Buskerud fagforening

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forswarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forswarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forswarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-3147 Avd. 050 – Vestfold Nord

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forswarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forswarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forswarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2 (2), 6 (5), 7 (2), 23, 43 og 50.

Forslagene tar til orde for å øke forsvarsbudsjettets andel av bruttonasjonalproduktet, hindre privatisering av vedlikeholdet i forsvaret, sikre at det fortsatt produseres strategisk forsvarsmateriell i Norge, at det er forutsigbarhet i eksportregelverket, at det er gjenkjøpsavtaler ved innkjøp av utenlandskprodusert materiell og om statlig eierskap i forsvarsindustrien.

Representantskapets vurdering:

Forswarets operative evne er avhengig av økte økonomiske ressurser for å kunne ivareta våre nasjonale interesser. Dagens sikkerhetspolitiske situasjon med annektering av Krim og invasjonen av Ukraina, har vist betydningen av behovet for et sterkt forsvar.

Flere forslag viser til 2 prosent målet, der 2 prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP) skal avsettes og brukes til forsvarsformål. Et forslag er at målet bør økes til minimum 2,5 prosent BNP.

Representantskapet mener at det av sikkerhets- og beredskapshensyn er viktig at Forsvaret bidrar til høy selvforsyningsgrad både når det gjelder produksjon av forsvarsmateriell i Norge og vedlikehold av materiell i Forsvarets egenregi. Der det er nødvendig med langsiktige vedlikeholdsavtaler, forutsetter representantskapet at slike kontrakter inngås i et samarbeid mellom partene i Forsvaret.

Representantskapet mener at Forsvaret av hensyn til behovet for å ivareta vesentlige nasjonale sikkerhetsinteresser og Forsvarets behov, skal anskaffe forsvarsmateriell og systemer fra norsk forsvarsindustri når den kan utvikle og levere løsninger som møter Forsvarets behov på en hensiktsmessig og kosteffektiv måte.

Forsvarsindustrien må også kunne omsette sine produkter til land som er godkjente av norske myndigheter. Representantskapet mener norsk forsvarsindustri skal kunne konkurrere på likeverdige vilkår og at det innenfor rammen av NATO praktiseres et felles regelverk og en felles norm for sluttbrukerdokumentasjon ved kjøp og salg av forsvarsmateriell.

Representantskapet mener at ved forsvarsanskaffelser fra utenlandet må norske myndigheter sikre forpliktende industri- og samarbeidsavtaler i form av gjenkjøp som bidrar til nasjonal verdiskaping, utvikling og teknologioverføring.

Forslag som omfatter statlig eierskap i forsvarsindustrien behandles under I-3020 (7.2.1 Statlig eierskap).

I-3148 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslaget om å øke forsvarsbudsjettets andel til minimum 2,5 prosent av BNP tiltres ikke.

Intensjonen i øvrige forslag tiltres.

7.7.3 Byggfag

F-3149 Avd. 012 – Fellesforbundet

Lovregulering av rørleggerfaget

I kampen mot en useriøs byggebransjen må det innføres lovregulering av rørleggerfaget. I dag er det ingen krav om en formell utdanning for å kalle seg rørlegger. Det vil si at i utgangspunktet hvem som helst kan starte en rørleggerbedrift. Fram til 1997 var det i krav om autorisasjon for å drive rørleggerbedrift Norge, men denne ordningen ble opphevet da byggebransjen måtte tilpasse seg EUs konkurranseregler.

I Danmark, som er en del av EU, ble det innført en autorisasjonsordning for installasjoner av EL og VVS i 2019.

I 2020 ble det gitt flere innspill til Byggkvalitetsutvalgets høringsforslag om forsvarlig byggekvalitet. Her var Rørentreprenørene i Norge klare på at forlaget om lovregulering av rørleggerfaget i større grad vil sikre at installasjoner i bygg utføres av kvalifiserte utøvere på lik linje med elektro og heis.

Fellesforbundet må bidra i prosessen med å få på plass en lovregulering av rørleggerfaget.

F-3150 Avd. 600 – Bygningsarbeidernes fagforening

Lovregulering av rørleggerfaget

For å drive rørleggervirksomhet i Norge måtte en ha autorisasjon, fram til 1997. Som et ledd i tilpassingen til EUs konkurranseregler ble denne fjernet. I senere tid har debatten om lovregulering dukket opp igjen. I EU-landet Danmark ble en slik autorisasjonsordning for installasjoner for EL og VVS innført i 2019.

I 2020 ble det gitt en rekke innspill på Byggkvalitetutvalgets høringsforslag om forsvarlig byggekvalitet. Her var Foreningen for Ventilasjon, Kulde og Energi (VKE) og Rørentreprenørene Norge krystallklare på at forslaget om lovregulerte yrker vil gi et kvalitetsløft både for deres bransjer og sluttproduktet.

Bygningsarbeidernes fagforening oppfordrer Fellesforbundet til å bidra med full tyngde i prosessen opp mot arbeidsgivere og myndigheter for å få en slik ordning på plass.

F-3151 Avd. 747 – Unionen Fagforening

Lovregulering av rørleggerfaget

For å drive rørleggervirksomhet i Norge måtte en ha autorisasjon fram til 1997. Som et ledd i tilpassingen til EUs konkurranseregler ble denne fjernet. I senere tid har debatten om lovregulering dukket opp igjen. I EU-landet Danmark ble en slik autorisasjonsordning for installasjoner for EL og VVS innført i 2019.

I 2020 ble det gitt en rekke innspill på Byggkvalitetutvalgets høringsforslag om forsvarlig byggekvalitet. Her var Foreningen for Ventilasjon, Kulde og Energi (VKE) og Rørentreprenørene Norge krystallklare på at forslaget om lovregulerte yrker vil gi et kvalitetsløft både for deres bransjer og sluttproduktet.

Fellesforbundet skal jobbe for:

I samarbeid med arbeidsgivere og myndigheter, jobbe for å få en lovregulering av rørleggerfaget på plass

F-3152 Avd. 762 – Rørleggernes forening og målekantor

Lovregulering av rørleggerfaget

I kampen mot en useriøs byggebransjen må det innføres lovregulering av rørleggerfaget. I dag er det ingen krav om en formell utdanning for å kalle seg

rørlegger. Det vil si at i utgangspunktet hvem som helst kan starte en rørleggerbedrift. Fram til 1997 var det krav om autorisasjon for å drive rørleggerbedrift Norge, men denne ordningen ble opphevet da byggebransjen måtte tilpasse seg EUs konkurranseregler.

I Danmark, som er en del av EU, ble det innført en autorisasjonsordning for installasjoner av EL og VVS i 2019.

I 2020 ble det gitt flere innspill til Byggkvalitetsutvalgets høringsforslag om forsvarlig byggekvalitet. Her var Rørentreprenørene i Norge klare på at forlaget om lovregulering av rørleggerfaget i større grad vil sikre at installasjoner i bygg utføres av kvalifiserte utøvere på lik linje med elektro og heis.

Fellesforbundet avdeling 762 Rørleggernes forening mener at Fellesforbundet må bidra i prosessen med å få på plass en lovregulering av rørleggerfaget.

F-3153 Avd. 765 – Trondheim

Lovregulering av rørleggerfaget

I kampen mot en useriøs bygge bransje må det innføres lovregulering av rørleggerfaget. I dag er det ingen krav om en formell utdanning for å kalle seg rørlegger. Det vil si at i utgangspunktet hvem som helst kan starte en rørleggerbedrift. Fram til 1997 var det i krav om autorisasjon for å drive rørleggerbedrift Norge, men denne ordningen ble opphevet da bygge bransjen måtte tilpasse seg EUs konkurranseregler.

I Danmark, som er en del av EU, ble det innført en autorisasjonsordning for installasjoner av EL og VVS i 2019.

I 2020 ble det gitt flere innspill til Byggkvalitetsutvalgets høringsforslag om forsvarlig byggekvalitet. Her var Rørentreprenørene i Norge klare på at forlaget om lovregulering av rørleggerfaget i større grad vil sikre at installasjoner i bygg utføres av kvalifiserte utøvere på lik linje med elektro og heis.

Fellesforbundet avdeling 762 Rørleggernes forening mener at Fellesforbundet må bidra i prosessen med å få på plass en lovregulering av rørleggerfaget.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 12, 600, 747, 762 og 765.

Forslagene omhandler lovregulering av rørleggerfaget.

Representantskapets vurdering:

Når det gjelder spørsmålet om lovregulering av rørleggerfaget som foreslått fra flere avdelinger som organiserer byggfag, vises det til pågående arbeid. Fellesforbundet og Rørentreprenørene som organiserer rørleggerbedriftene har gjennom en lengre periode jobbet tett mot myndighetene for å få på plass slik lovregulering. Det vil innebære at kun autoriserte rørleggere med fagbrev får utføre rørleggerarbeid i privatmarkedet, både som underleverandør i entrepriser og det som typisk går under kategorien ROT (rehabilitering,

oppussing og tilbygg). Det har vært kontakt med DSB og Direktoratet for byggekvallitet, der sistnevnte er naturlig ansvarlig myndighetsorgan.

En forskrift som skal ha hjemmel i Plan- og bygningsloven er utferdiget, men den trenger politisk behandling. Fellesforbundet er i dialog med flere departementer og stortingskomiteen for å sikre progresjon. Lovregulering vil være et viktig skritt mot å styrke faget og bransjen med tanke på HMS og kvaliteten i arbeidet. Det vises til at flere av våre naboland som Danmark allerede har slik lovregulering på plass. Representantskapet anser derfor forslaget ivare tatt i forbundsledelsens daglige arbeid.

I-3154 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene tiltres og anses dekket av forbundsledelsens daglige arbeid.

7.8 Skatte- og avgiftspolitikken

7.8.1 Inntektsfradrag for fagforeningskontingent

F-3155 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Skattefradrag av fagforeningskontingenten
Innføre fullt skattefradrag på fagforeningskontingenten.

Begrunnelse:

Organisasjonsgraden i Norge er synkende. Vi er helt avhengig av å ha en høy organisasjonsgrad for å ha en sterk posisjon i arbeidslivet. For å beholde og styrke den påvirkningskraften vi trenger for å få igjennom saker vi mener er viktige og for å forsvare tariffavtalene er det viktig med mange medlemmer. At man får fullt fradrag på fagforeningskontingenten kan bidra til at flere melder seg inn i forbundet. Det vil bety at forsikringene man får gjennom medlemskapet blir gratis som vil gjøre det mer attraktivt å bli medlem.

F-3156 Avd. 007 – Vestfold

Skattefradrag på fagforeningskontingent

Fellesforbundet skal jobbe for å innføre fullt skattefradrag på fagforeningskontingenten.

Begrunnelse:

Organisasjonsgraden i Norge er synkende. Vi er helt avhengig av å ha en høy organisasjonsgrad for å ha en sterk posisjon i arbeidslivet. For å beholde og styrke den påvirkningskraften vi trenger for å få igjennom saker vi mener er viktige, og for å forsvare tariffavtalene, er det viktig med mange medlemmer. At man får fullt fradrag på fagforeningskontingenten kan bidra til at flere melder seg inn i forbundet. Det vil bety at forsikringene man får gjennom medlemskapet blir gratis, som vil gjøre det mer attraktivt å bli medlem.

F-3157 Avd. 008 – Telemark

Innføre fullt skattefradrag på fagforeningskontingenten.

Begrunnelse:

Organisasjonsgraden i Norge er synkende. Vi er helt avhengig av å en høy organisasjonsgrad for å ha en sterk posisjon i arbeidslivet. For å beholde og styrke den påvirkningskraften vi trenger for å få igjennom saker vi mener er viktige og for å forsvare tariffavtalene er det viktig med mange medlemmer. At man får fullt fradrag på fagforeningskontingenten kan bidra til at flere melder seg inn i forbundet. Det vil bety at forsikringene man får gjennom medlemskapet blir gratis som vil gjøre det mer attraktivt å bli medlem.

F-3158 Avd. 011 – Vestnorsk Transportarbeiderforening

Skattefradraget

Fellesforbundet skal arbeide for å øke skattefradraget for å være fagorganisert i fagforbund med instillingsrett

F-3159 Avd. 022 – Viken

Kontingent fradrag:

Fellesforbundet skal i kommende landsmøteperiode arbeide for ei styrking av skattefradraget på medlemskontingenten. Skattefradraget skal kunn gjelde for medlemmer i forening med innstillingsrett.

F-3160 Avd. 036 – Sogn og Fjordane Transportarbeiderforening

Kontingent fradrag:

Fellesforbundet skal i kommende landsmøteperiode arbeide for ei styrking av skattefradraget på medlemskontingenten. Skattefradraget skal kunn gjelde for medlemmer i forening med instillingsrett.

F-3161 Avd. 039 – Industri & Service Telemark

Fortsette økningen av fagforeningsfradraget

Forslag:

Fellesforbundet må fortsette arbeide politisk for fortsatt økning av fagforeningsfradraget.

Begrunnelse:

Kontingenten er ofte en problemstilling når man skal organisere en del arbeidstakere og det økte fradraget har vært nyttig argumentasjon når man er ute og organiserer. Dette fradraget må forbundet fortsette å arbeide hardt for å øke ytterligere. Dette gir reduksjoner på kontingent som ikke går ut over forbundets økonomi og bør derfor fortsatt ha høy prioritet.

F-3162 Avd. 670 – Fellesforbundet

Skattefradrag for fagforeningskontingent.

Forslag: Fellesforbundet skal jobbe for å innføre fullt skattefradrag på fagforeningskontingenten.

Begrunnelse:

Organisasjonsgraden i Norge er synkende. Vi er helt avhengig av å en høy

organisasjonsgrad for å ha en sterk posisjon i arbeidslivet. For å beholde og styrke den påvirkningskraften vi trenger for å få igjennom saker vi mener er viktige og for å forsvare tariffavtalene er det viktig med mange medlemmer. At man får fullt fradrag på fagforeningskontingenten kan bidra til at flere melder seg inn i forbundet. Det vil bety at forsikringene man får gjennom medlemskapet blir gratis som vil gjøre det mer attraktivt å bli medlem.

F-3163 Avd. 851 – Østfold Fagforening

Fullt fradrag på fagforeningskontingenten

Fellesforbundet skal jobbe for at det innføres fullt fradrag for fagforeningskontingenten

Begrunnelse:

Det er ingen grunn til at man skal ha fradrag bare for deler av innbetalt kontingent. Dersom det er slik at myndighetene vil anerkjenne det organiserte arbeidslivet, er dette et lite bidrag i denne sammenhengen.

Arbeidsgiversiden har fullt fradrag for sin kontingent, ingen grunn til at det også skal gjelde organiserte arbeidere.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 7, 8, 11, 22, 36, 39, 670 og 851.

Forslagene går ut på at det skal innføres fullt skattefradrag for fagforeningskontingenten, eller at forbundet skal jobbe med å styrke fradragsmulighetene. I tillegg er det forslag om at dette kun skal gjelde fagforeninger med innstillingsrett.

Representantskapets vurdering:

Frادrag for innbetalt fagforeningskontingent gis for kontingent til arbeidstaker-organisasjoner og Norges Fiskarlag, og for kontingent til landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon (inkludert Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget).

Representantskapet viser til at foreningsfradraget sto stille på 3 850 i alle åtte årene under Solberg-regjeringen, og ble av Støre-regjeringen hevet til 5800 kroner for inntektsåret 2022. For inntektsåret 2023 skal arbeidstakere kunne trekke fra inntil 7 700 kroner for kontingenten.

Representantskapet viser til Fellesforbundets prinsippprogrammets kapittel 3.10 avsnitt 103 der det framkommer følgende om fradrag for kontingent: I beregning av nettoskattene må alle faktiske utgifter til inntektservervelse kunne trekkes fra. Også utgifter til fagforeningskontingent må i sin helhet være fradragsberettiget.

For forslagene til å innskrenke retten for fullt fradrag for kontingent til fagforeninger med innstillingsrett (minst 10 000 medlemmer) viser Representantskapet til at det er forbund i LO-familien som ikke har så mange medlemmer og at ordningen også omfatter bonde- og fiskeriorganisasjonene.

I-3164 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene for fullt skattefradrag for fagforeningskontingenten tiltres og anses dekket i prinsippprogrammet kapitel 3.10 avsnitt 103.

Forslagene om at fullt skattefradrag skal være forbeholdt fagforeninger med innstillingsrett tiltres ikke.

7.8.2 Inntektsfradrag for arbeidsreiser

F-3165 Avd. 001 – Oslo-Akershus

Beskatning av dagdietter ved reise utenfor arbeidsgiver fjernes.

Begrunnelse:

Fellesforbundet må jobbe for at myndighetene og skattedirektoratet fjerner beskatningen av dagdiettene ved reiser utenfor arbeidsgiver. Etter at beskatningen ble innført for noen år siden av forrige regjering har dette blitt bortimot umulig å følge opp for de som har reiseoppdrag som del av sitt ordinære arbeid. Dette systemet har blitt en blanding av skattbare og ikke skattbare diettsatser som er veldig vanskelig å følge med på for den enkelte arbeidstaker.

F-3166 Avd. 006 – Fellesforbundet

Beskatning av dagdietter ved reise utenfor arbeidsgiver fjernes.

Begrunnelse:

Fellesforbundet må jobbe for at myndighetene og skattedirektoratet fjerner beskatningen av dagdiettene ved reiser utenfor arbeidsgiver. Etter at beskatningen ble innført for noen år siden av forrige regjering har dette blitt bortimot umulig å følge opp for de som har reiseoppdrag som del av sitt ordinære arbeid. Dette systemet har blitt en blanding av skattbare og ikke skattbare diettsatser som er veldig vanskelig å følge med på for den enkelte arbeidstaker.

F-3167 Avd. 009 – Østre Agder

Fellesforbundet skal arbeide for at en får skattefradrag for alle reelle reisekostnader (bom, ferje, bilkostnader, kollektiv transport og så videre) til og fra jobb og hjemsted.

Begrunnelse:

Selv med korte reiseavstander kan arbeidstakere ha betydelige reisekostnader grunnet eksempelvis ferje, bomstasjoner og så videre.

F-3168 Avd. 011 – Vestnorsk Transportarbeiderforening

Auke skattefri diett

Fellesforbundet skal arbeide for ei dobling av den skattefrie dietten allerede i kommende lønsoppgjør

Begrunnelse

Med den kraftige prisauken vi har rundt oss, så rekk ikkje dagens skattefrie diett særleg langt. Sjølv om dietten kun er meint å dekke utgifter over det ein måtte ha dersom ein var heime, så vert avviket frå faktiske ekstraavgifter til det ein får i diett stor. Matvareprisane aukar og utsalgssteder for ferdigmat får i tillegg stor auke i utgifter på grunn av høge straumpriser.

F-3169 Avd. 022 – Viken

Øke skattefrie diett:

Med den kraftige prisauken vi har rundt oss, så rekk ikkje dagens skattefrie diett særleg langt. Sjølv om dietten kun er meint å dekke utgifter over det ein måtte ha dersom ein var heime, så vert avviket frå faktiske ekstraavgifter til det ein får i diett stor. Matvareprisane aukar og utsalgssteder for ferdigmat får i tillegg stor auke i utgifter på grunn av høge straumpriser. Vi ber derfor Landsmøtet fatte vedtak som seier at Fellesforbundet skal arbeide for ei dobling av den skattefrie dietten allerede i kommande lønsoppgjør

F-3170 Avd. 032 – Transport Nord

Øke skattefrie diett

Med den kraftige prisøkningen er det naturleg at skattefrie diett også må økes.

Begrunnelse:

Når prisene på mat øker, må også den skattefrie dietten følge denne utviklingen.

F-3171 Avd. 036 – Sogn og Fjordane Transportarbeiderforening

Øke skattefrie diett:

Med den kraftige prisauken vi har rundt oss, så rekk ikkje dagens skattefrie diett særleg langt. Sjølv om dietten kun er meint å dekke utgifter over det ein måtte ha dersom ein var heime, så vert avviket frå faktiske ekstraavgifter til det ein får i diett stor. Matvareprisane aukar og utsalgssteder for ferdigmat får i tillegg stor auke i utgifter på grunn av høge straumpriser. Vi ber derfor Landsmøtet fatte vedtak som seier at Fellesforbundet skal arbeide for ei dobling av den skattefrie dietten allerede i kommande lønsoppgjør.

F-3172 Avd. 103 – Ringsaker

Beskatning av dagdietter ved reise utenfor bedriften fjernes

Fellesforbundet må jobbe for at myndighetene og skattedirektoratet fjerner beskatningen av dagdiettene ved reiser utenfor bedriften. Etter at beskatningen ble innført for noen år siden av den forrige regjeringen, hardette blitt bortimot umulig å følge opp for de som har reiseoppdrag som del av sitt ordinære arbeid. Dette systemet har blitt en blanding av skattbare og ikke skattbare diettsatser som er veldig vanskelig å følge med på for den enkelte arbeidstaker.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 1, 6, 9, 11, 22, 32, 36 og 103.

Forslagene knyttet til fradrag for arbeidsreiser går på at man skal øke den skattefrie dietten, at skatt på dagdietter ved reise utenfor arbeidsgiver fjernes, samt forslag knyttet til skattefradrag for alle reelle reisekostnader.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet viser til at dagdiett er en utgiftsgodtgjørelse som du som arbeidstaker får av arbeidsgiver. Dagdietten skal dekke utgifter du har til kost (diett) når du er på dagsreise på oppdrag for en arbeidsgiver. Dagdiett varierer med lengde på oppdraget, der 6-12 timer har en sats mens dagdiett over 12 timer har en annen sats. I tillegg er det en egen døgndiett for langtransportsjåfører.

Historisk sett har statens diettsatser for diett blitt lagt til grunn for hva som skal være et høvelig grunnlag for hvor stor den sjablongmessige utgiftsgodtgjørelsen skal være. Disse satsene var skattefrie og ble forhandlet fram av hovedsammenslutningene i staten på den ene siden og det departementet som representerte staten som arbeidsgiver på den andre siden.

Under Solberg-regjeringen valgte man å la skattedirektoratet innføre egne satser for diett. Disse ligger gjennomgående lavere enn satsene man har framforhandlet i staten. Dersom bedriften følger statens satser, vil differansen mellom statens og skattedirektoratets satser utløse skatteplikt. Det overskytende beløpet blir da betraktet som lønn. Har man framforhandlet bedre ordninger enn det skattedirektoratet mener skal legges til grunn, skattegges differansen. Skattedirektoratets satser revideres årlig, men i forbindelse med revidert budsjett for 2023 valgte regjeringen å øke skattefrie diettgodtgjørelser for overnatting på brakke og døgndietten for langtransportsjåfører.

Representantskapet er av den oppfatning at endringene som ble innført under Solbergregjeringen er smålige tiltak som rammer arbeidstakere, og at man går tilbake til å bruke Statens satser for å dekke opp for utgiftsgodtgjørelsen.

For forslaget om at arbeidstakere skal ha skattefradrag for alle reelle reisekostnader, viser representantskapet til prinsippprogrammets kapitel 3.10 avsnitt 103:

"Inntektsskatten må bestå av både brutto- og nettoskatter. I beregning av nettoskattene må alle faktiske utgifter til inntektservervelse kunne trekkes fra. Utgifter til arbeidsreise, godkjent yrkesopplæring, merutgifter ved å bo borte fra hjemmet o.l. må kunne trekkes fra."

I-3173 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonene i forslagene om å fjerne skatt på diett og å få fradrag for alle reelle reisekostnader, tiltres og anses dekket av prinsippprogrammets kapitel 3.10 avsnitt 103.

7.8.3 Andre forslag om skatte- og avgiftspolitikken

F-3174 Avd. 002 – Fredrikstad Fagforening

Fellesforbundet må jobbe for økt beskatning på bolig nr. 2, og at denne skatteprosenten øker for hver ekstra bolig en eier.

Begrunnelse:

Slik det er i Norge i dag, er det blitt veldig lukrativt å investere i eiendom og boliger. Noe som også er med på å presse prisene opp i folkerike områder. Ved å gjøre det mindre lukrativt å eie flere boliger, vil det være bra for et opphetet marked, og etter hvert også gjøre det lettere for førstegangsetablerere og andre som i dag har problemer med å komme seg inn på boligmarkedet å få seg egen bolig.

Samtidig er det heller ikke et sunnhetstegn at det er mer vilje til å satse og investere i et boligmarked enn i selskaper og bedrifter, som skaper arbeidsplasser.

F-3175 Avd. 011 – Vestnorsk Transportarbeiderforening

Skatteflyktninger

Fellesforbundet skal jobbe for å hindre skatteflyktninger å flytte sine formuer ut av landet. En økonomisk hindring av forflytting av verdier basert på prosent satser av formue f.eks.

F-3176 Avd. 044 – Sandnes & Omegn

Beskatning bompenger

Få bort beskatningen av refusjon for bompengeutlegg. Det finnes arbeidstakere som har utgifter i størrelsesorden 6000 kr pr mnd. for bla. kjøring gjennom undersjøiske tunneller, urettferdig at det blir trukket skatt på refusjonen de får, spesielt når FOB'n sier at bompenger skal refunderes i sin helhet av bedriften.

F-3177 Avd. 057 – Nord Rogaland

BSU.

Fra 1. januar 2023 ble rentene fra skattefradraget for BSU-sparing halvert fra 20% til 10%.

Nå som det allerede er et vanskelig boligmarked for nyetablerere å komme inn i, så er behovet for egen sparing enda større. En må få tilbake BSU-sparingen med det skattefradraget som var (20%) og i tillegg at rammen for samlet sparing heves utover de kr.300 000 som er nå.

F-3178 Avd. 065 – Fellesforbundet

Skatt på behandlingsutgifter som for eksempel fysioterapi, ergoterapi, det vil si behandlinger godkjent av myndighetene som arbeidsgiver gir støtte til bør gjøres skattefri for arbeidstakere.

F-3179 Avd. 091 – Jæren

BSU-skattefradraget må opp igjen/reversere siste endring. Ungdommen må fortsatt oppfordres til å legge seg opp egenkapital til eget boligkjøp. Skattefradraget bør være en ekstra gulrot.

F-3180 Avd. 103 – Ringsaker

ROT-fradrag - Fradrag for håndverkstjenester i private hjem.

ROT-fradraget (Renovering, Ombyggnad, Tillbyggnad) kan være et effektivt virkemiddel for å stimulere til aktivitet i en lavkonjunktur, og som et virkemiddel mot skatte- og avgiftsunndragelser.

ROT-fradraget kan for eksempel ha følgende innretning:

Fradraget gis for arbeidskostnader, inklusive merverdiavgift, men eksklusive material- og reisekostnader. Skattereduksjonen er 50 pst. av arbeidskostnadene når oppdragstaker er et foretak. Er arbeidet utført av en ansatt privatperson, tilsvarer fradraget det kjøper skal betale i arbeidsgiveravgift. Dette skjer ved at kjøper slipper å innbetale avgiften.

Et ROT-fradrag vil kanskje komplisere skattesystemet, og kan muligens være en administrativt krevende ordning som forutsetter et detaljert regelverk. Nødvendig kontroll vil legge beslag på ressurser som kunne vært benyttet til annet kontrollarbeid, blant annet for å avdekke skatteunndragelser. Det er et av flere momenter som må legges til grunn.

I Norge har vi et stort behov for håndverkstjenester i framtida. Ikke minst med tanke på ENØK-tiltak/utbedringer i den private boligmasse. For å stimulere til etterisolering og andre tiltak for norske boliger som er energibesparende og klimavennlige, kan et slikt ROT-fradrag ha en positiv effekt.

Hva provenyeffekten (inntekter/overskudd fra salg) vil være, avhenger naturlig nok av ROT-fradragets innretning.

Med bakgrunn i ovennevnte, bes Fellesforbundets administrasjon om å utrede modeller for et ROT-fradrag, der tanken er å innføre dette som et nærings- og klimapolitisk tiltak.

F-3181 Avd. 118 – Hardanger-Sunnhordland

Næringspolitikk:

Fellesforbundet må jobbe for at grunnrenteskatten innen havbruk må være investerings nøytral, slik at det ikke får negative ringverknader på investeringer, arbeidsplasser, nærmiljø og bedrifter langs heile kysten.

F-3182 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Bort med mulighet til å eie så mange boliger en vil uten at skattesatsen økes. Det må innføres litt mer skatt på bolig 2 og 3. Enda høyere beskatning for boenhet nr. 5-9. Mye høyere beskatning fra og med boenhet nr. 10. Dette vil gi lavere økonomisk fortjeneste for boligmagnater og kanskje 'frigjøre' flere boliger til det private markedet.

F-3183 Avd. 176 – Dalane Fagforening

Endringer i BSU

En må få tilbake BSU-sparingen med det skattefradraget som var (20%) og i tillegg at rammen for samlet sparing heves utover de kr.300 000 som er nå. Fra 1. januar 2023 ble rentene fra skattefradraget for BSU-sparing halvert fra 20% til 10%.

Ungdommene må fortsatt oppfordres til å legge seg opp egenkapital til eget boligkjøp. Nå som det allerede er et vanskelig boligmarked for nyetablerere å komme inn i, så er behovet for egen sparing enda større.

F-3184 Avd. 266 – Hordaland Hotell og Restaurant

Merverdiavgift: Momssatser (overnattingsmoms, serveringsmoms)

Avdeling 266 mener næringsmidler må behandles likt når det gjelder merverdiavgift, uavhengig av restaurantens eller serveringsstedets innretning. Det vil sikre like konkurransevilkår for aktører innen matsalg, og samtidig forenkle avgiftssystemet for både næringsliv og forbruker i hotellbransjen.

Argumentasjon:

Norges serveringsmoms er unik i negativ forstand. Gjester som spiser på restaurant, betaler 25 prosent merverdiavgift. Gjester som i stedet velger å ta maten med seg, betaler 15 prosent merverdiavgift. Dette momsskillet ble innført i 2001. Svært mange er opptatt av sunn og hjemmelaget mat med lokale, gode råvarer mener det er et paradoks at skatten på kokkelaget mat er betraktelig høyere enn på hurtigmat fra bensinstasjoner og hurtigmat-kiosker.

En del overnattingssteder tilbyr tilleggstjenester som etter sin art ikke er omfattet av merverdiavgiftsloven, typisk adgang til svømmebasseng eller treningsrom. Dersom tilleggstjenesten utgjør et naturlig ledd i romutleien og det ikke betales særskilt for den, omfattes tilleggstjenesten av avgiftsplikt med redusert sats. Begrunnelsen for å innføre avgiftsplikt for slike tilleggstjenester, var å redusere problemer knyttet til fradrag for inngående merverdiavgift.

For eksempel skal en kioskvare fra hotellresepsjonen beregnes med 15% merverdiavgift, mens en serveringstjeneste skal beregnes med 25%. Der det betales samlet vederlag for hotellrom mv. med frokost, halvpensjon eller helpensjon, må vederlaget fordeles mellom omsetning med redusert sats (romutleien) og alminnelig sats (serveringstjenesten).

Ved helpensjon kan vederlaget fordeles med minimum 45 pst. på omsetning med alminnelig sats og 55 pst. På omsetning med redusert sats. Ved halvpensjon kan vederlaget fordeles med minimum 30 pst. På omsetning med alminnelig sats og 70 pst. På omsetning med redusert sats. For overnatting som inkluderer frokost, skal vederlaget fordeles slik at andelen med alminnelig sats dekker råvarekostnadene og gir et rimelig bidrag til dekning av faste kostnader og fortjeneste.

12 % mva på omsetning av tjenester som gjelder utleie av rom kan føre til regnskapsmessige tilpassinger av prising av rom i forhold til matservering og andre tjenester overnattingssteder leverer.

Konklusjon:

Satsen bør harmoniseres uansett for å likestille nivåene og å ikke straffe dem som skaper ekstra arbeidsplasser gjennom servitører og lokaler. Disse diffrensiserte mva satsene skaper ikke bare regnskaptekniske utfordringer, men også grobunn for spekulasjon om prissetting mellom ulike tjenester som blir levert som rom, mat og andre service tjenester. En harmonisering av momssatsene på mat og overnatting må ikke føre til økte totalkostnader på gjestene og overnattingstedene. Staten skal ikke bruke denne harmoniseringen for å øke sitt skattegrunnlag for overnatting og serveringsbransjen.

F-3185 Avd. 650 – Fellesforbundet

Fellesforbundet bør jobbe for sosialdemokratisk skatte og avgiftspolitik: Særskatter og egenandeler utgjør en stor del av det totale skattetrykk for den enkelte. Sosialdemokratisk ville det vært bedre å overføre mange av disse særskattene til grunnskatten. Vi ber fellesforbundet starte et arbeide med å utrede dette videre.

F-3186 Avd. 730 – Fellesforbundet

Få bort beskatningen av refusjon for bompengeutlegg.

Det finnes arbeidstakere som har utgifter i størrelsesorden 6000 kr pr mnd. for bla. kjøring gjennom undersjøiske tunneller, urettferdig at det blir trukket skatt på refusjonen de får, spesielt når FOB'n sier at bompenger skal refunderes i sin helhet av bedriften.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 11, 44, 57, 65, 91, 103, 118, 176 (2), 266, 650 og 730.

Forslagene til skatte- og avgiftspolitikken er omfangsrike og spenner fra forslag om økt beskatning, endret beskatnings- eller avgiftsform, forslag om reduserte skatter- og avgifter, til grunnrenteskatt innen havbruk.

Forslaget knyttet til økt beskatning dreier seg om: skattlegging av sekundærboliger, eller at man eier flere boliger.

Forslag knyttet til endringer i skattesystemet dreier seg om: å tette hull for skatteflyktninger, fjerning av differensierte merverdisatser og at særskatter skal fjernes og heller overføres til grunnskatten. I tillegg er det reist forslag om innretning på grunnrentebeskatning innenfor havbruk.

Forslagene knyttet til lavere skatt dreier seg om: forslag om å fjerne beskatning av bompengerefusjon, forslag om å fjerne beskatning av helsebehandling som arbeidsgiver dekker, innføring av fradrag for håndverkertjenester i private hjem (ROT-fradrag) samt forslag om bedring av skattefradrag for boligsparing for ungdom (BSU).

Representantskapets vurdering:

For forslag om økt beskatning på all boligeiendom som ikke er primærbolig eller fritidseiendom, (sekundærboliger) viser representantskapet til de skattemessige endringene som har skjedd de to siste årene. For formuesbeskatning av sekundærboliger, har verdsettingen gått fra 90 prosent av boligverdi i 2020 til 100 prosent av boligverdi i 2023. Formueskatt for sekundærboliger skattlegges da etter full verdi.

Dersom sekundærboligen leies ut, skal leieinntekter beskattes som næringsvirksomhet, der overskudd av leievirksomhet skattlegges som kapitalinntekt med en sats på 22 prosent. En sterkere beskatning av boligutleie i forhold til annen næringsvirksomhet, vil da måtte kreve en egen særskatt for boligutleie. Forslagene ønsker at en slik skatt organiseres i trappetrinn, med økt skattesats etter hvor mange sekundærboliger man eier. Den foreslåtte trappetrinnsmodellen med økt beskatning etter antall boliger kan organiseres bort gjennom at disse boligene eies gjennom aksjeselskap. For de som driver profesjonelt med boligutleie er det den tradisjonelle driftsformen.

Hvorvidt effektene av en særskatt treffer eierne av sekundærboliger, eller om skyves over på leietakerne gjennom husleieøkninger må sammen med økte utgifter til offentlige kontroll, tas i betraktning. På den ene siden kan en særskatt knyttet til utleie føre til at sekundærboligene selges, og slik sett frigjøres for andre. På den andre siden kan eierne velge å la være å leie ut, og slik sett redusere omfanget av leieboliger. Alt annet likt betyr det at leieprisene vil drives opp. En særskatt på boligutleie, kan også øke boutgiftene for leietakere og samtidig redusere tilfanget av utleieboliger.

For forslag knyttet til endringer skattesystemet viser representantskapet til regjeringens forslag om Exit-skatt. Fra 29. november 2022 ble regelen der man slutter å betale skatt på kapitalgevinst etter fem år i utlandet fjernet. Videre ble det heller ikke lenger mulig å overføre formue til slektninger (med unntak av ektefelle) i utlandet, uten at det utløser skattekrav. Regjeringen varslet samtidig at de ville fremme lovforslag som skal sikre at urealiserte gevinster opparbeidet i Norge fram til utflyttingstidspunktet, faktisk skattlegges i Norge. Representantskapet støtter arbeid med å tette skattehullene fullt ut.

Det innsendte forslaget går lenger enn Regjeringens forslag. Forslaget vil hindre forflytting av verdier ut av Norge, gjennom at en andel av formuen bindes opp/låses fast i Norge. Effekten av forslaget vil da være til hinder for at norske personer eller selskaper kjøper opp virksomheter i utlandet, ettersom de ikke kan stille egenkapital som sikkerhet for det. På samme måte vil forslaget kunne hindre norske borgere muligheten til å kjøpe hus eller fritidseiendom i utlandet, fordi egenkapitalen er bundet opp i Norge.

Forslaget om grunnrenteskatt innen havbruk, går på at skatten skal være investeringsnøytral. Regjeringen innførte grunnrente for havbruk fra 1.1. 2023 og representantskapet deler forslagsstillers bekymring for at utformingen av skatten kan skape negative virkninger på investeringer og arbeidsplasser langs kysten. Representantskapet viser til Fellesforbundets arbeid fram mot

stortingsbehandlingen. Representantskapet mener at når det innføres en særskatt på profitt som følge av regulering av felles naturressurser skal havbruk ikke bare få ulempene, men også fordelene som de andre grunnrentenæringene med tilsvarende skatteregime har. Dette gjelder investeringsnøytralitet, inkludert løpende refusjon av eventuelle skattemessig underskudd.

Forslaget knyttet til merverdiavgift (mva.), går på at det innenfor hotell og restaurantnæringen er forskjellige satser å forholde seg til. 12 prosent for utleie av rom, 15 prosent for direktesalg av mat og den generelle satsen på 25 prosent for alle øvrige tjenester. Dette skaper både regnskapsmessige utfordringer og grobunn for spekulasjon for prissetting. Forslaget ønsker derfor en provenynøytral harmonisering av merverdisatsene for bransjen. Representantskapet forstår at ulike satser er utfordrene for bransjen og at det kan skape konkurransevridninger mellom aktørene.

Representantskapet viser også til at merverdiavgiften er blant statens største inntektskilder, med 393 milliarder for 2023. Disse inntektene er nesten like store som det staten henter inn i skatt på inntekt og formue. En harmonisering av mva. satsene vil føre til at varer og tjenester som har ingen mva. eller lav sats, vil bli dyrere. Det vil da bety dyrere mat, dyrere kollektivtransport, mva. på sosiale tjenester som barnehager, mva. på helse- og utdanningstjenester m.m. Representantskapet er av den oppfatning av en slik harmonisering vil gi store sosiale effekter, og ramme de som har minst hardest.

For forslaget om at særskatter skal fjernes og heller overføres til grunnskatte, viser representantskapet til hovedformålet med skatte- og avgiftspolitikken er å finansiere velferdstjenester for befolkningen. Skatte- og avgiftssystemet skal også virke omfordelende, fra de som har mest til de som trenger det mest. Finansiering og omfordeling skjer da gjennom skatter og avgifter på lønn, på forbruk og på kapital/formue. Dersom man vil redusere eller øke en skatt eller avgift må det være størrelsesmessig sammenheng mellom det som skal opp eller ned.

Representantskapet er av den oppfatning at alle særskatter skal overføres til grunnskatte, ville bety en kraftig innskjerping av skatt på arbeid.

For forslaget om ROT-fradrag viser representantskapet til at Finansdepartementets utredning om å innføre ROT-fradrag i Norge (desember 2014). Rapporten oppsummerte bl.a. med følgende:

"Et ROT-fradrag vil komplisere skattesystemet. Det vil være en administrativt krevende ordning som forutsetter et detaljert regelverk og behov for skjønnsmessige vurderinger. Nødvendig kontroll vil legge beslag på ressurser som kunne vært benyttet til annet kontrollarbeid, blant annet for å avdekke skatteunndragelser. Skatteetaten i Sverige bruker i dag om lag 200 årsverk til å forvalte husfradragssystemet (ROT- og RUT-fradraget). Et ROT-fradrag i Norge er ment å skulle redusere omfanget av skatte- og avgiftsunndragelser.

Erfaringene fra Sverige viser imidlertid at ROT-fradraget har gitt nye muligheter for bedragerier og misbruk av ordningen. Et ROT-fradrag vil forsterke insentivene til å investere i bolig og kan dermed bidra til høyere boligpriser. I Sverige skattlegges gevinst ved salg av helårs- og fritidsbolig. I Norge vil imidlertid en ordning med ROT-fradrag for oppussingskostnader på egen bolig innebære fradragsrett på et område som allerede er unntatt fra inntektsbeskatning. I Norge er det vidtgående fritak for gevinstbeskatning ved salg av egen bolig, og det gis samtidig fullt fradrag for gjeldsrenter.

Et ROT-fradrag vil gjøre det enda gunstigere å investere i bolig sammenlignet med andre samfunnsnyttige formål. Departementet mener på denne bakgrunnen at det store inntektstapet, høye administrative kostnader og et mer komplekst skattesystem samt enkelte negative virkninger på ressursbruken gjør at et ROT-fradrag framstår som et lite tjenlig virkemiddel for å oppnå hensikten med fradraget."

Representantskapet er enig i de vurderinger som Finansdepartementet har lagt til grunn for ROT-fradrag.

Bompenger betalt av arbeidsgiver for passering mellom hjem og jobb, regnes i dag som en privat fordel som da er skattepliktig. For passeringer i arbeidets medfør, er bompengebetalinger skattefrie. Bompenger arbeidstakerne selv har lagt ut for og ført i reiseregninger skal ikke skattlegges, så lenge de hører til utførte jobbreiser. Bompenger arbeidstakeren selv betaler for å komme seg til og fra arbeid er ikke skattepliktige, og kan kunne føres som fradrag som reisekostnader.

Representantskapet antar da at forslagene om at skatt på refusjon av bompenger, enten relatert seg til feil saksbehandling i bedriften eller feil saksbehandling hos skatteetaten, eller at den relaterer seg til den private fordelen som er skattepliktig.

Uavhengig av årsak viser representantskapet til prinsippprogrammets kapittel 3.10 avsnitt 103:

"Inntektsskatten må bestå av både brutto- og nettoskatter. I beregning av nettoskattene må alle faktiske utgifter til inntektservervelse kunne trekkes fra. Utgifter til arbeidsreise, godkjent yrkesopplæring, merutgifter ved å bo borte fra hjemmet o.l. må kunne trekkes fra."

Forslaget knyttet til beskatning av helsebehandlinger dekket av arbeidsgiver regnes i dag som en naturalytelse og da også som skattepliktig inntekt. Derimot er arbeidstakers fordel med bedriftshelsetjeneste ikke skattepliktig, når ordningen omfatter forebyggende helseundersøkelser og ikke behandling av sykdom. Det samme gjelder for behandling av yrkesskader.

Representantskapet viser til prinsippprogrammets kapittel 3.11 hvor det framkommer at velferdsordningene må i hovedsak finansieres gjennom skatter og avgifter... og at det et offentlig ansvar for helsetjenester, eldreomsorg, skoler og barnehager.

For forslag vedrørende boligsparing for ungdom (BSU) vises det til innstilling I-4193 (8.4 Boligpolitikken).

I-3187 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslag om skatt på bompengerefusjon tiltres og anses dekket av prinsippprogrammets kapitel 3.10 avsnitt 103.

Intensjonen i forslag om grunnrenteskatt og forslag om å tette skattehull for skatteflyktninger tiltres og anses dekket av forbundsledelsens daglige arbeid.

Øvrige forslag tiltres ikke.